

PROSVETNI GLASNIK

SLUŽBENI ORGAN

MINISTARSTVA PROSVETE

BROJ 7.

1927. GOD.

GOD. XLIII

U R E D B E

3.

MI

ALEKSANDAR I

PO MILOSTI BOŽJOJ I VOLJI NARODNOJ

KRALJ SRBA, HRVATA I SLOVENACA

Na predlog Našeg Ministra Prosvete, a na osnovu člana 10. bis Zakona o Univerzitetu i člana 39. Opšte Uredbe Univerziteta, propisujemo sledeće

IZMENE I DOPUNE U UREDBI FILOZOFSKOG FAKULTETA UNIVERZITETA U BEOGRADU.

Član 2. menja se i glasi:

Član 2.

U Filozofskom Fakultetu predaju se ove nauke i grane naučne:

1. Teorijska Filozofija, Teorija Saznanja, Logika, Psihologija, Istorija Filozofije;
2. Praktična Filozofija (Etika i Estetika) s Pedagogikom;
3. Matematika (Analiza i Geometrija);
4. Primenjena Matematika, Racionalna Mehanika, Teorijska Fizika, Nebeska Mehanika;
5. Astronomija (Teorijska i Praktična);
6. Meteorologija i Klimatologija;
7. Fizika;
8. Hemija (Neorganska i Organska, Fizička i Tehnološka);
9. Mineralogija s Petrografijom;
10. Botanika;
11. Fiziologija s Fiziološkom Hemijom;
12. Zoologija s Uporednom Anatomijom;
13. Geologija s Paleontologijom;

14. Geografija (Fizička Geografija, Antropogeografija i Regionalna Geografija);

15. Etnologija s Etnografijom i Sociologijom;
16. Srpski jezik s Jugoslovenskim jezicima;
17. Upporedna Gramatika Indoevropskih jezika;
18. Istorija Jugoslovenske Književnosti;
19. Slovenska Filologija;
20. Klasična Filologija;
21. Romanska Filologija;
22. Germanska Filologija;
23. Orientalna Filologija;
24. Upporedna Književnost s Teorijom Književnosti;
25. Narodna Istorija;
26. Istorija Starog Veka;
27. Istorija Srednjeg Veka;
28. Istorija Novog Veka;
29. Vizantiologija;
30. Pomoćne Istorijske Nauke;
31. Klasična Arheologija;
32. Istorija Umetnosti;
33. Istorija Muzike.

Osim toga lektori će predavati:

- a) Francuski jezik;
- b) Nemački jezik;
- c) Engleski jezik;
- d) Talijanski jezik;
- e) Rumunski jezik;
- f) Mađarski jezik;
- g) Turski jezik;
- h) Arbanaški jezik.

Nove samostalne katedre i docenture za ogranke onih nauka, za koje katedre već postoje, osnivaće se po rešenju Saveta Filozofskog Fakulteta i odobrenju Ministra Prosvete.

Član 3. menja se i glasi:

Član 3.

U Filozofskom Fakultetu postoje još i ovi seminari i naučni zavodi:

1. Astronomska Opservatorija;
2. Meteorološka Opservatorija;
3. Fizički Zavod;
4. Hemijski Zavod;
5. Fizičko-Hemijski Zavod;

6. Mineraloško-Petrografski Zavod;
7. Botanički Zavod sa Botaničkom Baštom „Jevremovac“;
8. Zoološki Zavod;
9. Fiziološki Zavod;
10. Geološko-Paleontološki Zavod;
11. Geografski Zavod;
12. Seizmološki Zavod;
13. Matematski Zavod;
14. Seminar za Filozofiju;
15. Seminar za Pedagogiju;
16. Etnološki Seminar;
17. Srpski Seminar (Srpska i Slovenska Filologija, Istorija Srpskog Naroda i ostalih Južnih Slovena, Istorija Srpske Književnosti s Jugoslovenskim);
18. Seminar za Klasičnu Filologiju i Staru Istoriju;
19. Seminar za Uporednu Književnost s Teorijom Književnosti;
20. Seminar za Istoriju Srednjeg i Novog Veka;
21. Seminar za Vizantiologiju;
22. Seminar za Klasičnu Arheologiju;
23. Seminar sa Istoriju Umetnosti;
24. Seminar za Francuski jezik;
25. Seminar sa Nemački jezik;
26. Seminar Slovenski;
27. Seminar za Pomoćne Istorijske Nauke;
28. Seminar za Orijentalnu Filologiju;
29. Arbanološki Seminar;
30. Klimatološki Seminar;
31. Opšti Pedagoški Seminar.

Novi seminari i naučni zavodi osnivaće se po rešenju Saveta Filozofskog Fakulteta i odobrenju Ministra Prosvete.

Član 11. menja se i glasi :

Član 11.

Diplomski se ispiti polažu iz ovih naučnih grupa :

I Grupa za Teorijsku Matematiku

- a) Teorijska Matematika;
- b) Racionalna Mehanika, uz to Teorijska Fizika ili Nebeska Mehanika;
- c) Fizika ili Teorijska Astronomija.

II Grupa za Primenjenu Matematiku

- a) Racionalna Mehanika, Teorijska Fizika i Nebeska Mehanika;
- b) Teorijska Matematika;
- c) Fizika i Praktična Astronomija.

III Astronomska grupa

- a) Astronomija (Teorijska i Praktična) i Nebeska Mehanika;
- b) Teorijska Matematika;
- c) Racionalna Mehanika, Fizika i Meteorologija.

IV Fizička grupa

- a) Fizika;
- b) Racionalna Mehanika i Teorijska Fizika;
- c) Osnovi Više Matematike, Hemija i uz to Meteorologija ili Praktična

Astronomija.

V Fizičko-hemijska grupa

- a) Fizika;
- b) Fizička Hemija;
- c) Osnovi Više Matematike, Osnovi Racionalne Mehanike, Teorijska

Fizika i Hemija.

Va Hemijsko-fizička grupa

- a) Fizička Hemija;
- b) Fizika i Hemija;
- c) Osnovi Više Matematike, Mineralogija i Meteorologija.

VI Hemijska grupa

- a) Hemija;
- b) Fizika;
- c) Fizička Hemija, Osnovi Više Matematike, Mineralogija i jedna Je-

stastvenička Nauka.

VII Praktično-hemijska grupa

- a) Hemija (sa proširenim vežbanjima);
- b) Fizika;
- c) Fizička Hemija, Osnovi Više Matematike, Mineralogija i uz to

Hemijska Tehnologija ili jedna Jestastvenička Nauka.

VIII Mineraloško-geološka grupa

- a) Mineralogija s Petrografijom i Geologija s Paleontologijom;
- b) Zoologija;
- c) Botanika sa Hemijom i Fizikom, ili Botanika sa Hemijom i Fi-

zičkom Geografijom.

IX Biološka grupa

- a) Botanika i Zoologija;
- b) Fiziologija i Geologija s Paleontologijom;
- c) Hemija sa Mineralogijom ili Fizikom, ili Mineralogija i Fizika.

X Fizičko-geografska grupa

- a) Geografija;
- b) Geologija sa Petrografijom;
- c) Fizika i Meteorologija.

XI Antropogeografska grupa

- a) Geografija;
- b) Etnologija sa Etnografijom.
- c) Narodna Istorija sa Sociologijom.

XII Grupa za Narodni jezik

- a) Srpski jezik sa Starim Slovenskim jezikom;
- b) Istorija Jugoslovenske Književnosti i Teorija Književnosti;
- c) Narodna Istorija i jedan Slovenski jezik, i uz to: jedan klasični ili orijentalni jezik sa književnoću, ili jedan moderni jezik (francuski, nemački, engleski, talijanski).

XIII Grupa za Narodni jezik i Književnost

- a) Istorija Jugoslovenske Književnosti;
- b) Srpski jezik sa Starim Slovenskim;
- c) Narodna Istorija i jedan Slovenski jezik, i uz to: jedan klasični ili orijentalni jezik sa književnošću, ili jedan moderni jezik (francuski, nemački, engleski, talijanski).

XIV Grupa za Narodnu Književnost

- a) Istorija Jugoslovenske Književnosti;
- b) Uporedna Književnost sa Teorijom Književnosti;
- c) Srpski jezik sa Starim Slovenskim, Narodna Istorija, jedan Slovenski jezik i uz to: jedan klasični jezik sa književnošću ili jedan moderni jezik.

XV Slovenska grupa

- a) Ruski jezik i Književnost;
- b) Češki (ili Poljski) jezik sa Književnošću ili Srpski i Stari Slovenski jezik;
- c) Srpski i Stari Slovenski jezik (za one koji ga nemaju pod b) ili Uporedna Gramatika Slovenskih jezika i Istorija Jugoslovenske Književnosti (za one koji pod b. imaju Češki ili Poljski jezik).

XVI Klasična grupa

- a) Klasični jezici sa njihovim književnostima;
- b) Istorija Staroga Veka, i uz to: Klasična Arheologija ili Vizantologija;
- c) Narodna Istorija, ili Istorija Jugoslovenske Književnosti, ili jedan moderni jezik sa književnošću, ili Etnologija sa Etnografijom.

XVII Orijentalna grupa

- a) Orijentalna Filologija;
- b) Narodna Istorija;
- c) Srpski jezik i Srpska Književnost.

XVIII Romanska grupa

- a) Francuski jezik i Književnost sa Starim Francuskim, ili Talijanski jezik i Književnost;
- b) Uporedna Književnost s Teorijom Književnosti ili Uporedna Gramatika Romanskih jezika;
- c) Latinski jezik i Jugoslovenska Književnost.

XIX Germanska grupa

- a) Nemački jezik sa Starim Nemačkim, ili Engleski jezik i Književnost sa Starim Engleskim;
- b) Uporedna Književnost s Teorijom Književnosti, ili Uporedna Gramatika Indoevropskih jezika;
- c) Istorija Jugoslovenske Književnosti, i uz to: Srpski jezik, ili Narodna Istorija, ili Nemački jezik (za one koji pod a. imaju Engleski), ili Engleski jezik (za one koji pod a. imaju Nemački), ili Francuski jezik.

XX Grupa za Narodnu Istoriju

- a) Narodna Istorija;
- b) Opšta Istorija, i uz to: Istorija Vizantije ili Orijentalna Filologija;
- c) Pomoćne Istorijske Nauke, Istorija Jugoslovenske Književnosti, i uz to: Istorija Umetnosti, ili Srpski jezik, ili jedan Slovenski, ili jedan klasični, ili jedan moderni jezik, ili Etnologija s Etnografijom, ili Klasična Arheologija.

XXI Grupa za Opštu Istoriju

- a) Opšta Istorija;
- b) Narodna Istorija i Istorija Vizantije;
- c) Etnologija s Etnografijom, ili Geografija, ili jedan klasični jezik, ili Uporedna Istorija Književnosti, ili Istorija Umetnosti, ili Istorija Muzike.

XXII Grupa za Istoriju Umetnosti

- a) Istorija Umetnosti;
- b) Opšta ili Narodna Istorija;
- c) Narodna Istorija (za one koji pod b. imaju Opštu), ili Opšta Istorija (za one koji po b. imaju Narodnu), i uz to jedan moderni jezik.

XXIII Grupa za Uporednu Književnost

- a) Uporedna Književnost s Teorijom Književnosti;
- b) Jedan klasični i jedan moderni jezik;
- c) Opšta Istorija, i uz to: Istorija Umetnosti, ili Istorija Muzike.

XXIV Etnološka grupa

- a) Etnologija s Etnografijom;
- b) Srpski jezik, ili Istorija Jugoslovenske Književnosti, ili Opšta Istorija, ili Klasični jezici sa njihovim književnostima, ili Narodna Istorija, ili Geografija;

c) Geografija, ili Srpski jezik (za one koji taj predmet nemaju pod b.) i uz to: ili Istorija Jugoslovenske Književnosti (za one koji je nemaju pod b) ili jedan klasični jezik (za one koji nemaju pod b. klasične jezike), ili Klasična Arheologija, ili Vizantiologija.

XXV Filozofska grupa

- a) Teorija Saznanja, Logika, Psihologija i Istorija Filozofije;
- b) Etika i Estetika;
- c) Osnovi Više Matematke, ili Osnovi Astronomije, ili Fizika i Hemija, ili Opšta Biologija.

XXVI Psihološka grupa

- a) Eksperimentalna Psihologija;
- b) Fiziologija, Istorija Filozofije i Logika;
- c) Fizika i Hemija, ili Botanika i Opšta Biologija, ili Zoologija i Opšta Biologija.

XXVII Pedagoška grupa

- a) Pedagogika;
- b) Psihologija i Logika sa Etikom ili Istorija Filozofije;
- c) Opšta Biologija i, ili Narodna Istorija, ili jedan od modernih jezika (Engleski, Francuski i Nemački).

Poslednji stav glasi: Predmeti u razdelima pod a) i b) stručni su, a u razdelima pod c) pomoćni.

Razdeo a) čini glavnu struku.

Član 12. menja se i glasi:

Član 12.

Ispiti iz pojedinih razdela polažu se posebno, a odjednom iz svih predmeta koji te razdele sačinjavaju. Pravo na polaganje ovih ispita imaju oni redovni slušaoci Filozofskog Fakulteta iz čijih se upisnica vidi: 1.) da imaju dovoljan broj punovažnih semestara, i to: za razdeo pod a) najmanje osam, za razdeo pod b) najmanje šest, a za razdeo pod c) najmanje četiri; i 2) da su za to vreme imali ukupno predavanja i potrebnih vežbanja iz svakog predmeta u razdelu pod a) najmanje šest, u razdelu pod b) najmanje pet, a u razdelu pod c) najmanje četiri semestra. Ako u razdelu pod c) ima više od dva predmeta, onda mogu biti dovoljna i samo dva semestra učenja kod onih predmeta, koji se u celini prelaze za dva semestra.

Uz prijavu za ispit iz razdela a) dužan je svaki kandidat podneti uverenje o tome da je učestvovao u radu Opšteg Pedagoškog Seminarā najmanje jedan semestar, izuzevši grupu VII.

U razdelima a) i b) vežbanja su obavezna. Da li su i u kojim grupama i predmetima u razdelu pod c) potrebna vežbanja, i koliko će ona trajati, odlučuje u svakom slučaju Fakultetski Savet po predlogu nastavnika.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Slušaoci, koji su svršili realne srednje škole, mogu polagati ispite iz grupa pobrojanih od I do X zaključno i od XXV do XXVII zaključno.

Član 14. menja se i glasi:

Član 14.

Kandidati, koji žele polagati diplomske ispite, moraju se prijaviti Dekanatu Filozofskog Fakulteta do 10. juna, odnosno do 1. oktobra ili do 25. januara. Prijava se ima podneti pismeno u obliku molbe, u kojoj kandidat ima navesti za koju se ispitnu grupu i koji razdeo njen prijavljuje.

U isti mah imaju kandidati u prijavi navesti: da li se za ispit prijavljuju prvi put, ili ponovno, i da li se u poslednjem slučaju ponovno prijavljuju zato što su od ranijeg ispita odustali, ili što taj ispit nisu položili. Na svakoj prijavi mora biti taksena marka po Zakonu o taksama.

Uz prijavu se podnosi Upisnica na uvidjaj u smislu člana 12. ove Uredbe.

Vanredni se učenici prijavljuju lično nastavnicima kod kojih žele ispit polagati.

Član 16. menja se i glasi:

Član 16.

Prema dobivenim prijavama za diplomske ispite Dekan Filozofskog Fakulteta određuje za prijavljene kandidate ispitne odbore od najmanje tri člana, sastavljene prvenstveno od predmetnih nastavnika, a za razdeo pod c) u odboru mogu biti najmanje dva člana. Ako je koji predmetni nastavnik sprečen da drži ispit, Fakultetski Savet mu određuje zamenika.

Svakom odboru predsednik je njegov najstariji član. Ovako obrazovani odbori razmatraju prvo prijave kandidata i odlučuju o njihovom pravu na polaganje diplomskog ispita s obzirom na član 12. ove Uredbe, pa potom određuju dane pojedinih ispita, koje predsednik zatim pismeno objavljuje.

Član 17. menja se i glasi:

Član 17.

Diplomski ispiti su iz stručnih razdela a) i b) pismeni i usmeni, a iz razdela pod c) samo usmeni.

Javni su samo usmeni.

Član 18. menja se i glasi:

Član 18.

Iz svakog stručnog razdela polaže se po jedan pismeni ispit.

Pismeni se ispiti sastoje u obradi zadataka, koje pred početak svakog takvog ispita predlažu predmetni nastavnici, a usvoji ih ispitni odbor.

Ako se koji stručni razdeo sastoji od više predmeta, daće se na pismenom ispitu zadaci iz svakog od tih predmeta, a kandidati imaju pravo izabrati jedan od njih koji će obraditi.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Pismene ispite iz istog razdela polažu svi prijavljeni kandidati u isto vreme pod nadzorom jednoga od članova ispitnog odbora. Ovakvi ispiti traju najviše četiri sata, a polažu se bez pomoćne književnosti, izuzevši naročite slučajeve, u kojima ispitni odbor nadje za dobro da pomoćnu književnost odobri.

Iz prirodnih nauka pismeni ispit može biti spojen s praktičnim radovima; taj ispit može, prema odluci ispitnog odbora, trajati više od četiri sata.

Jednoga se dana može obaviti samo jedan pismeni ispit. Ako za isti ispit ima više kandidata, oni mogu svi obradivati isti zadatak, izuzevši ispite s praktičnim radom, pri kojem svaki kandidat dobiva zaseban zadatak.

Član 21. menja se i glasi :

Član 21.

Po svršenom pismenom ispitu sastaje se ispitni odbor, na poziv svoga predsednika, i na osnovu pismenih referata i ocena kako predmetnih nastavnika tako i drugih članova, određenih da pregledaju pismene sastave, donosi odluke o pismenom ispitu.

Član 22. menja se i glasi :

Član 22.

Svaki se pismeni ispit ocenjuje brojevima od 1—10.

Kandidat je položio pismeni ispit, ako dobije najmanju ocenu šest (6), i pušta se na usmeni ispit.

Član 23. menja se i glasi :

Član 23.

Usmeni ispit polažu kandidati odjednom iz svih predmeta jednoga razdela. Ovaj ispit traje za svakog kandidata i sa svaki predmet u razdelu do jednog sata iz razdela a), a do pola sata iz razdela b) i c).

Član 25. menja se i glasi :

Član 25.

Po svršenom usmenom ispitu iz pojedinih razdela predmetni nastavnici predlažu obrazložene ocene, o kojima rešava ceo ispitni odbor.

Uspeh se, kao i na pismenom ispitu, ocenjuje brojevima od 1—10.

Kandidat je ispit položio, ako dobije najmanje ocenu šest (6).

Kod razdela sastavljenih od više predmeta uspeh usmenog ispita beleži se jednom ukupnom ocenom. Pritom u razdelima u a) i b) mora uspeh iz svakog pojedinog predmeta odgovarati oceni najmanje (6), inače kandidat mora ponoviti ceo (pismeni i usmeni) ispit iz toga razdela. U sličnom slučaju može kandidat u razdelu c) ponoviti usmeni ispit iz jednog predmeta iz kojega je pokazao nedovoljan uspeh, ali samo onda ako mu

uspeh iz ostalih predmeta toga razdela odgovara najmanje oceni (8). Opšta ocena ispita iz celog razdela utvrđuje se tada po položenom ponovnom ispitu.

Član 27. menja se i glasi :

Član 27.

Kandidatu, koji je prema gornjim odredbama položio diplomski ispit iz sva tri razdela jedne ispitne grupe, izdaje Rektorat fakultetsku diplomu.

U diplomi se označava naučna grupa sa predmetima iz kojih je kandidat položio ispit, sa zasebnom napomenom uspeha, označenog brojevima (cifrom i slovima) na pismenom i usmenom ispitu kod razdela a) i b), a kod razdela c) samo na usmenom.

Član 28. menja se i glasi :

Član 28.

Ispiti iz pojedinih razdela mogu se polagati svega triput, a izuzetno, i to samo po naročitom odobrenju Fakultetskog Saveta, i četvrti put.

Kandidatu, koji ne bi položio ispit iz razdela pod c) najkasnije pre početka predavanja u sedmom semestru, odnosno ispit iz razdela pod b) najkasnije pre početka predavanja u osmom semestru, neće se ni overiti ni priznati dalje upisani semestar.

Član 37. menja se i glasi :

Član 37.

Ispiti prema novim grupama obavezni su za one slušaoce, koji se budu upisali u Filozofski Fakultet posle dana kada ove izmene i dopune dobiju obaveznu snagu. Oni slušaoci, koji su se upisali u Filozofski Fakultet pre toga, mogu polagati ispite i po starim grupama najdalje za pet godina od dana kada ova Uredba stupi na snagu, posle kojeg roka važe nove ispitne grupe za sve kandidate bez razlike.

Naš Ministar Prosvete neka izvrši ovaj Ukaz.

P.Br. 9.855

17. jula 1927. godine,
Bled.

ALEKSANDAR, s. r.

Ministar Prosvete,
D-r. Ninko Perić, s. r.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

P R A V I L N I C I

3.

P R A V I L N I K

O NAGRADAMA ZA RAD U SEDNICAMA KOMISIJA, SAVETA, ODBORA
(D.R.Br. 76.000 OD. 10.-VI-1927. GOD.)

Član 1.

Članovi odbora, saveta, komisija i uopšte tela koja kolektivno rešavaju ili daju mišljenja mogu imati pravo na nagradu samo u takvim slučajevima u kojima im je to specijalnim zakonom priznato, ili imaju da izvrše rad koji ne spada u redovne poslove dotične upravne grane, odnosno za koji je potrebna saradnja predstavnika više upravnih grana.

Po važnosti funkcije, tela o kojima je napred reč razlikuju se:

1.) na tela koja vrše pripremne radove za projekte zakona odnosno uredaba koje se donose u smislu čl. 94. Ustava;

2.) na tela koja daju mišljenja i savete Ministarstvima po pravnim kao i načelnim stručnim pitanjima; koja u centrali vode upravu ustanova kod kojih se zakonom predviđa uprava preko odbora, veća i t. d.; koja sude u krajnjoj instanci po predmetima invalidskim i ratne štete; koja vrše zakonom predviđene poslove za administraciju i poništavanje državnih hartija od vrednosti i za izvlačenje zgoditaka državnih lutrijskih zajmova;

3.) sva ostala tela koja rade u sednicama.

Član 2.

Veličina nagrade članovima ovih tela određuje se od održane sednice i iznosi prema podeli izloženoj u drugom stavu čl. 1. i to: za tela pod 1.) 150— dinara, za tela pod 2.) 100— dinara, za tela pod 3.) 80— dinara.

Delovodje imaju na ime nagrade u slučaju pod 1.) za 50%, u slučaju pod 2.) za 40%, u slučaju pod 3.) za 30%, manje od članova.

Članovi koji su sa službom i stanom van mesta gde se drže sednice, tako da moraju u tom mestu stanovati i hraniti se, dobivaće nagradu uvećanu za 50%. Pravo na takvu uvećanu nagradu imaju i članovi koji nisu državni službenici.

Član 3.

Članovima komisija, koje ne rade u sednicama, već im se poverava da nadziru državne radove ili pregledavaju odnosno preuzimaju ili predaju gradjevine ili tome slično, ili da nabavljaju, preuzimaju ili prodaju odnosno predaju ili cene i raspoređuju kakav materijal, robu i t. d. za državu ili druge interesente za koje država interveniše, u koliko ovi radovi ne spadaju u redovnu dužnost dotičnih službenika, pripada na ime dnevne nagrade po 60— dinara. Delovodje takvih komisija imaju na ime nagrade za 25% manje od članova.

Član 4.

Članovima tela koja sada postoje u pojedinim upravnim granama, a rade u sednicama, određuju se, na osnovu napred izloženih načela, ove nagrade od sednice, i to:

U Ministarstvu Pravde:

po 150.— dinara: članovima Stalnog Zakonodavnog Saveta;
 po 80.— dinara: članovima Odbora Uprave Ratne Štete, Stalne Pravnicičke Komisije pri Direkciji Plena u likvidaciji, Višeg Suda za ratnu štetu, Savetodavnog Odbora, Uprave neprijateljskom imovinom i Komisije za likvidaciju neprijateljske imovine i članovima Prvostepenog Suda za ratnu štetu.

U Ministarstvu Prosvete:

po 100.— dinara: članovima Glavnog Prosvetnog Saveta.

U Ministarstvu Vera:

po 80.— dinara: članovima Komisije za čuvanje i održavanje arhitektonskih spomenika i Odbora za izvršenje Zakona o narodnom priznanju.

U Ministarstvu Narodnog Zdravlja:

po 100.— dinara: članovima Sanitetskog Saveta;
 po 80.— dinara: članovima Stalne Epidemijske Komisije, Stalne Bolničke Komisije i Stalnog Banjskog Odbora.

U Ministarstvu Finansija:

po 100.— dinara: članovima Stalnog Pravnicičkog Odbora kod Državnog Pravobranioca, Savetodavnog Odbora kod Državnog Pravobranioca, Glavnog Odbora za državni premer, Odbora za Ocenu Državnih Nabavaka, Centralne Komisije za izvršenje i primenu Zakona o činovnicima, Komisije za poništavanje državnih hartija od vrednosri, Komisije za izvlačenje obveznica državnih zajmova;

po 80.— dinara: članovima Komisije za sklapanje bubnjeva.

U Ministarstvu Gradjevina:

po 100.— dinara: članovima Gradjevinskog Saveta;
 po 80.— dinara: članovima Odbora za povećanje cena (po čl. 84. Zakona o Državnom Računovodstvu).

U Ministarstvu Saobraćaja:

po 100.— dinara: članovima Savetodavnog Odbora Direkcije Rečne Plovidbe,

Tarifskog Odbora Ministarstva Saobraćaja i Odbora za Vicinalne Železnice;

po 80.— dinara: članovima Odbora za Barsko Društvo.

U Ministarstvu Poljoprivrede i Voda:

po 100.— dinara: članovima Medjuministarskog Odbora za radove na vodi;

po 80— dinara: članovima Veterinarskog Saveta (u koliko je u saglasnosti sa principima istaknutim u čl. 1. ovog Pravilnika).

U Ministarstvu Šuma i Rudnika :

po 100— dinara: članovima Šumarskog i Rudarskog Odbora (u koliko je u saglasnosti sa principima istaknutim u čl. 1. ovog Pravilnika).

U Ministarstvu Trgovine i Industrije :

po 80— dinara: članovima Saveta za Profesionalnu Zanatsko-Industrijsku Nastavu, Stručnog Odbora po čl. 43. Zakona o radnjama, Privrednog Saveta, kao i Upravnog i Nadzornog Odbora Državne Ltkvidacione Banke.

U Ministarstvu Socijalne Politike :

po 100— dinara: članovima Saveta Narodnog Invalidskog Fonda i Viših Sudova za stanove;

po 80— dinara: članovima Komisije za otkup invalidnine i potpore, Odbora za pomaganje izradjivanja činovničkih stanova.

U Ministarstvu Vojske i Mornarice :

po 80— dinara: članovima Uprave Remontsko-Komorskog Fonda i Stručne Komisije u Inžinjersko-Tehničkom Odeljenju (u koliko je u saglasnosti sa principima istaknutim u čl. 1. ovog Pravilnika).

Član 5.

Članovima Komisije za pregled, podelu i procenu sprava dobivenih na račun reparacija, u Ministarstvu Poljoprivrede i Voda, pripada nagrada po čl. 3.

Član 5a.

Sednice komisija, saveta i odbora sazivaju se prema potrebi. Jedno isto lice ne može imati više od dve platežne sednice dnevno.

Član 6.

Ni u kom slučaju ne pripada nagrada članovima takvih tela, koja vrše rad koji spada u redovne poslove pojedinih upravnih grana, kao što su: načelničke konferencije, saveti šefova odeljenja, odbori službenika za pružavanje raznih redovnih administrativnih predmeta, komisije za obavljanje licitacija, komisija za razmeštaj personala, komisije za ocenu službenika, stručni saveti obrazovani po Zakonu o činovnicima i Zakonu o državnom saobraćajnom osoblju i slično.

Član 7.

Članovima tela koja su ovde ostala nepomenuta, a na koja se mogu primeniti načela ove odluke, kao i članovima tela koja će se po njenom donošenju tek obrazovati, na osnovu tih načela, nagrada će se odrediti novim rešenjem Ministarskog Saveta.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Član 8.

Referenti i eksperti koji učestvuju u radovima tela čiji članovi imaju prava na nagradu dobivaju istu nagradu kao i članovi.

Član 9.

Ovaj Pravilnik ne odnosi se na one nagrade koje resorni Ministri u granicama budžet. kredita odsekom odredjuju za rad van komisija.

Član 10.

Ovaj Pravilnik, donet na osnovu ovlašćenja čl. 334. Finansijskog Zakona za 1927./28. godinu, važi od 1. aprila 1927. godine. Za članove tela koji su po specijalnim rešenjima Ministarskog Saveta, donetim posle 1. aprila 1927. godine, primili veće nagrade nego što im po ovom Pravilniku pripadaju, ovaj Pravilnik važi od 1. juna 1927. godine.

(Slede potpisi ostalih Ministara)

P.Br. 7.955
26.-VII-1927. god.

Predsednik Ministarskog Saveta,
Ministar Unutrašnjih Dela,
Velja Vukićević, s. r.

ODLUKE

32.

O.N.Br. 44.923
25.-VII-1927. god.
„Početnica“ od I. Dizdara, kao privr. udžbenik.

Na osnovu povoljnog mišljenja Glavnog Prosvetnog Savjeta, datog u 1547. redovnom sastanku od 5. jula 1927. S.Br. 323,

odlučujem:

da se *Početnica* (bukvar) latinicom od Ilije Dizdara može upotrebljavati kao privremeni udžbenik privatnog izdanja do definitivne revizije svih udžbenika.

Zastupnik Ministra Prosvjete,
Ministar Vjera,
Drag. S. Obradović, s. r.

33.

O.N.Br. 42.973
31.-VII-1927. god.
Pravo javnosti čehoslovačkoj školi u Hercegovcu.

Na osnovu § 107. Školskog Zakona od 31. oktobra 1888. god., a po molbi Čehoslovačke Besede u Hercegovcu od 7. maja 1927. i temeljem izveštaja i predloga Velikog Župana u Oseku od 23. marta 1927. br. 4.600 te ponovnog mišljenja Glavnog Prosvetnog Saveta, donešenog na 1538. redovnom sastanku 4. jula 1927. god.,

odlučujem:

da se dâ pravo javnosti privatnoj čehoslovačkoj školi u Hercegovcu srezagarešničkog, oblasti osečke, pošto je ispunila sve zakonske uslove.

Ministar Prosvete,
D-r Ninko Perić, s. r.

34.

O.N.Br. 49.032

3.-VIII.-1927. god.

Službenički Listovi učitelja gradjanskih škola čuvaju se u ravnateljstvima pom. škola.

Oseku od 11. jula 1927.,

Prema raspisu Gospodina Ministra Pravde od 11. novembra 1925. Br. 72.069 o uputstvima za osnivanje Službeničkih Listova kao i predloga Velikoga Župana, prosvetno odeljenje u Oseku od 19. jula 1927. god. br. 11.177, a u vezi predstavke Društva nastavnika gradjanskih škola za osečku oblast u

odlučujem :

1. da se Službenički Listovi učitelja gradjanskih škola od sreskih poglavara ustupe na čuvanje ravnateljstvima gradjanskih škola, koja će biti lično odgovorna, da se svaka nastala promena u njima odmah po dobivenom nalogu sprovede ;

2. da izvode iz Službeničkog Lista za Glavnu Kontrolu prilikom predodjenja učitelja gradjanskih škola u viši stepen ili grupu sastavljaju i potpisuju ravnatelji resp. upravitelji gradjanskih škola mesto sreskih školskih nadzornika, i da te izvode overava prosvetni inspektor dotične oblasti analogno kao što je to određeno raspisom Ministarstva Prosvete od 26. juna 1925. S.N.Br. 12.717 za sve niže srednje škole.

Po naredbi Ministra Prosvete,
za Načelnika
Odeljenja za Osnovnu Nastavu,
Nik. S. Polovina, s. r.

R A S P I S I

171.

P.Br. 9.876

25.-VII-1927. god.

Nadležnost Prvostepenih Sudova u Kičevu, Arandjelovcu i Palanci (Smederevskoj).

Ministarstvo Pravde, aktom Br. 43.715 od 6. jula 1927. godine, dostavilo je sledeće :

„Članom 123. Finansijskog Zakona za 1927./28. godinu ustanovljeni su na teritoriji predratne Srbije novi Prvostepeni Sudovi sa sedištem u Kičevu, Arandjelovcu i Palanci (Smederevskoj).

U nadležnost Kičeskog Prvostepenog Suda dolaze srezovi: Kičevski i Porečki, i opštine: Tajmiška iz sreza Gornjopološkog i Lazaropoljska i Tresonačka iz sreza Galičničkog.

U nadležnost Palanačkog Prvostepenog Suda dolaze srezovi: Jasenički oblasti Podunavske, i opštine: Markovačka, Rakinačka, Radovanska, Novoadžibegovačka, Staroadžibegovačka, Velikopalanačka, Malopalanačka, Krnjevska i Velikooraška iz sreza Oraškog oblasti Podunavske.

U nadležnost Prvostepenog Arandjelovačkog Suda dolaze srezovi: Jasenički oblasti Sumadijske i Kolubarski oblasti Podunavske, kao i op-

štine: Žabarska, Junakovačka, Klokačka, Natalinačka, Saranovačka, Sepačka, Sipićska, Trnovačka i Sume iz sreza Lepeničkog oblasti Šumadijske, i najzad opštine: Rudnička, Jarmenovačka, Trudeljska, Dragoljska, Bosutska, Živkovačka, Kalanjevačka, Belanovačka, Sutačka i Ivankovačka iz sreza Kolubarskog oblasti Podunavske“.

Svi ovi novi sudovi počeli su funkcionisati od 1. jula ove godine. O prednjem se izveštavate, s molbom radi znanja.

Po naredbi Ministra Prosvete,
Načelnik

Opšteg Odeljenja,

Nik. S. Polovina, s. r.

172.

P.Br. 9.567

30.-VII-1927. god.

*Podnošenje udžbenika
Glavnom Prosv. Savetu
na pregled i ocenu.*

Gospodin Pomoćnik Ministra Prosvete, pod P.Br. 9.567 od 27. jula 1927. god, doneo je odluku:

1. Da se udžbenici podnose Glavnom Prosvetnom Savetu na pregled i ocenu samo u rukopisu i to u tri primerka čitko ispisana ili otkucana na mašini.
2. Svaki štampani udžbenik mora imati na svojim koricama godinu štampanja, cenu knjige, broj i datum odluke Ministarstva Prosvete, kojom je knjiga odobrena kao udžbenik ili za školske knjižnice.
3. Svaki pisac je dužan da pošalje po dva štampana primerka knjige Glavnom Prosvetnom Savetu.

O prednjem se izveštavate, s molbom radi znanja.

Po naredbi Ministra Prosvete,
Načelnik

Opšteg Odeljenja,

Nik. S. Polovina, s. r.

173.

Generalna Direkcija Državnog Računovodstva, aktom svojim D.R.Br. 66.506 od 5. jula t. g., dostavila je raspis sledeće sadržine:

Aktancija putnih troškova upravnim i sudskim činovnicima, koji vrše službena putovanja i izlaske po poslovima privatno-pravne prirode ili procene po Zak. o taksama.

„Mesna Kontrola pri Okružnoj Finansijskoj Upravi u Čačku dostavila je Glavnoj Kontroli, da upravni i sudski činovnici u području njene nadležnosti, vršeći razna službena putovanja i izlaske po poslovima privatno-pravne prirode ili procene po Zakonu o taksama, naplaćuju sami neposredno

od pojedinih pravnih i fizičkih lica troškove, koji im pripadaju po Zakonu o troškovima upravnih vlasti i Uredbi D.R.Br. 96.000/20.

Kako u ovakvom postupanju nisu isključene zloupotrebe na štetu državne kase, to je Glavna Kontrola, pismom Br. 75.693 od 14. maja 1927.

godine, umolila Gospodina Ministra Finansija, da ovo pitanje reguliše, da bi se kod svih vlasti u ovakvim slučajevima jednoobrazno postupilo.

Prema ovom traženju Glavne Kontrole, po naredjenju Gospodina Ministra Finansija, a u vezi tač. 43.b Uredbe D.R.Br. 96.000/20. i njenih izmena D.R.Br. 156.364/22., preporučuje Vam se, da u ovakvim slučajevima obratite pažnju na sledeće činjenice:

Po Zakonu o troškovima upravnih vlasti privatna lica (fizička i pravna), koja traže izlazak upravnih i sudskih činovnika po poslovima privatno-pravne prirode ili procene po Zakonu o taksama, dužna su da prethodno deponuju kod nadležne vlasti odgovarajuću sumu novaca, iz koje će se službeniku, odredjenom za obavljanje traženog posla, izdati akontacija putnih i podvoznih troškova. Po izvršenom putovanju službenik ima da podnese uredan račun za naknadu dnevnice, putnih i podvoznih troškova prema propisima tač. 38. Uredbe D.R.Br. 96.000/20. Ovako podneseni računi imaju se dostaviti nadležnoj Mesnoj Kontroli na pregled — vizu. Po datoj vizi isplata se ima izvršiti iz deponovane sume po odbitku izuzete akontacije. Više izuzeta akontacija ima se vratiti licu, koje je novac deponovalo prema propisu zadnjeg stava čl. 30.a Pravilnika o radu Odseka Računovdstva pri Ministarstvima D.R.Br. 113.733/23., pošto deponovana suma u smislu čl. 113. Zakona o Državnom Računovodstvu predstavlja dug države“.

O prednjem čast mi je izvestiti radi znanja i daljeg postupka.

Po naredbi Ministra Prosvete,
Načelnik

Opšteg Odeljenja,

Nik. S. Polovina, s. r.

174.

P.Br. 10.348

1.-VIII-1927. god.

Odsustvo činovnicima-pravnicima za učestvovanje na kongresu Udruženja Pravnika Kraljevine S. H. S.

Zastupnik Ministra Prosvete, G. Ministar Vera, odlukom P.Br. 10.348 od 23. jula ove godine, odobrio je odsustvo od 30. septembra do 8. oktobra 1927. godine svima pravnicima-činovnicima resora Ministarstva Prosvete, koji žele uzeti učešća na kongresu Udruženja Pravnika Kraljevine S. H. S., koji će se održati u Sarajevu 3., 4. i 5. oktobra ove godine.

Svaki činovnik, koji želi iskoristiti ovo odsustvo, dužan je pretpostavljenom starešini prijaviti odsustvo i podneti dokaz da je prisustvovao kongresu.

O prednjem se izveštavate radi znanja i saopštenja činovnicima-pravnicima.

Po naredbi Ministra Prosvete,
Načelnik

Opšteg Odeljenja,

Nik. S. Polovina, s. r.

P.Br. 10.489

1.-VIII-1927. god.

Predstavke i molbe pojedinaca moraju biti taksirane po propisima Zakona o taksama.

uzimaju u postupak. Dešavaju se čak i takvi slučajevi da činovnici prilikom traženja unapredjenja, premeštaja, ili odsustva po privatnom poslu, ne taksiraju svoje molbe, već ih uzimaju u rad bez takse. Kako takvi postupci ne samo da povlače kaznu u novcu, već povlače i disciplinsku kaznu, koja u povratnom slučaju može da bude i isključenje iz službe, to izvolite skrenuti pažnju svima područnim Vam činovnicima i službenicima na propise Zakona o taksama, u pogledu taksiranja predstavki, i preporučiti im da se strogo pridržavaju tih naredaba.

Po naredbi Ministra Prosvete,
Načelnik

Opšteg Odeljenja,

Nik. S. Polovina, s. r.

176.

S.N.Br. 22.770

1.-VIII-1927. god.

Prosv. inspektori mogu donositi odluke o izuzecima po čl. 21. i 22. Zakona o sred. školama.

Gospodin Ministar Prosvete, svojom odlukom S.N.Br. 22.770 od 1. avgusta 1927. god., odlučio je: da prosvetni inspektori mogu u svojim oblastima donositi odluke o izuzecima po čl. 21. i 22. Zakona o srednjim školama, pošto prethodno dobiju mišljenje dotičnog direktora.

Po naredbi Ministra Prosvete,
za Načelnika

Odeljenja za Srednju Nastavu,

D. Ilić, s. r.

177.

S.N.Br. 22.798

1.-VIII-1927. god.

Regulisanje prijema učenika-ca u I razred učiteljskih škola u početku 1927./28. škol. god.

Da bi se regulisao prijem učenika-ca u I razred učiteljske škole prema stvarnoj potrebi za novim učiteljskim snagama i mesnim prilikama, Gospodin Ministar Prosvete, pod S.N.Br. 22.798 od 30 jula ove god., doneo je odluku: da se u početku 1927./28. školske godine može u I razred učiteljske škole upisati:

1. u Aleksincu: 70 učenika-ca (dva odeljenja);
2. u Ženskoj Učiteljskoj Školi u Beogradu: 35 učenica;
3. u Jagodini: 35 učenika;
4. u Ženskoj Učiteljskoj Školi u Kragujevcu: 35 učenica;

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

5. u Negotinu: 20 učenika i 10 učenica;
6. u Pirotu: 20 učenika i 15 učenica;
7. u Šapcu: 70 učenika-ca (dva odeljenja);
8. u Užicu: 20 učenika i 15 učenica;
9. u Skoplju: 20 učenika i 20 učenica;
10. u Prilepu: 25 učenika i 15 učenica;
11. na Cetinju: 25 učenika i 15 učenica;
12. u Vršcu: 70 učenika-ca (dva odeljenja);
13. u Ženskoj Učiteljskoj Školi u Somboru: 35 učenica;
14. u Muškoj Učiteljskoj Školi u Somboru: 40 učenika;
15. u Subotici: 20 učenica i 15 učenika;
16. u Ženskoj Učiteljskoj Školi u Zagrebu: 70 učenica (dva odeljenja);
17. u Muškoj Učiteljskoj Školi u Zagrebu: 40 učenika;
18. u Karlovcu: 15 učenika i 20 učenica;
19. u Kastvu: 20 učenica i 15 učenika;
20. u Osijeku: 70 učenika-ca (dva odeljenja);
21. u Pakracu: 25 učenika i 15 učenica;
22. u Petrinji: 20 učenica i 15 učenika;
23. u Čakovcu: 35 učenika;
24. u Ženskoj Učiteljskoj Školi u Ljubljani: 70 učenica (dva odeljenja);
25. u Muškoj Učiteljskoj Školi u Ljubljani: 40 učenika;
26. u Ženskoj Učiteljskoj Školi u Mariboru: 70 učenica (dva odeljenja);
27. u Muškoj Učiteljskoj Školi u Mariboru: 50 učenika;
28. u Banjoj Luci: 70 učenika-ca (dva odeljenja);
29. u Mostaru: 25 učenika i 15 učenica;
30. u Ženskoj Učiteljskoj Školi u Sarajevu: 90 učenica (tri odeljenja);
31. u Muškoj Učiteljskoj Školi u Sarajevu: 70 učenika (dva odeljenja);
32. u Dubrovniku: 25 učenica i 15 učenika;
33. u Šibeniku: 20 učenika i 15 učenica;
34. u Herceg-Novom: 20 učenika i 15 učenica;
35. u privatnim učiteljskim školaма: u Zavodu Sv. Josifa u Sarajevu, u Samostanu Sestara Milosrdnica u Zagrebu, u Ženskoj Učiteljskoj Školi Uršulinki u Ljubljani, u Ženskoj Učiteljskoj Školi Uršulinki u Škofjoj³ Loki i u Zavodu Školskih Sestara u Mariboru po 30 učenica.

Ovo Vam se javlja radi znanja i daljeg rada.

Po naredbi Ministra Prosvete,
v.d. Načelnika
Odeljenja za Srednju Nastavu,
D. Ilić, s. r.

S.N.Br. 23.283

6.-VIII-1927. god.

*Odobrenje Ministarstva
za držanje kurseva za
velikog odmora u učiteljskim školama.*

Ministarstvo Prosvete o tom radu bude unapred obavešteno radi evidencije i kontrole. Zbog toga će se u buduće za takve kurseve prethodno tražiti dozvola Ministarstva Prosvete.

Po naredbi Min. Prosvete,
Načelnik
Odeljenja za Srednju Nastavu,
Magarašević, s. r.

179.

O.N.Br. 45.222

5.-VIII-1927. god.

*Učiteljsko mesto dobiveno
stečajem ne uključuje i
nepokretnost.*

Po pitanju, da li učitelji, koji su dobili svoje stalno mesto stečajem, a bili su premešteni na osnovu čl. 71. Zakona o činovnicima, zadržavaju i dalje svoje mesto, dobiveno stečajem, dalo je Ministarstvo Pravde, Centralna Komisija za izvršenje Zakona o činovnicima, pod Br. 34.685 od 6. jula 1927. godine, ovo mišljenje:

„Stalnost u zakonskom smislu, po izuzetku učinjenom odredbom čl. 234. Zakona o činovnicima, uživaju oni učitelji koji po ranijim zakonima nisu mogli biti ni premešteni ni iz službe uklonjeni, bez naročitih, zakonom za to predvidjenih razloga, a ne i oni koji takvu stalnost po svojim ranijim zakonskim propisima nisu uživali. Takvi mogu da budu i administrativno premešteni, po odredbama čl. 71. Zakona o činovnicima, i pored toga što su svoje mesto dobili eventualno i konkursom, jer konkurs, u takvom slučaju, nije zakonom predvidjena garantija stalnosti, već izvesna tehnička procedura prilikom popunjavanja upražnjenih mesta, kojom se administracija može da posluži, a da odatle ne nastaje nikakvo pravo nepokretnosti za one koji su svoje mesto na taj način dobili, a kojima inače ta nepokretnost nije zagarantovana zakonskim propisima.

Samim tim dat je i odgovor na pitanje o opštinskoj pripadnosti“.

Za Načelnika
Odeljenja za Osnovnu Nastavu i
Narodno Prosvetivanje,
Nik. S. Polovina, s. r.

WWW.UNILIB.RS

O.N.Br. 42.609

23.-VII-1927. god.

Izmena u Uredbi o mesnim i oblasnim školskim odborima.

180.

S obzirom na zakonske propise, koji važe u pojedinim pokrajinama, a do konačne revizije Uredbe o mesnim i oblasnim školskim odborima, O.N.Br. 28.038 od 12. maja 1927. god.,

odlučio je

Zastupnik Ministra Prosvete, Gospodin Ministar Vera, da se izmeni u toj Uredbi :

1) Čl. 3. poslednja al., tako da glasi: „Ako ima više lica, koja po položaju ulaze u ovaj mesni školski odbor, onda ulazi muško lice najstarije po rangu“.

2) Čl. 7. b), tako da glasi: „Na početku meseca maja svake godine vrši upis sposobnih školskih obaveznika na osnovi lekarskog pregleda, a prema spisku žive dece, koji izradjuju mesne verske vlasti, i stara se, da se upišu u školu sva deca oba pola, koja su prema postojećim zakonskim propisima obavezna pohađjati školu“.

3) Čl. 7. g), tako da glasi: „Svake godine sastavlja se predračun za izdržavanje škole u narednoj računskoj godini i šalje oblasnom školskom odboru do kraja oktobra na odobrenje“.

Za gradjanske škole, kojima upravljaju naročiti upravni odbori, ova Uredba ne važi. U tom slučaju upravitelj gradjanske škole ne ulazi po položaju u mesni školski odbor.

Načelnik

Odeljenja za Osnovnu Nastavu,

Gl. Elezović, s. r.

181.

S.N.Br. 23.214

3.-VIII-1927. god.

Objašnjenje raspisa S.N.Br. 22.798 od 1.-VIII-1927. god. o prijemu učenika u I razr. učiteljskih škola u sledećoj školskoj godini.

Pod S.N.Br. 22.798 od 1.-VIII-1927. godine dostavljena Vam je odluka kojom je određeno koliko će se učenika primati u I razred u idućoj školskoj godini. Da bi se izbegla pogrešna tumačenja, skreće se pažnja da u taj broj treba uračunati ne samo nove učenike, već i one koji će ponavljati I razred.

Pri upisu novih učenika postupite u svemu po tački 2. raspisa O.N.Br. 8.110/26. god.

Po naredbi

Načelnika Odeljenja za Srednju Nastavu,
Inspektor,

D-r Br. Krstić, s. r.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

S T E Č A J I

O.N.Br. 44.280

9.-VII-1927. god.

Postavljena učiteljica
u selima.

15.

Na osnovu čl. 35. Zakona o narodnim školama postavljam niže imenovane učiteljice:

I Bačka oblast

Apatinski srez

U *Bački Monoštor*: Radonju V. Rakočevića, iz Čiflika sr. donjopološkog, obl. skopske; Anu Valešek, iz Topolja sr. batinskog, obl. bačke; Danicu B. Vukovićku, iz Bačkog Monoštora;

u *Bogojevo*: Franju Filatovca, iz Vilova sr. titelskog, obl. beogradske; Justinu Kletovu, iz Bač. Monoštora sr. apatinskog, obl. bačke;

u *Doroslovo*: Gradimira Andjelkovića, iz Ploče sr. župskog, obl. kruševačke; Julijanu Sivic, iz Tomaševca sr. kovačičkog, obl. beogradske;

u *Kupusinu*: Vasu Brajovića, iz Turnova sr. strumičkog, obl. bitoljske; Janku Nadj, iz Kupusine sr. apatinskog, obl. bačke.

Batinski srez

U *Branin Vrh*: Maru Bubalović, iz Bačkog [Gradišta sr. starobečkog, obl. beogradske;

u *Kneževo*: Katicu Jurčić, iz Kneževa.

Dardjanski srez

U *Bolman*: Sofiju Ljubinković, iz Svilojeva sr. apatinskog, obl. bačke;

u *Kneževe Vinograde*: Borislava Bogosavljevića, iz Kneževih Vinograda.

Kulski srez

U *Crvenku*: Alberta Kneheli, iz Crvenke;

u *Salaš Laslo kod Crvenke*: Mirka N. Perovića, iz istog mesta.

Novosadski srez

U *Salaš Kamendin kod Novog Sada*: Božidara Ćosića, iz Apatina sr. apatinskog, obl. bačke;

u *Mali Jarak*: Ozrena Jovanovića, iz istog mesta;

u *Temerin*: Mariju Banjanin, iz istog mesta.

Odžački srez

U *Vajsku*: Stevana Akermana, iz istog mesta; Ružicu Stevanovićevu, iz Miletićeva sr. somborskog, obl. bačke;

u *Deronju*: Vladislava Miloševog, iz istog mesta;

u *Pivnice*: Mirka Markovića, iz istog mesta.

Palanački srez

- U *Bukin*: Živka Sekulića, iz istog mesta;
- u *Silbaš*: Pavla Bugarskog, iz istog mesta;
- u *Staru Palanku*: Olgu Lazičku, iz istog mesta.

Somborski srez

- U *Milčić*: Bojanu Petrović, iz istog mesta;
- u *Obzir*: Persidu Šeširić, iz istog mesta.

Subotički srez

Salaši:

- U *Vašarište* — I škola Miroljuba Evetovića: Miloša Matovića, iz Starog Vrbasa sr. kulskog, obl. bačke;
- u *Novô Bukovo* — škola Paje Bačića: Desimira Vujovića, iz istog mesta;
- u *Stari Šupljak* — škola Kneza Mihaila: Kristinu Križanovićevu, iz istog mesta;
- u *Djurdjin-Miladinovića Kraj* — škola Dragutina Miladinovića; Miloša Ž. Mihajlovića, iz Djurdjina — škola Drag. Miladinovića; Saru M. Mihajlovičku, iz istog mesta;
- u *Djurdjin-Dulić Kraj* — škola Djene Dukića: Andjelku Prašel, iz istog mesta;
- u *Stari Mirgeš* — škola Subote Vrljića: Josipa Desečara, iz istog mesta;
- u *Tavan-Kut Vukovića Kraj* — škola Alekse Šantića: Jelku Kačanski, iz Salaša Kiriš sr. senčanskog, obl. beogradske;
- u *Pavlovac* — škola Luke Sušića: Zorku Ignjanovu, iz Pavlovca;
- u *Verušić-Palivukov Kraj* — škola Mije Mandića: Danicu Jovićevu, iz istog mesta;
- u *Majšanske Vinograde* — II škola Petra Preradovića: Zorku Radovičku, iz istog mesta;
- u *Zoblaticu* — Kolonija Nikole Tesla: Dimitrija Pricu, iz istog mesta.

Topolski srez

- U *Koloniju Sokolsku* kod Bačke Topole: Stevana Pančića, iz Mihajlovca sr. brzopalanačkog, obl. timočke, i Radmilu Stojanovićevu, iz Obrovca sr. palanačkog, obl. bačke;
- u *Čantavir*: Mihaila V. Radovića, iz Torde sr. novobečejskog, obl. beogradske.

Beogradska oblast*Velikobečkerečki srez*

- U *Botoš*: Gavru Aćanskog, iz Srpske Neuzine sr. alibunarskog, obl. podunavske;

u *Perlez*: Nadeždu Maksimovićku, iz Vel. Crljena sr. kolubarskog, obl. podunavske.

Velikokikindski srez

U *Mokrin*: Dragutina Stefanovića, iz istog mesta; Franju Hermana, iz Žablja sr. žabaljskog, obl. beogradske; Emiliju Surin, iz Ninčićeva sr. Jaša Tomić, obl. beogradske.

Vračarski srez

Na *Banjicu*: Milutina Mihajlovića, iz Obrenovca sr. posavskog, obl. valjevske;

u *Višnjicu*, odeljenje na Karaburmi: Vladimira Nikolića, iz istog mesta;

u *Žarkovo*: Persidu Predragovićevu, iz Lapova sr. lepeničkog, obl. šumadijske;

u *Mali Mokri Lug*: Dragoljuba A. Markovića, iz Slanca sr. vračarskog, obl. beogradske;

na *Čukaricu*: Radoja Vukčevića, iz Melenaca sr. novobečejskog, obl. beogradske, i Milevu Vukčevićku, iz Melenaca sr. novobečejskog, obl. beogradske.

Žabaljski srez

U *Gospodjince*: Milana P. Jovanovića, iz Sente sr. senćanskog, obl. beogradske;

u *Djurdjevo*: Vladislava Joksimovića, iz Krive Kruške sr. veleškog, obl. skopske, i Katicu Županjsku, iz Jarkovca sr. kovačičkog, obl. beogradske.

Jaša Tomić srez

U *Bozito Pustaru* kod Nove Crnje: Milenku Grujić, iz Mokrina sr. vel. kikindskog, obl. beogradske;

u *Srpsku Crnju*: Pavla Zaderu, iz istog mesta; Milicu Petrovićevu, iz istog mesta;

u *Čestereg*: Olgu Miletinu, iz Srpskoga Krstura sr. novokanjiškog, obl. beogradske.

Kovačički srez

U *Idvor*: Stanislava Ivanovića, iz Radovišta sr. radoviškog, obl. bregalničke;

u *Uzdin*: Aleksandra Jokovića, iz Melnice sr. mlavskog, obl. požarevačke;

u *Farkaždin*: Kostu A. Markovića, iz Opova sr. kovačičkog, obl. beogradske; Mariju Rajkovu, iz Nadalja sr. žabaljskog, obl. beogradske; Danicu Draganovu, iz Grebenca sr. belocrkvanskog, obl. podunavske;

u *Čentu*. Petra Nikolića, iz Kalauzlije sr. radoviškog, obl. bregalničke, i Jovana Rajinog, iz Vel. Torka sr. vel. bečkerečkog, obl. beogradske.

Novobečejski srez

U *Vranjevo*: Jovana Smiješka, iz Sente — Salaš Natoševića sr. senćanskog, obl. beogradske;

u *Dragutinovo*: Arandjela Filipovića, iz istog mesta, i Hristinu Manojloviću, iz Bočara sr. vel. kikind., obl. beogradske;

u *Kumane*: Slavka Crnojačkog, iz Telečke sr. somborskog, obl. bačke; Mariju Stražićevu, iz Vajske sr. odžačkog, obl. bačke;

u *Melence*: Maru R. Kostičku, iz Brestovca sr. pančevačkog, obl. beogradske, i Radoja Kostića, iz Brestovca sr. pančevačkog, obl. beogradske.

Novokanjiški srez

U *Banatsko Arandjelovo*: Bogdana Krivokatića, iz Crne Bare sr. novokanjiškog, obl. beogradske;

u *Krstur*: Savu M. Ninčića, iz Torže sr. kulskog, obl. bačke;

u *Potiskog Sv. Nikolu*: Franju Mokračeka, iz istog mesta;

u *Čoku*: Danicu Lj. Vujovićevu, iz istog mesta.

Pančevački srez

U *Borču*: Simu V. Simića, iz istog mesta, i Milicu Simićku, iz istog mesta;

u *Sefkerin*: Dragomira N. Ivanovića, iz Radovišta sr. radoviškog, obl. bregalničke.

Senčanski srez

U *salašku školu „Velebit“* kod Stare Kanjiže: Bogdana Potkonjaka, iz istog mesta.

Titelski srez

U *Vilovo*: Evgenija Kneževića, iz Kraljevićeva sr. pančevačkog, obl. beogradske; Anu E. Kneževićku, iz Bašahida sr. vel. kikindskog, obl. beogradske;

u *Gornji Kovilj*: Budimira N. Stanojevića, iz Gospodjinaca sr. žabalj., obl. beogradske;

u *Kać*: Milutina S. Petkovića, iz Gardinovaca sr. titelskog, obl. beogradske;

u *Lok*: Julijanu Tomićevu, iz istog mesta.

Posavski srez

U *Božidarevac*: Dobrila Šiljka, iz Beograda, i Ljubicu Siljak, iz Beograda;

u *Konatice*: Milisava Bjelića, iz istog mesta;

u *Sremčicu*: Stanku T. Djordjeviću, iz istog mesta.

Bregalnička oblast

Kočanski srez

U *Sokolarce*: Milorada Mijovića, iz Vladilovca sr. veleškog, obl. skopske, i Nevenku Mijovićku-Penević, iz Izvora sr. veleškoga, obl. skopske.

Maleški srez

U *Vladimirovo*: Milosava Gajića, iz istog mesta.

Ovčepoljski srez

U *Sudiće*: Blagotu Radulovića, iz Radovnice sr. krivopalanačkog, obl. vranjske.

Carevoselski srez

U *Virču*: Radomira M. Vladića, iz Carevog Sela.

Valjevska oblast*Valjevski srez*

U *Brankovinu*: Dragomira N. Maksimovića, iz Bredja sr. kolubarskog, obl. valjevske;

u *Grabovicu*: Ljubicu Stojkovićevu, iz istog mesta;

u *Dračić*: Milana L. Pavlovića, iz Ribnice sr. kolubarskog, obl. valjevske, i Olgu M. Pavlovičku, iz Ribnice sr. kolubarskog, obl. valjevske;

u *Loznicu*: Svetolika G. Sofronijevića, iz Badovinaca sr. mačvanskog, obl. podrinske;

u *Lelić*: Milana Aksentijevića, iz Babine Luke sr. i obl. valjevske;

u *Popučke*: Milorada Milisavljevića, iz istog mesta.

Kolubarski srez

U *Bogovadju*: Jelenu Janičevu, iz Trstenice sr. posavskog, obl. valjevske; u *Paune*: Branislava M. Stefanovića, iz Rajkovića sr. kolubarskog, obl. valjevske;

u *Cvetanovac*: Dragutina Grbca, iz Brezovice sr. tamnavskog, obl. valjevske, Nadeždu Grbac, iz Brezovice sr. tamnavskog, obl. valjevske.

Podgorski srez

U *Osladić*: Živorada St. Ivića, iz istog mesta.

Posavski srez

U *Dren*: Božidara D. Benča, iz Gračanice sr. azbukovačkog, obl. valjevske;

u *Žvečku*: Dragoljuba V. Matejića, iz istog mesta.

Tamnavski srez

U *Jabuče*: Milana V. Ivkovića, iz Takova sr. tamnavskog, obl. valjevske, i Milojku Ivkovićku, iz Takova sr. tamnavskog, obl. valjevske;

u *Radljevo*: Aleksandra Milenkovića, iz Ladovice sr. vlasotinačkog, obl. niške, i Stanislavu Milenkovićku, iz Ladovice sr. vlasotinačkog, obl. niške;

u *Ruklade*: Jovana Timčenka, iz istog mesta;

u *Crvenu Jabuku*: Aleksandra St. Lauševića, iz Paljuva sr. tamnavskog, obl. valjevske;

u *Sovljak*: Miodraga Ilića, iz Jankovca sr. prespanskog, obl. bitoljske;

u *Murgaš*: Radomira V. Filipovića, iz Vlaškog Dola sr. moravskog, obl. požarevačke.

Vranjska oblast*Bosiljgradski srez*

U *Bistru*: Pavla M. Stošića, iz istog mesta;
u *Drajince*: Dragoljuba P. Andjelkovića, iz Lisine sr. bosiljgradskog, obl. vranjske.

Gnjilanski srez

U *Pasjane*: Dušana N. Cvetničanina, iz Raniluga sr. gnjilanskog, obl. vranjske; Lefteriju A. Popoviću, iz Pasjana sr. gnjilanskog, obl. vranjske;
u *Ranilug*: Radosava Milutinovića, iz Dobrčana sr. gnjilanskog obl. vranjske;
u *Cernicu*: Maksima Mališića, iz D. Livča sr. gnjilanskog, obl. vranjske.

Krivopalanački srez

U *Ginovce-Milutinci*: Stevu Mavričića, iz Stajevca sr. krivopalanačkog, obl. vranjske; Dobrilu Ristiću, iz Moždinvjaka sr. krivopalanačkog, obl. vranjske;
u *Gradac*: Živka Radonjića, iz Luka sr. krivopalanačkog, obl. vranjske;
u *Petraljicu*: Dragoljuba Elezovića, iz Rankovca sr. krivopalanačkog, obl. vranjske.

Masurički srez

U *Suvojnicu*: Melaniju V. Andjelkoviću, iz istog mesta.

Poljanički srez

U *Jovac*: Jovana Dimitrijevića, iz istog mesta.

Preševski srez

U *Biljaču*: Milića L. Batića, iz Lipkova sr. žegligovskog, obl. skopske;
u *Žbevac*: Zagorku Cvetkoviću, iz St. Nagoričana sr. žegligovskog, obl. skopske;
u *Krševicu*: Savu St. Jovanovića, iz Klinovca sr. preševskog, obl. vranjske;
u *Levosoje*: Vladimira Djukovića, iz Kočure sr. preševskog, obl. vranjske, i Ružicu Djuković, iz Kočure sr. preševskog, obl. vranjske;
u *Liljance*: Milorada Dimitrijevića, iz Botuše sr. galičkog, obl. skopske;
u *Rajinac*: Mirka J. Dodića, iz Toplog Dola sr. bosiljgradskog, obl. vranjske;
u *Trnovac*: Radojku D. Stojkoviću, iz Bujanovca sr. preševskog, obl. vranjske;
u *Crnotince*: Kostu J. Stojkovića, iz Reljana sr. preševskog, oblasti vranjske.

Pčinjaški srez

U *Davidovac*: Vladimira Stanojkovića, iz Liljanca sr. preševskog, oblasti vranjske.

Zetska oblast*Andrijevički srez*

U *Zabrdje*: Jagoša Vulevića, iz Drenovca sr. pećskog, obl. zetske.

Beranski srez

U *Baštu*: Milana Kastratovića, iz Malog Papranika sr. debarskog, obl. bitoljske;

u *Baštu* — odelj. u Lovnici: Borišu J. Babovića, iz Bača sr. beranskog, obl. zetske;

u *Vinicku*: Miloja Cemovića, iz istog mesta;

u *Gornje Selo*: Miloša M. Otovića, iz Forina sr. gornjopološkog, obl. skopske;

u *Zaostru*: Radomira Tomaševića, iz Stenče sr. donjopološkog, obl. skopske;

u *Štitare*: Vukajila Bandovića, iz Krpimeja sr. labskog, obl. kosovske;

u *Zagorje*: Miluna Bojovića, iz Kaludre sr. beranskog, obl. zetske.

Velimski srez

U *Zaslap*: Dušana Boškovića, iz istog mesta.

Virski srez

U *Brčele*: Ivu Golovića, iz Dupila sr. beranskog, obl. zetske;

u *Gluhi Do*: Mitra Lekića, iz Livara sr. krajinskog, obl. zetske.

Goranski srez

U *Goransko*: Andriju R. Matovića, iz Boana sr. šavničkog, obl. zetske;

u *Pišće*: Žarka Vračara, iz istog mesta.

Morački srez

U *Vlahoviće*: Stevana Janjuševića, iz istog mesta;

u *Raškov Lug*: Novaka M. Tripkovića, iz Podgorice.

Danilovgradski srez

U *Bogetiće*: Mila Vukičevića, iz Golubovca sr. podgoričkog, obl. zetske;

u *Gostilje*: Marka Batričevića, iz M. Crskog sr. kičevskog, obl. bitoljske;

u *Orju Luku*: Vasilija J. Mališića, iz D. Frutoka sr. danilovgradskog, obl. zetske.

Djakovički srez

U *Junik*: Raduna J. Radunivića, iz Konjskog sr. djevdjelijskog, obl. bitoljske.

Istočki srez

U *Vrela*: Magdalenu Vojvodićevu, iz istog mesta;

u *Djurakovac*: Danicu Dabetić, iz istog mesta.

Kolašinski srez

U *Polja*: Djordja Jovanovića, iz Zatrijebča sr. podgoričkog, obl. zetske.

Kraljski srez

U *Rijeku Marsenića*: Miloša Marsenića, iz Petnice sr. beranskog, obl. zetske;

u *Šekulare*: Miloja Bojovića, iz istog mesta.

Mateševski srez

U *Lijevu Rijeku*: Velimira Savića, iz istog mesta;

u *Han-Garančića*: Miloša Špadijera, iz Gor. Sedlarca sr. donjopološkog, obl. skopske, i Rosandu M. Špadijera, iz Kamenjana sr. donjopološkog, obl. skopske.

Nikšićki srez

U *Pragu*: Arsu Stojanovića, iz Ravna sr. goranskog, obl. zetske;

u *Orah*: Božu Durutovića, iz Kolešina sr. strumičkog, obl. bitoljske;

u *Straševinu*: Iliju Kadavića, iz Broćanca sr. nikšićskog, obl. zetske;

u *Zagoru*: Joka T. Kontića, iz Gornikova sr. kavadarskog, obl. bitoljske;

u *Riječane*: Mitra Vukalovića, iz Vrela sr. šavničkog, obl. zetske.

Pećki srez

U *Belo Polje*: Miljanu Djakovićevu, iz Mataruga sr. plevaljskog, obl. užičke;

u *Vitimiricu*: Radoja Zečevića, iz Barana sr. pećskog, obl. zetske;

u *Naklo*: Nova V. Bojovića, iz Klisure sr. negotinskog, obl. bitoljske;

u *Streoc*: Jelisavetu Šavičku, iz Istoka sr. istočkog, obl. zetske.

Podgorički srez

U *Vranj*: Velišu Perazića, iz Vitimirice sr. pećskog, obl. zetske;

u *Golubovce*: Draga Dragovića, iz Ponora sr. podgoričkog, obl. zetske

u *Doljane*: Miliju M. Milačića, iz Doljana sr. podgoričkog, obl. zetske;

u *Zatrijebač*: Savu Jovovića, iz Podgorca sr. struškog, obl. bitoljske;

u *Leško Polje*: Iliju Perovića, iz istog mesta.

Riječki srez

U *Donju Draževinu*: Mihaila B. Kanića, iz Gradca sreza riječkog, oblasti zetske;

u *Dubovo*: Dušana Kaludjerovića, iz Očanića sreza cetinjskog, oblasti zetske.

Cetinjski srez

U *Dobrsko Selo*: Vuksana Pejovića, iz istog mesta;

u *Očiniće*: Petra Lipovinu, iz Bara sr. barskog, oblasti zetske;

u *Štitare*: Filipa M. Pejovića, iz istog mesta.

Čevski srez

U *Donji Zagarač*: Dušana T. Velimirovića, iz istog mesta;

u *Trešnjevu*: Blažu Djurišića, iz Kalauzlije sr. radoviškog, obl. bregalničke.

Šavnički srez

U *Novakoviće*: Arsenija O. Vukovića, iz Strezimirovca sr. bosilgradskog, obl. vranjske.

Kosovska oblast

Gračanički srez

U *Miloševo*: Magdalenu Božićevu, iz Svetlje sr. labskog, obl. kosovske;
u *Gračanicu*: Vladimira Marjanovića, iz Junika sr. djakovičkog, obl. zetske;

u *Donju Brnjicu*, odeljenje u Devet Jugovića; Svetozara Tekića, iz Rusinova sr. maleškog, obl. bregalničke;

u *Sedlare*: Pavla Pavlovića, iz Teranca sr. kočanskog, obl. bregalničke;

u *Komorani*: Dragoslava Vukičevića, iz istog mesta;

u *Suvi Do*: Nikolu Dj. Milinkovića, iz istog mesta;

u *Gornje Dobrevo*: Momčila R. Radonića, iz Grubetića sr. deževskog, obl. raške.

Dobrički srez

U *Žitoradje*: Milicu Pešićevu, iz Lopušnje sr. vlasotinačkog, obl. niške, i Iliju T. Jovanovića, iz Kočana sreza dobričkog, obl. kosovske;

u *Kočane*: Momčila B. Popovića, iz Gadžinog Hana sr. i obl. niške, i Nadeždu N. Popovićku, iz Gadžinog Hana;

u *Pukovac*: Pulheriju Djordjevičku, iz Blaca sr. prokupačkog, oblasti kosovske;

u *Pojate*: Josifa D. Petrovića, iz istog mesta.

Jablanički srez

U *Bošnjak*: Vladimira P. Benčića, iz Lapotinca sr. jablaničkog, oblasti kosovske;

u *Bučumet*: Petka Medenicu, iz Stubla sr. jablaničkog, obl. kosovske;

u *Kacabać*: Dušana Popovića, iz Murgaša sr. žegligovskog, oblasti skopske;

u *Prekopčelice*: Milunku Nikčevićku, iz istog mesta;

u *Retkocer*: Novicu Djurišića, iz Gornjeg Krivodola sr. caribrodskog, obl. niške.

Kosanički srez

U *Banju*: Simeuna Karamarkovića, iz Svarče sr. prokupačkog, obl. kosovske;

u *Dobri Do*: Ivana Miletića, iz Breznice sr. porečkog, obl. skopske.

Labski srez

U *Dubnicu*: Marka M. Miloševića, iz Rateva sr. maleškog, obl. bregalničke, i Katu M. Miloševićku, iz Rateva sr. maleškog, obl. bregalničke;

u *Svetlju*: Rajka J. Tonića, iz Orlana sr. labskog, obl. kosovske;

Nerodimski srez

U *Babušu*: Todora Aritonovića, iz Kačanika sr. kačaničkog, oblasti skopske;

u *Gatnju*, odeljenje u Varoši: Stanišu M. Mijovića, iz Rznića sreza djakovičkog, obl. zetske;

u *Kosin*: Aleksandra J. Živanovića, iz Papradišta sr. veleškog, obl. skopske;

u *Štimlje*: Petra Dj. Markovića, iz Grgurovca sr. jablaničkog, obl. kosovske; Jelenu P. Markovićku, iz Lebana sr. jablaničkog, obl. kosovske, i Petra Kastratovića, iz Slatine sr. mitrovičkog, obl. raške;

u *Zaskok*: Vuksana M. Gaševića, iz Zvegora sr. carevoselskog, obl. bregalničke.

Podgorski srez

U *Vel. Krušu*: Stevana Radonjića, iz Vraništa sr. gorskog, obl. kosovske.

Podrimski srez

U *Zočičte*: Vasilija R. Vujisića, iz Podgore sr. šavničkog, obl. zetske;

u *Mamušu*: Nikolu Borzanovića, iz Gornje Ljubinje sr. šarplaninskog, oblasti kosovske.

Prokupački srez

U *Barbatovac*: Ljubomira Komadinu, iz Barbatovca, i Ljubicu Komadinu, iz Barbatovca;

u *Donju Rečicu*: Hristu Hristića, iz Vel. Plane sr. prokupačkog, obl. kosovske;

u *Dragušu*: Aleksija B. Žuravskog, iz istog mesta;

u *Malu Planu*: Zorku Mihaljevićevu, iz Gornje Konjuše sr. prokupačkog, obl. kosovske;

u *Medjuane*: Proku Lj. Milića, iz Dubnice sr. labskog, obl. kosovske, i Anu Žuravski, iz Lepenca sr. kopaoničkog, obl. kruševačke;

u *Statovac*: Milutina J. Žugića, iz istog mesta.

Šarplaninski srez

u *Gornje Selo*: Vojislava M. Vučkovića, iz Jažinaca sr. šarplaninskog, obl. kosovske;

u *Drajiće*: Radislava Todorovića, iz Gornjeg Sela sr. šarplaninskog, obl. kosovske;

u *Lokvicu*: Savu Čemerikića, iz Dvorana sr. podgorskog, obl. kosovske;

u *Skrobište*: Marka Stojkovića, iz Broda sr. gorskog, obl. kosovske;

u *Žur*: Djordja Dimitrijevića, iz Bljača sr. gorskog, obl. kosovske.

Kruševačka oblast*Župski srez*

U *Gornji Stupanj*: Ljubomira Milosavljevića, iz istog mesta, i Ružicu Milosavljevićku, iz istog mesta;

- u *Pleš*: Branislava B. Lazića, iz Ratara sr. jaseničkog, obl. podunavske, i Julijanu B. Laziću, iz Ratara;
u *Trnavce*: Dragomira N. Jovanovića, iz istog mesta.

Ražanjski srez

- U *Lučinu*: Jovana Radojkovića, iz istog mesta;
u *Pardik*: Milorada Marjanovića, iz Slpa sr. veleškog, obl. skopske;
u *Podgorac*: Hristifora D. Petkovića, iz Aleksandrovca sr. župskog, obl. kruševačke, i Darinku H. Petkoviću, iz Aleksandrovca sr. župskog, obl. kruševačke;
u *Praskovču*: Radivoja T. Milovanovića, iz Crnoga Kala sr. ražanjskog, obl. kruševačke.

Rasinski srez

- U *Bivolje*: Milisava Jocića, iz Gornjeg Stepoša;
u *Gornji Stepoš*: Ružicu Tripkovićevu, iz Ribara sr. rasinskog, obl. kruševačke;
u *Konjuhe*: Blagorodnu G. Vujiću, iz istog mesta;
u *Lomnicu*: Zaharija V. Popovića, iz istog mesta;
u *Mačkovac*: Olgu Antonović, iz istog mesta;
u *Meševo*: Ljubicu Djordjeviću, iz istog mesta;
u *Obilićevo*: Miodraga Jankovića, iz Pepeljevca sr. rasinskog, obl. kruševačke;
u *Padež*: Todora Stojanovića, iz Božice sr. bosiljgradskog, obl. vranjske;
u *Pepeljevac*: Danicu Djordjevićevu, iz Obilićeva sr. rasinskog, obl. kruševačke;
u *Ribare*: Borisava Djordjevića, iz Meševa sr. rasinskog, obl. kruševačke, i Ljubicu Djordjeviću, iz Meševa sr. rasinskog, obl. kruševačke;
u *Šanac*: Gavriela Popovića, iz Velikog Izvora sr. zaječarskog, obl. timočke.

Trstenički srez

- U *Veluće*: Miodraga D. Mijalkovića, iz Malovišta sr. i obl. bitoljske, i Vidosavu D. Tošićevu, iz Donjeg Krčina sr. temničkog, obl. moravske;
u *Grabovac*: Miluna Živanovića, iz Neokaza sr. kratovskog, oblasti skopske;
u *Jasikovac*: Milenu Boškovićku, iz istog mesta;
u *Milutovac-Lazarevac*: Ljubesava Rakića, iz Budinaraca sr. maleškog, obl. bregalničke;
u *Stopanju*: Miodraga S. Plazinu, iz istog mesta, i Olgu M. Plazinu, iz istog mesta;
u *Malu Sugubinu*: Dragišu Ž. Maksimovića, iz Konče sr. radoviškog, obl. bregalničke.

Moravska oblast*Belički srez*

U *Bunar*: Mariju Ivanovičku, iz Podgorca sr. boljevačkog, obl. timočke;
u *Vinoraču*: Dušana Radivojevića, iz Belice sr. beličkog, obl. moravske;

u *Vranovac*: Velimira Vilimanovića iz Prilika sr. moravičkog, obl. raške, i Draginju V. Vilimanovića, iz Prilika sr. moravičkog, obl. raške;

u *Dragocvet*: Dragoslava Todorovića, iz istog mesta;

u *Lanište*: Svetomira Milutinovića, iz Deonice sr. beličkog, i Jevrosimu Sv. Milutinovića, iz Deonice;

u *Lociku*: Zagorku M. Pešićevu, iz Kloke sr. lepeničkog, oblasti šumadijske;

u *Mijatovac*: Svetomira Brankovića, iz Zalogovca sr. temničkog, obl. moravske, i Milevu Brankovičku, iz Zalogovca;

u *Ribare*: Dragoljuba A. Markovića, iz istog mesta, i Milicu D. Markovičku, iz istog mesta;

u *Šantarovac*: Ljubisava Cimića, iz Vel. Popovića sr. despotovačkog, obl. moravske;

u *Gornje Štimlje*: Vladislava M. Panića, iz Tečića sr. levačkog, obl. moravske.

Despotovački srez

U *Medvedju*: Miodraga Vasića, iz Subotice sr. resavskog, obl. moravske;

u *Vitamce*: Vasilija Dubovika, iz istog mesta.

Levački srez

U *Vel. Pčelice*: Živojina M. Arandjelovića, iz istog mesta, i Živku Ž. Arandjelovičku, iz istog mesta;

u *Oparić*: Veru A. Milutinović, iz istog mesta;

u *Sekurič*: Miodraga Milutinovića, iz Malotina sr. žegligovskog, obl. skopske;

u *Sibnicu*: Radomira D. Kostića, iz istog mesta;

u *Slatinu*: Simeona S. Stepića, iz Cikota sr. levačkog, obl. moravske.

Paraćinski srez

U *Glavicu*: Adama Bogosavljevića, iz Vrbovca sr. boljevačkog, obl. timočke;

u *Donju Mutnicu*: Miću V. Biorca, iz Donjeg Vidova sr. paraćinskog, obl. moravske;

u *Drenovac*: Stevana Simonovića, iz istog mesta;

u *Planu*: Rikarda Marinovića, iz istog mesta.

Resavski srez

U *Bobovu*: Vladislava Trpkovića, iz Polatne sr. moravskog, obl. požarevačke;

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

- u *Gložane*: Vidosavu Nedeljkovićevu, iz Klisure sr. bosiljgradskog, obl. vranjske ;
 u *Dublje*: Olgu Hristodulovićevu, iz Sirče sr. žičkog, obl. raške ;
 u *Dubnicu*: Milorada Milovanovića, iz Burovca sr. mlavskog, obl. požarevačke ;
 u *Jasenovo*: Stanislava Grujića, iz istog mesta ;
 u *Roandu*: Radoja Lj. Milosavljevića, iz Bozita sr. Jaša Tomić, obl. beogradske.

Temnički srez

- U *Bošnjane*: Dušana M. Milovanovića, iz Bogomila sr. veleškog, obl. skopske ;
 u *Potočac*: Desanku Ž. Antonijeviću, iz istog mesta.

Niška oblast

Aleksinački srez

- U *Bobovište*: Milicu Jankoviću, iz Čitluka sr. banjskog, obl. niške, i Iliju Jankovića, iz Čitluka ;
 u *Donju Trnavu*: Milicu Stojiljkoviću, iz Sekuriča sr. levačkog, obl. moravske ;
 u *Subotinac*: Djordja M. Jovića, iz Milutinca sr. banjskog, obl. niške ;
 u *Katun*: Svetislava A. Dimitrijevića, iz Prugovca sr. aleksinačkog, obl. niške.

Banjski srez

- U *Vrmdžu*: Zorku M. Milovanoviću, iz istog mesta ;
 u *Jezero*: Vladimira A. Novakovića, iz Mitrašinaca sr. maleškog, obl. bregalničke ;
 u *Jošanicu*: Milutina Spasića, iz istog mesta, i Jелenu V. Vasićevu, iz istog mesta ;
 u *Nikolinac*: Ljubomira I. Petkovića, iz Grabovca sr. trsteničkog, obl. kruševačke ;
 u *Šarbanovac*: Miljka Dj. Milenkovića, iz Krivoga Vira sr. boljevačkog, obl. timočke ;
 u *Labukovo*: Vojislava S. Stojanovića, iz D. Krivodola sr. caribrodskog, obl. niške.

Belopalanački srez

- U *Klisuru*: Milutina S. Popovića, iz Šljivovika sr. lužničkog, obl. niške ;
 u *Krupac*: Aleksandra M. Lešjanina, iz Lugavčine sr. i obl. podunavske ;
 u *Mokru*: Jevrosimu Veličkovića, iz Tamnjanice sr. belopalanačkog, obl. niške.

Vlasotinački srez

- U *Prilepac*: Vlastimira Pop-Cvetanovića, iz istog mesta ;
 u *Crnu Baru*: Djordja Gardaševića, iz Jakovljeva sr. aleksinačkog, obl. niške.

Leskovački srez

- U *Vel. Grabovnicu*: Mojsija Samardžića, iz Gradašnice sr. leskovačkog;
 u *Vinarce*: Dobrinku Bivolareviću, iz Vel. Grabovnice sr. leskovačkog;
 u *Mrštane*: Radu M. Ćiričku, iz Leskovca;
 u *Strojkovac*: Božidara Krstića, iz Klisure sr. bosiljgradskog, obl. vranjske;
 u *Šarlinac*: Nikolu Milosavljevića, iz Crkavnice sr. leskovačkog;
 u *Zoljevò*: Ljubomira M. Ilića, iz Radovišta sr. radoviškog, obl. bregalničke.

Lužnički srez

- U *Belu Vodu*: Svetomira Nikolića, iz Modre Stene sr. lužničkog, obl. niške;
 u *Rakitu*: Simu Stefanovića, iz Zvonca sr. lužničkog, obl. niške;
 u *Stol*: Uroša St. Marinkovića, iz istog mesta.

Moravski srez

- U *Grejač*: Dobrosava Miloradovića, iz Gostivara sr. gornjopološkog, obl. skopske;
 u *Žitkovac*: Vladimira N. Petkovića, iz Proseka sr. i oblasti niške;
 u *Jakovlje*: Velizara M. Vukadinovića, iz Zdravinja sr. rasinskog, obl. kruševačke;
 u *Korman*: Svetomira P. Bojkovića, iz Niša;
 u *Prćilovicu*: Milicu Jovanovićevu, iz Lubnice sr. zaječarskog, obl. timočke;
 Milenka Kaljevića, iz Leve Reke sr. prespanskog, obl. bitoljske.

Nišavski srez

- U *Gnjilan*: Svetislava Mitića, iz Petrovca sr. nišavskog; Olgu K. Miloševiću, iz istog mesta;
 u *Dobri Do*: Marka M. Djordjevića, iz Dedeli-a sr. dojranskog, obl. bitoljske;
 u *Zavoj*: Miodraga Dojčinovića, iz Vel. Lukanje sr. nišavskog;
 u *Kostur*: Donku Prodanovićevu, iz istog mesta;
 u *Krupac*: Dobrinku Djordjeviću, iz istog mesta;
 u *Sopot*: Desimira Pavlovića, iz Smilovca sr. caribrodskog, obl. niške;
 u *Srećkovac*: Julijanu R. Pavloviću, iz istoga mesta;
 u *Suvodol*: Milunku G. Popoviću, iz Gradinje sr. caribrodskog, obl. niške;
 u *Trnjane*: Svetislava M. Ilića, iz Bare Čiflika sr. nišavskog;
 u *Blato*: Aleksandra M. Jocića, iz Pirota;
 u *Pasjaču*: Dušana M. Denčića, iz istog mesta.

Niški srez

- U *Gor. Bardeš*: Atanasija J. Popovića, iz Barbatovca sr. i obl. niške;
 u *Gor. Vlahe*: Ružicu Hristićevu, iz Tetova;
 u *Gor. Vrežinu*: Nikolu Petkovića, iz Niša;
 u *Gor. Medjurovo*: Zagorku Jovanovićevu, iz Ostrovice sr. i obl. niške;

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- u *Jelašnicu*: Radmilu Rogljićevu, iz istog mesta;
- u *Kamenicu*: Nadeždu Stefanović, iz Pirota;
- u *Ostrovicu*: Dragoljuba J. Nikolića, iz Lokvice sr. porečkog, obl. skopske, i Radulku P. Radenkovićku, iz Ostrovice;
- u *Prosek*: Ranka M. Vučkovića, iz Kamenice sr. niškog;
- u *Studenu*: Josifa Nalisa, iz Donje Studene sr. niškog;
- u *Dražkovu Kutinu*: Slavka Petrovića, iz istog mesta.

Svrljiški srez

U *Davidovac*: Jelenu Puzović-Krupež, iz istog mesta.

Caribrodski srez

- U *Bojin Do*: Jelisavetn Živkovićevu, iz istog mesta;
- u *Željušu*: Bogoljuba Djordjevića, iz istog mesta;
- u *Kamenicu*: Petra Djordjevića, iz istog mesta.

Podrinska oblast

Azbukovački srez

U *Uzovnicu*: Rajka N. Jovanovića, iz Vel. Reke sr. azbukovačkog, obl. podrinske, i Koviljku R. Jovanovićku, iz Vel. Reke.

Jadranski srez

- U *Brasinu*: Ivana F. Rubešu, iz Lesnova sr. kratovskog, obl. skopske;
- u *Gor. Badanju*: Vojislava D. Gajića, iz Vel. Popovca sr. mlavskog, obl. požarevačke;
- u *Grnčare*: Jovana D. Pešića, iz Grnčara sr. jadranskog, obl. podrinske, i Ljubicu Ž. Matičevu, iz V. Lješnice sr. jadranskog, obl. podrinske;
- u *Donju Badanju*: Borislava Lukića, iz Joševe sr. jadr., i Draginju B. Lukićku, iz Joševe;
- u *Jadransku Lješnicu*: Bogdana V. Pavlovića, iz Nereza sr. i oblasti skopske, i Iliju M. Popovića, iz Gor. Vodna sr, i obl. skopske;
- u *Tekeriš*: Dimitrija Sr. Pavlovića, iz Donje Badanje sr. jadranskog.

Mačvanski srez

- U *Badovince*: Zoru A. Vaštakovićevu, iz Kamenice sr. posavotamnavskog, obl. podrinske;
- u *Belu Reku*: Bogoljuba T. Mihajlovića, iz Plasnice sr. porečkog, obl. skopske;
- u *Globovac*: Miladina J. Rogića, iz istog mesta;
- u *Glušce*: Mihaila Ivića, iz Noćaja sr. mačvanskog, obl. podrinske, i Danicu M. Ivićku, iz Glušaca;
- u *Dublje*: Milivoja Gl. Jovanovića, iz Osečine sr. podgorskog, oblasti valjevske;
- u *Duvanište*: Milutina P. Protića, iz Draginca sr. jadranskog;
- u *Lipolist*: Mariju P. Vasićevu, iz istog mesta;

u *Mitrovicu* (varošica): Miloša R. Djurakovića, iz Slepčevića sreza mačvanskog;

u *Pričinović*: Bogoljuba V. Radovanovića, iz istog mesta;

u *Ribare*: Katarinu P. Tasićevu, iz Vajuga sr. ključkog, obl. timočke;

u *Štitar*: Milicu P. Miladinović, iz istog mesta.

Posavotamnavski srez

U *Kamenicu*: Živojina M. Todorovića, iz Sene sr. zviškog, obl. požarevačke;

u *Koceljegu*: Danicu Cagićevu, iz Kamenice istog sreza;

u *Mehovine*: Obrada D. Erakovića, iz Crniljeva, i Ružicu O. Erakovičku, iz Crniljeva istog sreza;

u *Ridjake*: Stevana D. Mirkovića, iz Radenkovića sr. mačvanskog.

Pocerski srez

U *Desić*: Poleksiju D. Kostićevu, iz istog mesta;

u *Dragojevac*: Božidara Pešića, iz Jalovika sr. posavotamnavskog;

u *Majur*: Dobrivoja A. Lalevića, iz Godečeva sr. crnogorskog, obl. užičke;

u *Mišar*: Milana D. Šarca, iz Belotića sr. posavotamnavskog;

u *Orid*: Petra Lj. Šovljanskog, iz Kaone sr. posavotamnavskog;

u *Metlić*: Vladimira L. Mitića, iz Makovišta sr. crnogorskog, oblasti užičke.

Radjevski srez

U *Radalj*: Budimira Djurdjevića, iz Draginca sr. jadranskog;

u *Mali Zvornik*: Vojislava Popovića, iz Dokmira sr. tamnavskog, obl. valjevske.

Podunavska oblast

Alibunarski srez

U *Ferdin*: Vitomira P. Stojanovića, iz Virča sr. carevoselskog, obl. bregalničke;

u *Šurjan*: Radoja Milačića, iz Sopota sr. ovčepoljskog, oblasti bregalničke;

u *Ilandžu*: Savu V. Živkovog, iz Dobrice sreza alibunarskog.

Belocrkvanski srez

U *Dupljaju*: Danicu Čajkanović, iz istoga mesta;

u *Kruščicu*: Hermilu Dimitrijevičku, iz Bele Crkve;

u *Kusić*: Zagorku Sakl-Novičić, iz Karavukova sr. odžačkog, oblasti bačke;

u *Uljmu*: Vojislavu Trajkovićevu, iz Gornjeg Kovilja sreza titelskog, obl. bačke, i Nikolu T. Radivojevića, iz Uljme.

Vršački srez

U *Vel. Središte*: Božidara Brkića, iz Markovca sreza vršačkog, i Dragicu Brkičku, iz Markovca;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

u *Konak* : Stevana Milosavljevića, iz istog mesta ;
u *Pavliš*, predgradje Vršca : Branku Jelisijević, iz Bašahida sr. velikokikindskog, obl. beogradske.

Gročanski srez

U *Brestovik*: Djurdja S. Mumalo, iz istog mesta ;
u *Grocku* (varošica): Milku Pekićevu, iz Bavaništa sr. kovinskog, obl. podunavske ;
u *Zaklopaču* : Miodraga Neškovića, iz Pudaraca istoga sreza ;
u *Pudarce* : Antonija Keselja i Milojku Keselj, iz Topolovnika sreza ramskog, obl. požarevačke ;
u *Ritopek* : Djordja Dj. Petrovića, iz istog mesta, i Ljubinku Petrovičku, iz Obrenovca ;
u *Šepšin* : Živojina Vukašinovića, iz Vitovnice sreza mlavskog, oblasti požarevačke.

Kovinski srez

U *Gaj*: Hristinu Selakovičku i Jelicu Dinićevu, obadve iz Gaja.

Kolubarski srez

U *Kruševicu* : Blažu Ž. Nikolića, iz Gostivara sr. gornjopološkog, obl. skopske.

Kosmajski srez

U *Vlašku* : Ivana P. Vuksanovića, iz Kuršumlije sr. kosaničkog, obl. kosovske, i Draginju Miletičku, iz Laništa sr. beličkog, obl. moravske ;
u *Drlupu* : Gvozdenu Popovičku, iz Brasine sreza jadranskog, oblasti podrinske ;
u *Koraćicu* : Radomira P. Stepanovića, iz Crne Trave sr. vlasotinačkog, obl. niške, i Mariju Radojkovlćevu, iz Velike Krsne sr. jaseničkog, obl. podunavske ;
u *Pružatovac* : Valentina Korošca i Olgu V. Korošec, iz Vel. Ivanče sr. kosmajskog ;
u *Ranilović* : Rada Damjanovića, iz istog mesta.

Jasenički srez

U *Kovačevac* : Boška R. Milutinovića, iz Božidarevca sr. posavskog, obl. beogradske, i Radmilu B. Milutinović, iz Božidarevca, i Branislavu V. Perišićevu, iz Smedereva ;
u *Ratare* : Ružicu Paunovićevu, iz Baničine sr. jaseničkog, obl. podunavske, i Savku B. Živkovičku, iz Smedovca sr. negotinskog, obl. timočke ;
u *Cerovac* : Desanku Mihajlovićevu, iz Pavliša sr. vršačkog, obl. podunavske.

Oraški srez

U *Mi'oševac* : Božidara Bogdanovića i Lenku B. Bogdanovičku, iz Prebreze sr. prokupačkog, oblasti kosovske ;

WWW.UNILIB.RS

u *Rakinac*: Nikolu Kovačevića i Milenu Kovačevićku, iz Vel. Plane sreza oraškog.

Podunavski srez

U *Kolare*: Vojina J. Putnikovića, iz Kumanova;

u *Mihailovac*: Dragoslava S. Dimitrijevića, iz istog mesta;

u *Udovice*: Milana V. Djordjevića, iz Bavaništa sr. kovinskog, oblasti podunavske;

u *Ralju*: Dimitrija Spasića, iz Lugavčine sr. podunavskog.

Požarevačka oblast

Golubački srez

U *Barič*: Trajka Ivanovića, iz Zelenke istoga sreza;

u *Braničevo*: Danicu D. Milosavljeviću, iz istog mesta;

u *Vojilovo*: Danila Mih. Binića, iz Kudreša istoga sreza.

Zviški srez

U *Kučajnu*: Dejana M. Kosorića, iz istog mesta.

Mlavski srez

U *Vel. Laole*: Dobrilu Dobrosavljeviću, iz istog mesta;

u *Vel. Popovac*: Dragoljuba P. Žiravca, iz Smoljinca sreza i oblasti požarevačke, i Milenu Drag. Žiravca, iz Dobre sr. golubačkog;

u *Vošanovac*: Iliju Avramovića, iz istog mesta;

u *Dubočku*: Vojislava M. Milovanovića, iz Busura sr. mlavskog, obl. požarevačke;

u *Manastiricu*: Atanasija Ignjatovića, iz istog mesta;

u *Rašanac*: Veliku Tasićevu, iz Vukovske sr. zviškog, obl. požarevačke;

u *Ranovac*: Kostadinku Nikoliću, iz istog mesta;

u *Crljenac*: Desanku M. Mladenovićevu, iz Manastirice istoga sreza.

Moravski srez

U *Bošnjak*: Slavišu Marinkovića, iz Štavlja sr. sjeničkog, obl. raške;

u *Kušljevo*: Dragoljuba M. Milosavljevića, iz istog mesta;

u *Mirijevo*: Radomira M. Stanisavljevića, iz Veluća sr. trsteničkog, obl. kruševačke, i Radmilu R. Stanisavljeviću, iz Veluća;

u *Porodin*: Mihaila Šeiboka, iz istog mesta, i Dragoslava Ž. Petrovića, iz istog mesta; Bosiljku Šeibok, iz istog mesta, i Radmilu Dragano-
viću, iz Banatskog Novog Sela sr. pančevačkog, obl. beogradske;

u *Rakinac*: Nikolu S. Nikolića, iz Gložana sr. resavskog, obl. moravske;

u *Četerež*: Vasilija Šundića, iz istoga mesta.

Požarevački srez

U *Batovac*: Miloja P. Karića, iz Dobrejaca sr. strumičkog, oblasti bitoljske;

u *Batušu*: Stojana N. Dimovića i Hristinu Dimoviću, iz Dragovca istoga sreza;

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

- u *Živicu*: Velju J. Marinkovića, iz Brežana istoga sreza;
- u *Topolicu*: Velimira M. Manojlovića, iz Boževca istoga sreza;
- u *Trnjane*: Blagoja Markovića, iz Dvorišta sr. golubačkog, iste oblasti;
- u *Zabelu*: Milosava Markovića, iz istoga mesta.

Ramski srez

- U *Zatonje*: Vujicu Sreića, iz Ljubanja istoga sreza;
- u *Kisil'evo*: Dragoljuba Tasića, iz Bukovske sr. zviškog, obl. požarevačke;
- u *Kličevac*: Dušana Elezovića i Draginju Elezovičku, iz istog mesta;
- u *Topolovnik*: Stanimira G. Pešića i Persidu S. Pešićku, iz Tekije sr. ključkog, obl. timočke.

Homoljski srez

- U *Milatovac*: Dragoljuba M. Lazarevića, iz istog mesta.

Raška oblast

Vučitrnski srez

- U *Novo Selo*: Živojina M. Mihajlovića, iz istog mesta;
- u *Smrekovnicu*: Bosiljku Dj. Nikolić-Orlovičku, iz istog mesta;
- u *Mali Bivonjak*: Dušana Špadiera i Cvetu D. Špadier, iz istog mesta;
- u *Bojbulju*: Bogdana Moračića i Milicu Karakuševiću, iz istog mesta.

Deževski srez

- U *Dezevu*: Radovana Golubovića, iz Vrbice sr. beranskog, obl. zetske;
- u *Štitare*: Milisava V. Došljaka, iz Srednje Reke sr. moravičkog, obl. raške.

Dragačevski srez

- U *Grab*: Mileniju Madžarevičku, iz istog mesta;
- u *Guču*: Radomira D. Radosavljevića, iz Berova sr. maleškog, obl. bregalničke;
- u *Kaonu*: Borisava A. Vulovića i Vidosavu B. Vulovičku, iz Medjurečja sr. žičkog, oblasti iste;
- u *Luke*: Ersu Vuksanovića, iz Logovarca sreza i oblasti bitolske;
- u *Mirosaljce*: Živka V. Terzića, iz istog mesta.

Drenički srez

- U *Poljance*: Miluna Novačića, iz Crešnjeva sr. porečkog, obl. skopske.

Žički srez

- U *Podunavce*: Živojina J. Bojića, iz Banje sr. deževskog, obl. raške;
- u *Samaile*: Danicu Milanoviću, iz Padeža sr. rasinskog, obl. kruševačke;
- u *Sirču*: Živku Mitrović, iz istog mesta.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
АБ
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А*Mitrovički srez*

- U *Korilje*: Stojana Devića, iz istog mesta, i Cvetka Bulatovića, iz Srbice sr. dreničkog, iste oblasti;
u *Slatinu*: Svetozara Topalovića, iz Brnjača sr. mitrovičkog, iste obl.

Moravički srez

- U *Brezovu*: Ognjana Popovića i Mariju O. Popovićku, iz Močioca sr. ariljskog, obl. užičke.

Studenički srez

- U *Pavlicu*: Radomira Despotovića, iz Gradca istoga sreza.

Trnavski srez

- U *Ježevicu*: Jovana Vukosavljevića, iz Tabanovca sr. žegligovskog, obl. skopske;
u *Kačulice*: Vasiliju Simeonovićevu, iz Samaila iste oblasti;
u *Pakovraču*: Svetolika S. Paunovića, iz Donje Kravarice sr. dragačevskog, iste oblasti.

Sjenički srez

- U *Lopiže*: Vukadina J. Tubića, iz Golje istoga sreza i oblasti.

Timočka oblast*Zaglavski srez*

- U *Beli Potok*: Dragoljuba Živanovića, iz Ribara sr. svrljiškog, obl. niške;
u *Vasilj*: Djordja S. Stanića, iz Vasilja;
u *Donju Kamenicu*: Zagorku Ž. Kačarević, iz Kičeva sr. kičevskog, obl. bitoljske;
u *Krentu*: Stanimira St. Miloševića, iz Prače sr. caribrodskog, obl. niške.

Zaječarski srez

- U *Krivelj*: Jelenu Dačićevu, iz Krivelja sr. zaječarskog;
u *Lubnicu*: Djordja S. Krstića, iz Lenovca istoga sreza;
u *Šljivar*: Ristosiju Tomićevu, iz Oštreja istoga sreza;
u *Bučje*: Stanka Prvanovića, iz istog mesta.

Ključki srez

- U *Kladušnicu*: Vojina Lj. Stefanovića, iz Davidovca istoga sreza;
u *Korbovo*: Zorku Nikolićevu, iz Petrovog Sela istog sreza.

Krajinski srez

- U *Luke*: Mirka Jovanovića, iz Vranovca sr. veleškog, obl. skopske, i Vinku Jovanovićku, iz Luka;
u *Metriž*: Borivoja G. Antića, iz Salaša sreza krajinskog.

Boljevački srez

- U *Bačevicu*: Nikolu P. Reljića, iz Halova sr. zaječarskog, obl. timočke, i Persidu Reljičku, iz Halova;
 u *Ilino*: Milana S. Spasića, iz istog mesta;
 u *Mali Izvor*: Svetozara Stamenkovića, iz Zaječara;
 u *Mirovo*: Borislava Boškovića, iz Gradske sr. zaječarskog, obl. timočke;
 u *Šarbanovac*: Mitru Paunoviću, iz istog mesta.

Brzopalanački srez

- U *Mihajlovac*: Velisava Z. Glišića, iz Grabovice sr. ključkog, obl. timočke, i Mileniju V. Glišiću, iz Dušanovca sr. negotinskog, obl. timočke.

Negotinski srez

- U *Brestovac*: Stanoja Dankovića, iz Rudne Glave sr. porečkog, obl. timočke;
 u *Bračevac*: Todora Popovića, iz Crnomasnice sr. negotinskog, obl. timočke;
 u *Bukovču*: Vojislava D. Popovića, iz Kobišnice sr. negotinskog, obl. timočke; Živojina M. Radosavljevića, iz Aleksandrovca sr. negotinskog, obl. timočke, i Živku N. Radosavljeviću, iz Aleksandrovca;
 u *Veljkovo*: Miloša Petrovića, iz istog mesta;
 u *Vidrovac*: Miloša Lapčevića, iz Štubika sr. brzopalanačkog, obl. timočke;
 u *Mokranje*: Dušana Lj. Stefanovića, iz Bukovče sr. negotinskog, obl. timočke;
 u *Prahovo*: Zorku Milosavljeviću, iz Mokranja istoga sreza;
 u *Radujevac*: Milicu Vučkoviću, iz Bukovče sr. negotinskog, obl. timočke;
 u *Smedovac*: Petka Videnovića, iz Krivelja sr. zaječarskog, obl. timočke.

Timočki srez

- U *Ošljane*: Luku Bogdanovića, iz Željuša sr. caribrodskog, obl. niške;
 u *Selačku*: Milovana Nikčevića, iz Albinca sr. zaglavskog, obl. timočke.

Užička oblast*Ariljski srez*

- U *Bjelušu*: Dragoslava Ocokolića, iz istog mesta.

Belopoljski srez

- U *Kovren*: Mila Grujića, iz Podkamenskog sr. boljaničkog, obl. užičke;
 u *Ivanje*: Jevrosimu Baboviću, iz Vračeva sr. deževskog, obl. raške;
 u *Loznu*: Marka B. Joksimovića, iz istog mesta;
 u *Korito*: Vladimira Cemovića, iz Djakovice obl. zetske;

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

- u *Pavino Polje*: Joksima Joksimovića, iz Bijelog Polja obl. užičke;
 u *Pećarsku*: Ljubomira Popovića, iz istog mesta;
 u *Prošćenje*: Jovu Pekovića, iz Planinice sr. kolubarskog, obl. valjevske;
 u *Stožer*: Mihaila Lakičevića, iz Osolnice sr. debarskog, obl. bitoljske;
 u *Sutivan*: Vasilija Čučkovića, iz Srpske sr. podgoričkog, obl. zetske,
 i Vidaka Dobrašinovića, iz Žari sr. belopoljskog, obl. užičke;
 u *Lješnicu*: Miroljuba Stefanovića, iz istog mesta;
 u *Slijepač Most*: Aleksandra Popovića, iz Zaostre sr. beranskog, obl. zetske.

Boljanički srez:

- U *Kovač*: Bratislava Bjelića, iz Gotovuše sr. boljaničkog, obl. užičke;
 u *Poblaće*: Velizara Kovačevića, iz istog mesta, i Stefaniju M. Stojkanoviću, iz istog mesta;
 u *Brvenicu*: Svetozara Bojčetića, iz Premćana sr. plevaljskog, obl. užičke.

Zlatiborski srez

- U *Belu Reku*: Miloša N. Petrovića, i Ljubicu M. Petroviću, iz Krušćice sr. belocrkvanskog, obl. podun.;
 u *Šljivovicu*: Zdravka M. Aćimovića i Bosiljku Z. Aćimoviću, iz Livadice sr. moravskog, obl. požarevač.

Mileševski srez

- U *Drenovu*: Milicu Milivojeviću, iz istog mesta;
 u *Ivanje*: Vukosava Kijanovića, iz Vrbova sr. mileševskog, obl. užičke;
 u *Mileševo*: Radoljuba Milića, iz istog mesta;
 u *Stranjane*: Rada Božovića, iz istog mesta;
 u *Babine*: Novaka M. Brašanca, iz istog mesta.

Novovaroški srez

- U *Rutoš*: Milojku Mutavdžiću, iz istog mesta;
 u *Štitkovo*: Branka Čakarevića, iz istog mesta.

Pribojski srez

- U *Bučje*: Vasilija Živkovića, iz Krnjače sr. pribojskog, obl. užičke;
 u *Krnjaču*: Marka Blagojevića, iz Vrela sr. šavničkog, obl. zetske.

Požeški srez

- U *Bakionicu*: Darinku Mrševiću, iz Kalenića sr. požeškog, oblasti užičke;
 u *Gojnu Goru*: Radomira V. Terzića, iz Batinca sr. paraćinskog, obl. moravske;
 u *Kalenice*: Gavriila Stamatovića, iz Radanovca sr. crnogorskog, obl. užičke;

u *Tabanović*: Milorada G. Garbića, iz Pokrivenika sr. prespanskog, obl. bitoljske.

Gračanički srez

U *Dub*: Čedomira M. Spasojevića, iz Izbenice sr. temničkog, oblasti moravske;

u *Kostojević*: Miroljuba Grkovića, iz Sanada sr. novokanjiškog, obl. beogradske;

u *Pilicu*: Vidosavu Radosavljeviću, iz istog mesta;

u *Rastište*: Živojina M. Aleksića, iz Boljkovca sr. kačerskog, oblasti užičke.

Užički srez

U *Krvavce*: Mihaila Aleksića i Živku M. Aleksiću, iz Priljepca sreza dragačevskog, oblasti raške;

u *Ribaševinu*: Vojislava J. Jokića, iz istog mesta.

Crnogorski srez

U *Makovište*: Milomira Miloševića, iz Mišlješeva sr. stružkog, oblasti bitoljske;

u *Subjel*: Stevana Novakovića i Bosiljku S. Novaković, iz istog mesta.

Skopska oblast

Gornjopološki srez

U *Debreše*: Zoru Drobniak, iz Donje Banjice sr. i obl. iste;

u *Zubovce*: Radmilu Popoviću, iz Požarana sr. i obl. iste.

Donjopološki srez

U *D. Sedlarce*: Luku Guberinića, iz istog sreza;

u *Željino*: Stjepana D. Štimca, iz Milutinca sr. krivopalan., oblasti vranjske;

u *Vel. Rečicu*: Jelenu J. Jančeviću, iz Dobrošta sr. i obl. iste;

u *Radnovce*: Djoku Bog. Pejovića, iz Piroka sr. i obl. iste.

Žegligovski srez

U *Režanovce*: Svetislava L. Devića, iz G. Gorijevnice sr. ljubičkog, obl. šumad.;

u *Lipkovo*: Teodosija M. Kraljevića, iz Jelovca sr. despotov., oblasti moravske.

Skopski srez

U *Banjane*: Blagoja S. Frtunića, iz Negotina sr. donjopološ., obl. skopske, i Grozdanu B. Frtuniću, iz Ognjanca sr. i obl. iste;

u *G. Vodno*: Arsenija Dj. Jovanovića, iz Bačine sr. temnić., obl. moravske;

u *Dračevo*: Djordja Petrovića, iz istog mesta, i Dušanku Križmaniću, iz Vranje obl. vranjske;

u *Dušanovac* : Jovana Davidovića, iz Crnoljevice sr. svrljiškog, oblasti niške ;

u *Pobužje* : Dobroslava Milovanovića, iz Jablanice sr. boljev., obl. timočke ;

u *Djeneral-Hanris* : Živana Dj. Petrovića, iz istog mesta, i Rosu V. Djuričku, iz Skoplja.

Bitoljska oblast

Bitoljski srez

U *Brusnik* : Veljana Apčevića, iz istog mesta ;

u *Mogile* : Vukmana Kneževića, iz Smiljeva sr. prespan., obl. bitolj., i Vasiliju Jovanovićevu, iz Smiljeva sr. presp., obl. bitoljske.

Dojranski srez

U *Karadjordjevac* : Jelisavu Bućan, iz istog mesta.

Djevdjelijski srez

U *Bogdance* : Zoru S. Stajičku, iz Kruševa obl. bitoljske, i Staju Stajića, iz istog mesta ;

u *Stojakovo* : Bogomira Vlajića i Zagorku Vlajičku, iz istog mesta.

Kavadarski srez

U *Vatoš* : Stanu Milosavljevićevu i Todora Dj. Mitića, iz istog mesta ;

u *Glišić* : Miodraga D. Jelisavčića, iz istog mesta ;

u *Gradsko* : Aleksandra L. Jeremića, iz Pletvara sr. pilep., obl. bitoljske.

Prilepski srez

U *Belovodicu* : Gavru I. Drljevića, iz Raklje sr. pilep., obl. bitoljske ;

u *Vel. Konjare* : Nataliju Djurić, iz Margara sr. pilep., obl. bitoljske ;

u *Strovje* : Dušana Milovanova i Mariju D. Milovanovu, iz istog mesta.

Strumički srez

U *Robovo* : Sredoja M. Tošića, iz istog mesta.

Šumadijska oblast

Gružanski srez

U *Bare* : Milana Radakovića, iz Kragujevca ;

u *Bečevicu* : Vučića M. Paunovića, iz Bara sr. gružanskog, obl. šumadijske ;

u *Vel. Šenj* : Nenada Vasiljevića i Josifu N. Vasiljevičku, iz Mirijeva sr. moravskog, obl. požarevačke ;

u *Vitkovac* : Desanku Nektarijevičku, iz Čukujevca sr. gružanskog, obl. šumadijske ;

u *Vučkovicu* : Dragoljuba R. Divca, iz Ljuljaca sr. gružanskog, obl. šumadijske ;

u *Gledić* : Svetomira M. Živanovića, iz Pranjana sr. takovskog, obl. šumadijske ;

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

- u *Vrbice*: Milića M. Maričića, iz Cerovca sr. jaseničkog, obl. šumadijske;
- u *Drenovac*: Milutina M. Vukadinovića, iz Drača sr. gružanskog, obl. šumadijske;
- u *Kamenicu*: Petronija S. Jeftovića, iz Ostrinca sr. kruševskog, obl. bitoljske, i Katarinu S. Jovanovićku, iz Slatine sr. levačkog, obl. moravske;
- u *Knić*: Janka Djurića, iz Vrbica sr. gružanskog, obl. šumadijske;
- u *Pretoke*: Zlatibora V. Vukičevića, iz istog mesta;
- u *Rogojevac*: Slavka Mirnevića, iz Blaznave sr. jaseničkog, obl. šumadijske;
- u *Čukujevac*: Maksima Dj. Nikolića, iz Ramače sr. gružanskog, obl. šumadijske, i Katarinu Nikoličku, iz G. Katuna sr. temničkog, obl. moravske;
- u *Ravanicu*: Ignjata M. Petrovića, iz Leskovca sr. gružanskog, obl. šumadijske;
- u *Adžine Livade*: Jovana J. Djokovića, iz Mokrijeva sr. strumičkog, obl. bitoljske.

Jasenički srez

- U *Banju*: Ljubicu N. Paunovića, iz Šanca sr. rasinskog, obl. kruševačke;
- u *Božurnju*: Ljubomira L. Stojkovića i Dragu L. Stojkovićku, iz Stojnika sr. jaseničkog, obl. šumadijske;
- u *Vlakču*: Milenka Lukića i Cvetu M. Lukić, iz Metkovića sr. pocer., obl. podrinske;
- u *Ljubičevac*: Dragišu V. Lazarevića, iz Čušnice sr. nišavskog, obl. niške;
- u *Markovac*: Vlastimira Gavrovića i Broku V. Gavrovičku, iz Trepče sr. ljubičkog, obl. šumadijske.

Kragujevački srez

- U *Batočinu-selo*: Gvozdena M. Stanića, iz Glogovice sr. krajinskog, obl. timočke;
- u *Beloševac-Gornji Kraj*: Stanoja Obradovića, iz Petrovca sr. kragujevačkog, obl. šumadijske;
- u *Donju Komaricu*: Milorada P. Lazarevića, iz istog mesta;
- u *D. Sabantu*: Živojina Janjića, iz istog mesta;
- u *Žirovnicu*: Nataliju Milinkovićku, iz Novog Pazara obl. raške;
- u *Lužnice*: Adamku G. Jovičku, iz Pretoka sr. gružanskog, obl. šumadijske;
- u *Mečkovac*: Novicu Mih. Brašića, iz Beograda, na radu u Min. Prosvete;
- u *Petrovac*: Djordja K. Božovića, iz Vlakče sr. jaseničkog, obl. šumadijske;
- u *Čumić*: Slavku A. Samuilović, iz istog mesta;
- u *Korman*: Dušana S. Jovanovića, iz istog mesta.

Lepenički srez

U *Badnjevac*: Darinku Trivunac, iz Sipića sr. lepeničkog, oblasti šumadijske;

u *Jarušice*: Miloja B. Veselinovića i Biseniju M. Veselinovićku, iz istog mesta;

u *Junkovac*: Danicu Lukovićevu, iz Mečkovca sr. kragujevačkog, obl. šumadijske;

u *Kloku*: Nadeždu Al. Isakovićevu, iz D. Šatornje sr. jaseničkog, obl. šumadijske;

u *Trnavu*: Djordja N. Domanovića, iz M. Laola sr. mlavskog, obl. požarevačke.

Kačerski srez

U *Moravce*: Milosava N. Žunića, iz Bele Reke sr. zlatiborskog, obl. užičke.

Ljubički srez

U *G. Gorijevnicu*: Blagoja N. Akšanovića, iz Milićevca sr. ljubičkog, obl. šumadijske;

u *Ljubić*: Anku D. Ocokolićku, iz Mirosaljaca sr. dragačevskog, obl. raške;

u *Mojsinje*: Petra R. Lojanicu, iz istog mesta, i Vidosavu Lojanicu, iz istog mesta;

u *Miokovce*: Vladimira J. Piotrovskog i Larisu V. Piotrovsku, iz Brezove sr. moravičkog, obl. raške, i Nataliju Djordjevićevu, iz Suvodola sr. nišavskog, obl. niške;

u *Rakovu*: Branislava Projovića, iz Grudaša sr. dobričkog, oblasti kosovske;

u *Katrgu*: Stamenku Ristovićku, iz istog mesta;

u *Milićevce*: Milića N. Penčića, iz Miokovaca, sr. ljubičkog, obl. šumadijske.

Takovski srez

U *Ba*: Mirka R. Stojića, iz Glavnika-Sibovca sr. labskog, obl. kosov.;

u *Brajče*: Milorada S. Žunića, iz Tečića sr. levačkog, obl. moravske, i Olgu Markovićevu, iz Goračića sr. dragačevskog, obl. raške;

u *Breznu*: Čedomira Lj. Ilića i Dragu Č. Ilićku, iz Ivanjice sr. moravičkog, obl. raške;

u *Brusnicu*: Stanicu D. Djokićku i Dobricu Djokić, iz istog mesta, i Jelenu M. Neškovićevu, iz istog mesta;

u *Savinac*: Jovana Kontića i Desanku J. Kontićku, iz Kočana sr. kočanskog, obl. bregalničke.

Svi postavljeni učitelji-ce ovim rasporedom na dužnost se imaju javiti 1. septembra tekuće godine, od koga dana im se imaju računati novčane prinadležnosti u novom mestu.

Ministar Prosvete,

D-r Ninko Perić, s. r.

LIČNE VESTI¹⁾

OPŠTE ODELJENJE

ODLIKOVANJA

Ukazi

Ordenom Sv. Save III reda :

Josip Barač, profesor gimnazije u penziji u Splitu (P.Br. 9.296 od 29.-VI-1927. g.).

Ordenom Sv. Save IV reda :

D-r Ignac Repar, profesor I muške realne gimnazije u Zagrebu (P.Br. 9.296 od 29.-VI-1927. god.).

Ordenom Sv. Save V reda :

Žan Lavernj, kontraktualni nastavnik I muške gimnazije u Kragujevcu;

Gabrije Lavernj, kontraktualna nastavnica ženske gimnazije u Kragujevcu. — (P.Br. 9.296 od 29.-VI-1927. god.).

POSTAVLJENJA

Ukazi

U Ministarstvu Prosvete, za inspektora, činovnika 4. grupe I kategorije, D-r Branislav Krstić, inspektor istog Ministarstva, činovnik 5. grupe I kategorije (P.Br. 9.147 od 3.-VII-1927. god.);

u Narodnom Muzeju u Ljubljani, za arhivskog činovnika 1. grupe III kategorije, Ana Kušar, arhivski činovnik istog muzeja, s pravima 2. grupe III kategorije (P.Br. 8.852 od 29.-VI-1927. god.);

u Zemaljskom Muzeju u Sarajevu, za kustosa, činovnika 4. grupe I kategorije, Jovan Popović, kustos istog muzeja, činovnik 5. grupe I kategorije (P.Br. 9.857 od 17.-VII-1927. god.);

u Državnoj Štampariji u Beogradu, za arhivskog činovnika 1. grupe III kategorije, Miroslav Miletić, magacioner Državne Štamparije na Cetinju, činovnik iste grupe I kategorije (P.Br. 9.146 od 3.-VII-1927. god.).

Odluke

U Ministarstvu Prosvete, za služitelja-dnevničara, sa mesečnom nagradom od 1.100 dinara, Mirko S. Mladenović (P.Br. 9.373 od 11.-VII-1927. god.);

u Državnoj Arhivi u Novom Sadu, za služitelja-dnevničara, sa mesečnom nagradom od 1.200 dinara, Milovan Kobilarov, bivši služitelj Županijskog Agrarnog Ureda u istom mestu (P.Br. 9.158 od 7.-VII-1927. god.).

NAKNADNO RAZVRSTAN

Odluka

U 5. grupu I kategorije 10. stepena sa 15% uvećane osn. plate:

Ivan Kurtović, okružni školski nadzornik u Derventi (P.Br. 6.884 od 27.-V-1927. g.).

UVAŽENA OSTAVKA

Odluka

Petru Vidu, služitelju Državne Arhive u Novom Sadu (P.Br. 9.157 od 7.-VII-1927. g.).

1) U 7. broju zaveden je lični materijal, koji je Uredništvo primilo od 1. jula do 1. avgusta ove godine.

PROSVETNA ODELJENJA

VRAĆEN NA SVOJU REDOVNU DUZNOST

O d l u k a

Rade Ljubojević, oblasni školski nadzornik i vršilac dužnosti ravnatelja ženske građanske škole u Osijeku, vraćen je na svoju redovnu dužnost u Prosvetno Odeljenje kod Velikog Župana u istom mestu, kao šef odseka za osnovnu nastavu (P.Br. 10.100 od 25.-VII-1927. god.).

PENZIONISANJE

U k a z

Matija Senković, oblasni školski nadzornik u Mariboru, činovnik 1. grupe II kategorije (P.Br. 8.779 od 25.-VI-1927. god.).

RAZREŠENJE

O d l u k a

Nikola Vrabec, šef odseka za osnovnu nastavu u Prosvetnom Odeljenju kod Velikog Župana u Osijeku (P.Br. 10.100 od 25.-VII-1927. god.).

VIŠA NASTAVA

PRAVNI FAKULTET

POSTAVLJENJE

O d l u k a

D-r Viktor Korošec, dosadašnji sekretar istog fakulteta u Ljubljani, činovnik 9. grupe I kategorije, za docenta, činovnika 8. grupe I kategorije, u Ljubljani (P.Br. 8.005 od 9.-VII-1927. god.).

FILOZOFSKI FAKULTET

POSTAVLJENJA

O d l u k e

Atanasije Urošević, diplomirani filozof, za asistenta, činovnika 9. grupe I kategorije, u Skoplju (P.Br. 6.250 od 6.-VII-1927. god.);

Filip Rupčić, elektrotehničar, za mehaničara, činovnika 5. grupe II kategorije, u Zagrebu (P.Br. 9.135 od 6.-VII-1927. god.).

MEDICINSKI FAKULTET

POSTAVLJENJA

O d l u k e

D r Josip Brajtenfeld, asistent istog fakulteta, činovnik 9. grupe I kategorije, za asistenta, činovnika 8. grupe I kategorije, u Zagrebu (P.Br. 9.138 od 6.-VII-1927. god.);

D-r Branimir Gušić, za asistenta, činovnika 9. grupe I kategorije, u Zagrebu (P.Br. 9.133 od 6.-VII-1927. god.).

TEHNIČKI FAKULTET

POSTAVLJENJA

O d l u k e

Ivan Zajc, akademski skulptor i honorarni nastavnik za dekorativnu plastiku na istom fakultetu, za učitelja modeliranja, činovnika 5. grupe II kategorije, u Ljubljani (P.Br. 9.136 od 6.-VII-1927. god.);

inž. Petar Krajčinović, za asistenta, činovnika 9. grupe I kategorije, u Zagrebu (P.Br. 9.134 od 6.-VII- 1927. god.).

SREDNJA NASTAVA

GIMNAZIJE I REALKE

POSTAVLJENJA

U k a z i

U gimnaziji u Virovitici, za direktora i profesora, činovnika 5. grupe I kategorije, Miloš Jagrović, profesor i vršilac dužnosti direktora iste škole (S.N.Br. 19.287 od 29.-VI 1927. god.);

u gimnaziji u Beloj Crkvi, za profesora, činovnika 6. grupe I kategorije, Evgenije Hauk, profesor iste škole (S.N.Br. 19.903 od 3.-VII-1927. god.);

u gimnaziji u Svilajncu, za direktora i profesora, činovnika 6. grupe I kategorije, Milorad Tipsarević, profesor iste škole (S.N.Br. 19.904 od 3.-VII-1927. god.).

O d l u k e

U gimnaziji u Kuršumliji, za dnevnika, sa mesečnom nagradom od 1.200 dinara, Bora Bidić, apsolvirani student filozofije i bivši privremeni predmetni učitelj (S.N.Br. 17.201 od 14.-VI 1927. god.);

u gimnaziji u Bijelom Polju, za dnevnika, sa mesečnom nagradom od 900 Din., Mustafa Idrizović, dnevničar iste škole (S.N.Br. 17.886 od 17.-VI-1927. god.);

u gimnaziji u Kičevu, za školskog lekara, sa godišnjom nagradom od 1.800 Din., D-r Bogoljub Kovačević, sreski sanitetski referent (S.N.Br. 19.107 od 4. VII-1927. god.);

u gimnaziji u Velikom Bečkereku, za kontraktualnog privremenog učitelja veština, sa godišnjom nagradom od 19.800 dinara, Aleksandar Lažečnikov, kontr. privremeni učitelj veština iste škole (S.N.Br. 20.059 od 15.-VII-1927. god.).

PREMEŠTAJI

Po potrebi

U k a z i

U gimnaziju u Bihaću, za direktora, Milan Cuković, direktor I muške gimnazije u Sarajevu, činovnik 3. grupe I kategorije;

u I mušku gimnaziju u Sarajevu, za direktora, Vladimir Perinović, direktor gimnazije u Bihaću, činovnik 3. grupe I kategorije. — (S.N.Br. 19.901 od 3.-VII-1927. g.);

u gimnaziju u Korenici, za direktora i profesora, Vladimir Majhen, direktor i profesor gimnazije u Glini, činovnik 5. grupe I kategorije;

u gimnaziju u Banjoj Luci, Milenko Koprivica, profesor I muške gimnazije u Sarajevu, činovnik 6. grupe I kategorije;

u mušku gimnaziju u Subotici, Branko Orlović, profesor gimnazije u Korenici, činovnik 6. grupe I kategorije;

www.UNILIB.RS u gimnaziju u Tuzli, za profesora, Uroš Čović, profesor i vršilac dužnosti direktora gimnazije u Foči, činovnik 6. grupe I kategorije.—(S.N.Br. 21.688 od 17.-VII-1927. g.).

O d l u k a

U gimnaziju u Bijeljini, Pavle Razdoljski, suplent pod ugovorom gimnazije u Dubrovniku, sa god. nagradom od 27.900 dinara (S.N.Br. 20.601 od 11.-VII-1927. god.).

UPUCEN NA REDOVNU DUZNOST

O d l u k a

Jovan Aleksić, direktor gimnazije u Kumanovu, upućen je na redovnu dužnost, pošto mu je prestao važiti poslanički mandat (S.N.Br. 19.288 od 30.-VI-1927. god.).

UNAPREDJENJA

U k a z i

U 4. grupu I kategorije:

Svetozar Barajevac, profesor gimnazije u Velikom Bečkereku (S.N.Br. 18.494 od 23.-VI-1927. god.);

D-r Stefanija Pap, profesor muške gimnazije u Subotici;

Ferdo Rihter, profesor muške gimnazije u Subotici. — (S.N.Br. 19.902 od 3.-VII 1927. god.).

U 6. grupu I kategorije:

Djordje Lazarević, profesor II ženske gimnazije u Beogradu;

Stanislav Gerenčević, profesor gimnazije u Vinkovcima;

Miodrag Dj. Dragutinović, profesor gimnazije u Kosovskoj Mitrovici;

D-r Nikola Savić, profesor realne gimnazije u Osijeku;

Milorad Tipsarević, za profesora, dosadašnji suplent gimnazije u Svilajncu. — (S.N.Br. 18.494 od 23.-VI-1927. god.);

Milutin Jelić, profesor gimnazije u Beranama (S.N.Br. 19.902 od 3.-VII-1927. god.).

U 2. grupu II kategorije:

Karola Novak, učiteljica gradjanske škole, dodeljena na rad ženskoj gimnaziji u Sarajevu;

Aleksa Ivanović, učitelj veština gimnazije u Podgorici. — (S.N.Br. 18.494 od 23.-VI 1927. god.).

U 1. grupu III kategorije:

Poleksija Joksimović, učiteljica veština gimnazije u Velesu (S.N.Br. 18.494 od 23.-VI-1927. god.).

O d l u k e

U 7. grupu I kategorije:

Pavle Sokolović, profesor II muške gimnazije u Beogradu (S.N.Br. 17.119 od 24.-VI-1927. god.).

Branko Novković, profesor gimnazije u Banjoj Luci (S.N.Br. 17.761 od 20.-VI-1927. godine).

U 8. grupu I kategorije:

Slavka M. Djordjevićeva, profesor gimnazije u Bitolju (S.N.Br. 18.102 od 23.-VI 1927. god.);

Vaso Čubrilović, profesor gimnazije u Sarajevu (S.N.Br. 18.542 od 29.-VI-1927. g.);

Miodrag B. Popović, profesor gimnazije u Užicu (S.N.Br. 19.272 od 19.-VII-1927. g.);

D-r Jelka Špicer, profesor gimnazije u Varaždinu (S.N.Br. 20.631 od 13.-VII-1927. godine);

U 9. grupu I kategorije:
Dimitrije Djurović, suplent gimnazije u Kruševcu (S.N.Br. 19.322 od 4.-VII-1927. godine);
Vojislav Bogdanović, suplent gimnazije u Kos. Mitrovici (S.N.Br. 21.028 od 18.-VII-1927. god.).

U 3. grupu II kategorije:
Ljubica Kučera, učiteljica osnovne škole, na radu u gimnaziji u Senju (S.N.Br. 17.778 od 30.-VI-1927. god.).

U 4. grupu II kategorije:
Draga Pandurović, učiteljica veština gimnazije u Kumanovu (S.N.Br. 17.704 od 29.-VI-1927. god.);
Josip Grušovnik, učitelj veština gimnazije u Arandjelovcu (S.N.Br. 19.074 od 1.-VII-1927. god.).

UVEĆANA OSNOVNA PLATA SA 15%:

Kosti Jovanoviću, profesoru IV muške gimnazije u Beogradu, činovniku 4. grupe I kategorije 10. stepena osnovne plate (S.N.Br. 18.179 od 24.-VI-1927. god.).

PONOVO RAZVRSTANI

O d l u k e

U 5. grupu I kategorije 6. stepena:
D-r Dragan Šanda, profesor III realne gimnazije u Ljubljani (S.N.Br. 18.800 od 1.-VII-1927. god.).

U 6. grupu I kategorije 4. stepena:
Ivo Ipšić, profesor gimnazije u Srem. Karlovcima (S.N.Br. 17.706 od 1.-VII-1927. g.).

PRIZNATO VREME U GODINE DRŽ. SLUŽBE

O d l u k e

Bogdanu Babiću, profesoru realne gimnazije u Koprivnici, u 7. grupi I kategorije 4. stepena, priznato je u god. drž. službe vreme od *tri* godine, *jedan* mesec i *dvadeset osam* dana za napredovanje u stepen osnovne plate i za penziju (S.N.Br. 15.168 od 23.-VI-1927. god.);

Sretenu Dimitrijeviću, profesoru muške gimnazije u Nišu, priznato je u god. drž. službe za penziju i stepen osnovne plate vreme od 4. oktobra 1920. god. do 8. juna 1922. god., t.j. *jedna* godina, *devet* meseci i *pet* dana, koje je proveo na dužnosti pisara-dnevničara (S.N.Br. 17.419 od 22.-VI-1927. god.);

D-ru Ivanu Ambrožiću, profesoru gimnazije u Kranju, priznato je u god. drž. službe za penziju i stepen osnovne plate vreme od *sedam* meseci i *dvadeset* dana (S.N.Br. 18.668 od 1.-VII-1927. god.);

D-ru Moricu Levi-u profesoru I gimnazije u Sarajevu, priznato je u god. državne službe za penziju i stepen osnovne plate vreme od 1. novembra 1907. god. do 30. septembra 1912. god., t.j. *četiri* godine i *jedanaest* meseci, koje je proveo kao parohijski sveštenik i honorarni veroučitelj (S.N.Br. 20.274 od 13.-VII-1927. god.);

Ivanu Treselju, služitelju gimnazije u Splitu, priznato je u god. državne službe za penziju i stepen osnovne plate vreme od *dve* godine, *jedanaest* meseci i *devetnaest* dana (S.N.Br. 20.105 od 13.-VII-1927. god.).

PRODUZENJE UGOVORA

O d l u k e

Ugovor zaključen između Josifa Serede, kontraktualnog učitelja veština gimnazije u Jagodini, i Ministarstva Prosvete produžen je za godinu dana, sa prinalležnostima koje je dosad imao (S.N.Br. 18.945 od 6.-VII-1927. god.);

Ugovor zaključen između Aleksija Korovajeva, kontraktualnog suplenta gimnazije u Požezi, i Ministarstva Prosvete produžen je za godinu dana, sa prinalležnostima koje je dosad imao (S.N.Br. 18.515 od 6.-VII-1927. god.);

Ugovor zaključen između Marije Kaneli, kontraktualne privremene predmetne učiteljice gimnazije u Palanci, i Ministarstva Prosvete produžen je za godinu dana, sa prinalležnostima koje je dosad imala (S.N.Br. 19.555 od 7.-VII-1927. god.);

Ugovor zaključen između Petra Kučerje, kontraktualnog privremenog učitelja veština gimnazije u Vranju, i Ministarstva Prosvete produžen je za godinu dana, sa prinalležnostima koje je dosad imao (S.N.Br. 21.408 od 21.-VII-1927. god.);

Ugovor zaključen između Vladimira Miglevskog, kontraktualnog suplenta gimnazije u Uroševcu, i Ministarstva Prosvete produžen je za godinu dana, sa prinalležnostima koje je dosad imao (S.N.Br. 21.365 od 21.-VII-1927. god.).

PENZIONISANJE

Ukaz

Sreten Dožudić, direktor gimnazije u Šapcu, činovnik 3. grupe I kategorije (S.N.Br. 21.689 od 21.-VII-1927. god.).

ODOBREN PRELAZ U RESORE DRUGIH MINISTARSTAVA

Odluke

U resor Ministarstva Inosiranih Dela: Milutinu Pavloviću, privremenom predmetnom učitelju gimnazije u Arandjelovcu (S.N.Br. 19.143 od 2.-VII-1927. god.);

u resor Ministarstva za Socijalnu Politiku: Božidaru M. Djeriću, profesoru gimnazije u Zaječaru (S.N.Br. 19.289 od 2.-VII-1927. god.);

u resor Ministarstva Vera: Milivoju Mileiću, profesoru niže gimnazije u Prijedoru (S.N.Br. 21.026 od 16.-VII-1927. god.).

OTPUŠTENJA

Odluke

Dobrivoje Djordjević, dnevničar gimnazije u Kosovskoj Mitrovici (S.N.Br. 17.820 od 21.-VI-1927. god.);

Jovan Ž. Stepanović, privremeni predmetni učitelj gimnazije u Prilepu (S.N.Br. 20.257 od 9.-VII-1927. god.);

Jakov Antičević, privremeni predmetni učitelj gimnazije u Prilepu (S.N.Br. 20.256 od 9.-VII-1927. god.).

DOPUNA REŠENJA

Rešenje P.Br. 2.020 od 13.-III-1924. god. — kojim je Pera S. Začiranin, služitelj muške gimnazije na Cetinju, preveden u I grupu služitelja 7. stepena — dopunjava se u toliko, što će mu pripadati i stanarina od 1.020 dinara godišnje (S.N.Br. 18.097 od 27.-VI-1927. god.).

ISPRAVKE REŠENJA

Rešenje S.N.Br. 1.399 od 24.-I-1925. god. ispravlja se u toliko, što će D-ru Richardu Krausu, profesoru I gimnazije u Zagrebu, prinalležnosti 6. grupe I kategorije teći od 1. aprila 1925. god., a ne od 1. oktobra 1923. god., kako je to pomenutim rešenjem odlučeno. (S.N.Br. 16.109 od 16.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 3.211 od 25.-II-1924. god. — kojim je Vuk Delović, apsolv. stud. filozofije, postavljen za privr. predm. učitelja gimnazije u Beranama, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% pov. redovnih prinalležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na 10% pov. redovnih prinalležnosti. (S.N.Br. 17.641 od 27.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 4.743 od 11.-III-1925. god. ispravlja se u toliko, što će D-ru Matiji Paheru, profesoru muške gimnazije u Sušaku, prinadležnosti 6. grupe I kategorije teći od 1. aprila 1925. god., a ne od 1. oktobra 1923. god., kako je to pomenutim rešenjem odlučeno. (S.N.Br. 15.424 od 26.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 8.135 od 4.-V-1924. god. — kojim je Julijana Milinković, apsolv. stud. filozofije, postavljena za privr. predm. učiteljicu gimnazije u Srbobranu, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% pov. redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na 10% pov. redovnih prinadležnosti. (S.N.Br. 17.642 od 18.-VI-1927. godine.)

Rešenje S.N.Br. 2.461 od 11.-III-1925. god. ispravlja se u toliko, što će Gligoriju Konstantinoviću, profesoru muške gimnazije u Zemunu, prinadležnosti 4. grupe I kategorije teći od 1. aprila 1925. god., a ne od 4. oktobra 1924. god., kako je to pomenutim rešenjem odlučeno. (S.N.Br. 15.425 od 26.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 3.422 od 8.-III-1924. god. — kojim je Dimitrije Djurović postavljen za privremenog predmetnog učitelja gimnazije u Knjaževcu, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.035 od 27.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 2.120 od 10.-III-1924. god. — kojim je Nadežda Glišić postavljena za privremenu predmetnu učiteljicu gimnazije u Valjevu, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.034 od 27.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 13.501 od 5.-V-1924. god. — kojim je Jovan Milošević postavljen za privremenog predmetnog učitelja gimnazije u Novom Pazaru, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.040 od 5.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 3.210 od 13.-III-1924. god. — kojim je Mileva Stefanović postavljena za privremenu predmetnu učiteljicu realke u Vršcu, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.033 od 6.-VII-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 3.137 od 12.-III-1924. god. — kojim je Jelica Petrović, nastavnica gimnazije u Jagodini, postavljena za privremenu predmetnu učiteljicu gimnazije u Paraćinu, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.032 od 6.-VII-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 4.270 od 6.-III-1925. god. ispravlja se u toliko, što će Pavlu Ožegoviću, profesoru gimnazije u Rumi, prinadležnosti 6. grupe I kategorije teći od 1. aprila 1925. god., a ne od 1. marta 1924. god., kako je to pomenutim rešenjem odlučeno. (S.N.Br. 15.426 od 16.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 4.864 od 12.-III-1925. god. ispravlja se u toliko, što će D-ru Nikoli Majnariću, bivšem profesoru II gimnazije u Zagrebu, sada profesoru Univerziteta u istom mestu, prinadležnosti 5. grupe I kategorije teći od 1. aprila 1925. god., a ne od 1. oktobra 1923. god., kako je to pomenutim rešenjem odlučeno. (S.N.Br. 16.110 od 16.-VI-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. od 2.905 od 12.-III-1924. god. — kojim je Danica Tomić postavljena za privremenu predmetnu učiteljicu gimnazije u Prokuplju, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.039 od 6.-VII-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 9.993 od 2.-VI-1924. god. — kojim je Nadežda Cvejić udata Stojanović, privremena predmetna učiteljica gimnazije u Paraćinu, postavljena za privremenu predm. učiteljicu u Jagodini, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.026 od 15.-VII-1927. god.)

WWW.UNILIB.RS

Rešenje S.N.Br. 3.916 od 11.-III-1924. god. — kojim je Olga Marčetić, privremena predmetna učiteljica gimnazije u Štipu, postavljena za privremenu predmetnu učiteljicu iste škole, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.037 od 14.-VII-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 2.497 od 13.-III-1924. god. — kojim je Borivoje Stanković, privremeni predmetni učitelj gimnazije u Pirotu, postavljen za privremenog predmetnog učitelja gimnazije u Požarevcu, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.036 od 15.-VII-1927. god.)

Rešenje S.N.Br. 3.915 od 7.-III-1924. god. — kojim je Niko Marčetić, privremeni predmetni učitelj gimnazije u Štipu, postavljen za privremenog predmetnog učitelja iste škole, činovnika 5. grupe II kategorije sa 10% povećanih redovnih prinadležnosti — ispravlja se u toliko, što neće imati pravo na pomenuto povećanje. (S.N.Br. 18.025 od 14.-VII-1927. god.)

UKAZ VAN SNAGE

Ukaz S.N.Br. 14.285 od 9. juna 1925. god., kojim je Dragomir Šišковиć postavljen za direktora, činovnika 4. grupe I kategorije, stavlja se van snage Ukazom S.N.Br. 20.644 od 7. jula 1927. god.

ODLUKA VAN SNAGE

Odluka S.N.Br. 7.532 od 9.-IV-1925. god. u koliko se odnosi na Jovana Aleksića, direktora gimnazije u Kumanovu, stavlja se van snage (S.N.Br. 19.288 od 30.-VI-1927. g.).

POMORSKE AKADEMIJE

UNAPREDJENJA

Ukaz

U 1. grupu III kategorije:

Silvije Borčić, dosad. pomoćni poslovođa pomorske akademije u Bakru;

Vjenceslav Benić, poslovođa pomorske akademije u Bakru. — (S.N.Br. 18.494 od 23.-VI-1927. god.).

UČITELJSKE ŠKOLE

POSTAVLJENJE

Odluka

U učiteljskoj školi u Negotinu, za honorarnog nastavnika od časa (za poljoprivredu), Ruvim Okanović, starešina manastira Bukova, dosadašnji stalni honorarni nastavnik (S.N.Br. 17.814 od 24.-VI-1927. god.).

UNAPREDJENJE

Odluka

U 4. grupu II kategorije:

Kasim Hadži-Mustafić, učitelj osnovne škole, na radu u učiteljskoj školi u Pakracu (S.N.Br. 18.749 od 20.-VI-1927. god.).

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

OSNOVNA NASTAVA

GRADJANSKE ŠKOLE

POSTAVLJENJA

U k a z i

U gradjanskoj školi na Udbini, za ravnatelja, činovnika 1. grupe II kategorije, Koja Jerković, ravnatelj gradjanske škole u penziji — po molbi (O.N.Br. 21.321 od 25.-III-1927. god.) ;

u gradjanskoj školi u Pakracu, za pravog učitelja, činovnika 1. grupe II kategorije sa 10% pov. red. prinadležnosti, Mihailo Duždević, učitelj i upravitelj sa ispitom za gradj. škole, činovnik iste grupe i kategorije — po molbi (O.N.Br. 43.318 od 3.-VII 1927. god.).

O d l u k e

U gradjanskoj školi u Čakovcu, za pravu učiteljicu, činovnika 4. grupe II kategorije sa 10% pov. red. prinadležnosti, Sofija Baklaić, učiteljica sa ispitom za gradj. škole, činovnik iste grupe i kategorije — po molbi (O.N.Br. 43.172 od 7.-VII-1927. god.);

u gradjanskoj školi u Ivanić-Gradu, za učiteljicu, činovnika 4. grupe II kategorije sa 10% pov. red. prinadležnosti, Milka Pavković, učiteljica osn. škole, na radu u gradj. školi u istom mestu, sa ispitom za gradj. škole (O.N.Br. 45.455 od 20.-VII 1927. god.).

PREMEŠTAJI

Po potrebi

U k a z

U gradjansku školu u Slunju, Anka Mikić, učiteljica osnovne škole, dodeljena gradj. školi u Karlovcu, činovnik 1. grupe II kategorije (O.N.Br. 9.705 od 9.-II-1927. g.).

Po molbi

O d l u k a

U žensku gradjansku školu u Gospiću, Stana Kokotović, učiteljica gradj. škole, na radu u učiteljskoj školi u istom mestu, činovnik 3. grupe II kategorije (O.N.Br. 41.080 od 11.-VII-1927. god.).

UPUĆEN NA SVOJU REDOVNU DUŽNOST

O d l u k a

Nikola Vrabec, šef odseka za osnovnu nastavu u Prosvetnom Odeljenju u Osijeku, upućen je na svoju redovnu dužnost upravitelja ženske gradjanske škole u istom mestu (P.Br. 10.100 od 25.-VII-1927. god.).

UNAPREDJENJE

U k a z

U 2. grupu II kategorije; Andrija Švantner, učitelj, na radu u gradjanskoj školi u St. Bečeju (O.N.Br. 39.176 od 13.-VI-1927. god.).

PONOVO RAZVRSTAN

O d l u k a

U 1. grupu II kategorije: Mehmed Šiljković, učitelj gradjanske škole u Sarajevu (O.N.Br. 42.360 od 5.-VII 1927. god.).

PRIZNATO VREME U GODINE DRŽAVNE SLUŽBE

O d l u k a

Petru Sivjanoviću, stalnom veroučitelju građanske škole u Grubišnom Polju, priznato je u godine drž. službe vreme od 24. avgusta 1916. god. do 28. januara 1924. god., t.j. *sedam* godina, *pet* meseci i *četiri* dana, koje je proveo u parohijskoj službi (O.N.Br. 45.555 od 21.-VII-1927. god.).

PREVEDEN IZ PRIVREMENE U STALNU SLUZBU

O d l u k a

Pera Mikulić, služitelj građanske škole trgovačkog smera u Travniku (P.Br. 8.669 od 29.-VI-1927. god.).

PENZIONISANJE

U k a z

Koja Jerković, ravnatelj građanske škole na Udbini, činovnik 1. grupe II kategorije (O.N.Br. 43.232 od 3.-VII-1927. god.).

OVLAŠĆENA ZA VRŠENJE UČITELJSKE SLUŽBE U RIMOKATOLIČKIM GRADJANSKIM I UČITELJSKIM ŠKOLAMA NAŠE KRALJEVINE

Certifikat

Marija Inviolata Savić, učiteljica rimokatoličke građanske škole u Mostaru (O.N.Br. 44.936 od 21.-VII-1927. god.).

STRUČNE ŠKOLE

PONOVO RAZVRSTANA

O d l u k a

U 2. grupu II kategorije 6. stepena:

Dragica Herceg, učiteljica ženske stručne škole u Zagrebu (O.N.Br. 42.388 od 9.-VII-1927. god.).

PONIŠTENO REŠENJE O RAZVSTAVANJU

O d l u k a

Rešenje O.N.Br. 74.690/25. od 29. juna 1926. god., u koliko se odnosi na razvrstavanje Dragice Herceg, učiteljice ženske struč. škole u Zagrebu, poništava se (O.N.Br. 42.388 od 9.-VII-1927. god.).

OSNOVNE ŠKOLE

NASTAVNICI

POSTAVLJENJA

U k a z i

U 1. grupu II kategorije 9. stepena:

Radojko Ilić, učitelj u penziji, za učitelja u Gornjem Milanovcu (O.N.Br. 43.314 od 7.-VII-1927. god.).

U 2. grupu II kategorije 6. stepena:

Jova Abramović, dosadašnji paroh, za veroučitelja u Herceg-Novom obl. zetske (O.N.Br. 43.317 od 3.-VII-1927. god.).

PREMEŠTAJI

Po potrebi

Ukaz

U 1. grupi II kategorije:

Milivoje Jarebica, iz Foče oblasti sarajevske u Drugoviće obl. vrbaske (O.N.Br. 43.233 od 3.-VII-1927. god.).

Odluka

U 5. grupi II kategorije:

Franjo Fabac, iz Movih Perkovaca obl. osiječke u Zarišac oblasti iste (O.N.Br. 44.819 od 25.-VII-1927. god.).

Po molbi

Ukaz

U 2. grupi II kategorije:

Katica Došen, iz Mogorića obl. prim.-krajliške u Medak obl. iste (O.N.Br. 44.470 od 7.-VII-1927. god.).

Odluke

U 3. grupi II kategorije:

Sofija Dugandžija, iz Lužana obl. osiječke u Kobaš obl. iste (O.N.Br. 41.896 od 29.-VI-1927. god.).

U 4. grupi II kategorije:

Hedviga Bendeković, iz Kobasha obl. osiječke u Lužane obl. iste (O.N.Br. 39.280 od 29.-VI-1927. god.).

UNAPREDJENJA

Ukazi

U 1. grupu II kategorije:

Čedomir Jovanović, u Bačini obl. moravske;

Radiša Stefanović, u Vranjskoj Banji;

Živan Radojković, u Cičevcu obl. kruševačke;

Dragoljub A. Kuzmanović, u Jovcu obl. moravske. — (O.N.Br. 39.176 od 13.-VI 1927. god.);

Zarko V. Jovanović, u Kamendolu obl. podunavske;

Radoje R. Culafić, u Kobišnici obl. timočke;

Milica Zarićeva, u Požarevcu obl. požarevačke;

Zorka Andjelkovička, u Čačku obl. raške;

Deže Krist, u Martonošu obl. bačke;

Marija Apolonija, u Kuti obl. zetske. — (O.N.Br. 43.316 od 7.-VII-1927. god.).

U 2. grupu II kategorije:

Paraskeva Veljkovičeva, u Resnu obl. bitoljske;

Donka Kazandžijevića, u Resnu obl. bitoljske;

Spasoje Cvetković, u Ehli obl. bitoljske;

Franja Martinec, učitelj — slušalac Više Pedagoške Škole u Beogradu;

Sima Kostić, u Ohridu obl. bitoljske;

Ivan Lekić, učitelj — slušalac Više Pedagoške Škole u Beogradu;

Radosav Lazović, u Mašti obl. zetske;

Marko Milačić, u Brskutu obl. zetske;

Bogdan B. Bošković, u Prizrenu;

Danica Vuletička, u Skoplju;

Nestor Popović, u Debru obl. bitoljske;

Đjordje Čadiković, u Debru obl. bitoljske;

Radivoje M. Gajić, u Arandjelovcu obl. šumadijske;
 Mihailo Jovanović, u Skoplju. — (O.N.Br. 39.176 od 13.-VI-1927. god.);
 Ruža Martićka, u Zasavici obl. podrinske;
 Miloljub Bobić, u Mladenovcu obl. podunavske;
 Jovan N. Kostić, u Vranju;
 Marija Peljak, dosad. činovnik 5. grupe II kategorije, u Zloseiu obl. travničke;
 Anka Topićka, dosad. činovnik 5. grupe II kategorije, u Gornjem Vakufu oblasti travničke. — (O.N.Br. 43.313 od 3.-VII-1927. god.)

U 1 grupu III kategorije:

Isak Haim Maestro, učitelj vere u Sarajevu, dosad. činovnik 3. grupe III kategorije;
 Olga Filipović, zabavilja u Dragutinovu obl. beogradske;
 Jan Šanta, zabavilja u St. Kanjiži obl. beogradske. — (O.N.Br. 43.313 od 3.-VII-1927. god.)

O d l u k e

U 3. grupu II kategorije:

Otilija Altman, u Markušici obl. sremske (O.N.Br. 40.920 od 29.-VI-1927. god.);
 Eva Lenčerić, u Bilišću obl. osiječke (O.N.Br. 40.778 od 1.-VII-1927. god.);
 Djuro Bukovac, u Crnogovcima obl. osiječke (O.N.Br. 40.239 od 29.-VI-1927. g.);
 D-r Sigismund Šimunović, veroučitelj u Karlovcu (O.N.Br. 40.155 od 29.-VI-1927. g.);
 Katica Vučevac, u Jarmini obl. sremske (O.N.Br. 40.035 od 23.-VI-1927. god.);
 Gizela Kačić, u Postirama obl. splitske (O.N.Br. 43.297 od 9.-VII-1927. god.);
 Antonija Malinka, u Karajzovcima (O.N.Br. 41.777 od 5.-VII-1927. god.);
 Anka Vuletić, u Eminovcima sreza Sanski Most (O.N.Br. 44.726 od 17.-VII-1927. g.)

U 4. grupu II kategorije:

Ante Dominis, u Žrnovnici obl. splitske (O.N.Br. 40.030 od 21.-VI-1927. god.);
 Stjepan Proštenik, u Skenderovcima obl. osiječke (O.N.Br. 40.838 od 1.-VII-1927. g.);
 Lovro Blažević, u Buku obl. osiječke (O.N.Br. 40.448 od 24.-VI-1927. god.);
 Marija Poje, u Prezidu obl. primorsko-krajiške (O.N.Br. 40.126 od 29.-VI-1927. g.);
 Marija Briški, u Delnicama (O.N.Br. 40.125 od 23.-VI-1927. god.);
 Jelka Herceg, u Tenju obl. osiječke (O.N.Br. 40.008 od 29.-VI-1927. god.);
 Marija Medved, u Podturnu obl. mariborske (O.N.Br. 41.167 od 29.-VI-1927. god.);
 Marija Lazarević, u Kozluku obl. tuzlanske (O.N.Br. 28.144 od 25.-VI-1927. god.);
 Nikica Crnčević—Kocelj, u Tijesnome oblasti splitske (O.N.Br. 43.296 od 9.-VII-1927. god.);
 Franjica Čakić rođena Raić, u Splitu (O.N.Br. 45.809 od 19.-VII-1927. god.);
 Branko Mijatović, u Srp. Trnovi (O.N.Br. 40.208 od 5.-VII-1927. god.);
 Marija Zavila, u Šurmancima (O.N.Br. 44.958 od 16.-VII-1927. god.)

PREVEDENI IZ PRIVREMENE U STALNU SLUŽBU

O d l u k e

Djuro Radojčić, u Vel. Rastovcu obl. osiječke (O.N.Br. 39.177 od 25.-VI-1927. g.);
 Luka Tunuković, u Svilaju obl. osiječke (O.N.Br. 40.450 od 25.-VI-1927. god.);
 Jelisava Filjak, u Novskoj obl. osiječke (O.N.Br. 40.449 od 25.-VI-1927. god.);
 Štefica Vlahović, u Krašiću obl. zagrebačke (O.N.Br. 40.437 od 25.-VI-1927. god.);
 Slavoljub Sinko, u Stjepanovcima obl. osiječke (O.N.Br. 40.116 od 25.-VI-1927. g.);
 Ružica Šušković, u Plitvičkom Ljeskovcu obl. primorsko-krajiške (O.N.Br. 40.128 od 25.-VI-1927. god.);
 Jelena Kovačević, u Daruvar. Sokolovcu obl. osiječke (O.N.Br. 38.796 od 26.-VI-1927. god.);
 Ivo Torić, u Palovcu obl. mariborske (O.N.Br. 38.719 od 25.-VI-1927. god.);

- Rafael Gršković, veroučitelj u Zagrebu (O.N.Br. 38.592 od 25.-VI-1927. god.);
 Jelena Knežević, u Prekopakri obl. osiječke (O.N.Br. 39.950 od 25.-VI-1927. g.);
 Mijo Rabadžija, u Virovitici (O.N.Br. 39.949 od 25.-VI-1927. god.);
 Marija Pelajić-Vranjican, u Prvić-Luci sr. šibeničkog (O.N.Br. 40.881 od 26.-VI-1927. god.);
 Ruža Batistić, u Blatu—Korčula sr. korčulanskog (O.N.Br. 41.782 od 30.-VI-1927. godine);
 Julijana Gava, u Veprovcu obl. bačke;
 Aranka Rafac, u Dobričevu obl. podunavske;
 Aleksandar Berec, u Debeljači obl. beogradske;
 Tomo Leković, u Šestanu obl. zetske;
 Nedeljko Pičeta, u Velikoj Sočanici obl. vrbaske;
 Miloš Knežević, u Tijanju obl. raške;
 Jelisaveta Kneževićka, u Tijanju obl. raške;
 Jelena Keler, u Subotici obl. bačke;
 Naum Pop-Hristić, u Korešištu obl. bitolske;
 Marija Rus rođ. Džojić, u Donjoj Dubici obl. vrbaske;
 Miodrag G. Jakovljević, u Gornjoj Sabanti obl. moravske;
 Miljko Milenković, u Krivom Viru obl. timočke;
 Zorka Millnović, u Gornjem Morinju oblasti zetske. — (O.N.Br. 42.949 od 6.-VII-1927. god.);
 Anka Kapelina, u Katunima Gornjim obl. splitske (O.N.Br. 43.382 od 9.-VII-1927. godine);
 Margarita Radonić-Jurinović, na Visu oblasti splitske (O.N.Br. 43.242 od 9.-VII-1927. god.);
 Šimun Mladineo, u Studencima obl. splitske (O.N.Br. 45.807 od 20.-VII-1927. g.).

PENZIONISANJE

O d l u k a

Zorka Radonička, u Beloj Crkvi (O.N.Br. 36.397 od 25.-VI-1927. god.).

RAZREŠENJA

O d l u k e

- Svetislav Babić, u Prijedoru (O.N.Br. 44.873 od 16.-VII-1927. god.);
 Djoko Lazić, u Batkovićima oblasti tuzlanske (O.N.Br. 46.786 od 25.-VII-1927. godine);
 Alojz Otahal, u Bijeloj obl. tuzlanske (O.N.Br. 46.556 od 25.-VII-1927. g.);
 Dobroslav Sočo, u Modriču oblasti tuzlanske (O.N.Br. 46.821 od 25.-VII-1927. godine);
 Sadik Lišić, u Orašju obl. tuzlanske (O.N.Br. 46.785 od 25.-VII-1927. god.).

OTPUŠTENJE

O d l u k a

Zlata Bedovec, u Sedlarici oblasti osiječke (O.N.Br. 43.605 od 14.-VII-1927. god.).

UMRO

Simeon Kosanović, u Treštanovcima obl. osiječke (O.N.Br. 44.223 od 15.-VII-1927. godine).

IZMENE UKAZA

Ukaz Br. 67.897 od 7.-VI-1926. god. — kojim je unapredjen Filip Karapić, učitelj u Lazaropolju obl. skopske, i ostali učitelji i učiteljice — menja se u toliko, što će im

se položajna plata prema čl. 106. Zakona o činovn. i ostalim državnim službenicima gradj. reda računati od 1. juna 1926. god. (O.N.Br. 44.472 od 7.-VII-1927. god.);

Ukaz Br. 67.898 od 7.-VI-1926. god. — kojim je unapredjena Marija Petkovička, učiteljica u Srbobranu, i ostali učitelji-ce — menja se u toliko, što će im se položajna plata prema čl. 106. Zakona o činovn. i ostalim državnim službenicima gradj. reda računati od 1. juna 1926. god. (O.N.Br. 44.471 od 7.-VII-1927. god.).

UKAZ VAN SNAGE

Ukaz od 28. novembra 1924. godine P. Br. 13.154 u koliko se odnosi na određivanje osmog stepena osnovne plate Petru Dediću, učitelju u Orahovcu, stavlja se van snage Ukazom od 13. juna 1927. g. O.N.Br. 39.175.

DEKRET VAN SNAGE

Dekret Odeljenja Ministarstva Prosvete u Zagrebu Br. 51.188 od 14. januara 1925. god. — kojim je Evica Slamić, učiteljica u Djurdjevcu, unapredjena u 4. grupu II kategorije *drugi* stepen osnovne plate — stavlja se van snage, u koliko se odnosi na stepen osnovne plate (O.N.Br. 38.736 od 22.-VI-1927. god.).

OVLAŠCENE ZA VRŠENJE UČITELJSKE SLUŽBE U RIMOKATOLIČKIM OSNOVNIM ŠKOLAMA NAŠE KRALJEVINE

Certifikati

Vilanova Grčić, učiteljica rimokatoličke osnovne škole u Ljubuškom;
Božidara Katana, učiteljica rimokatoličke osnovne škole u Mostaru;
Salvatora Rogina, učiteljica rimokatoličke osnovne škole u Mostaru;
Franciska Mlinjarić, učiteljica rimokatoličke osnovne škole u Mostaru;
Gonzaga Perić, učiteljica rimokatoličke osnovne škole u Mostaru;
Alojzija Gonzaga-Brlečić, učiteljica rimokatoličke osnovne škole u Mostaru. — (O.N.Br. 44.936 od 21.-VII-1927. god.).

DOBROTVORI ŠKOLE I ŠKOLSKE OMLADINE

Gradsko Poglavarstvo na Sušaku darovalo je 5.000 Din. za knjige, pisaci i risaci materijal siromašnim učenicama državne ženske osnovne škole.

Odbor Skloništa na Sušaku darovao je 51.300 dinara za prehranu učenica drž. ženske škole i to za 57 učenica mesečno po 100 Din. od 1.-X-1926. do 30.-VI-1927. godine, te 6.840 Din. za obuču i odeću pomenutim učenicama.

Podmladak Crvenog Krsta drž. ženske gradjanske škole na Sušaku darovao je 2.045 Din. za obuču siromašnim učenicama drž. ženske gradjanske škole. — (O.N.Br. 46.987 od 25.-VII-1927. god.)

O G L A S I

ODOBRENI UDŽBENICI, POMOĆNE KNJIGE I KNJIGE ZA ŠKOLSKE KNJIŽNICE

Gospodin Zastupnik Ministra Prosvete, Ministar Vera, odobrio je, usvojivši mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta, kao privremene udžbenike privatnog izdanja do definitivne revizije svih udžbenika, ove knjige:

Gramatika francuskog jezika od profesora Milana Šare (S.N.Br. 20.724 od 25. jula 1927.);

WWW.UNILIB.RS *Antologija latinskih pisaca* od D-ra Veselina Čajkanovića, profesora Univerziteta (S.N.Br. 21.075 od 25. jula 1927.);

Istorija Novog Veka od D-ra Vasilja Popovića (S.N.Br. 20.713 od 25. jula 1927.);

Čitanka za II razred srednjih škola od Zore Vulovićeve (S.N.Br. 20.710 od 25. jula 1927.);

Botanika za niže razrede srednjih škola od D-ra A. Ercegovića (S.N.Br. 20.731 od 25. jula 1927.);

Hrišćanski katolički katekizam Hrvatske Starokatoličke Crkve (S.N.Br. 20.728 od 25. jula 1927.);

Gramatika srpsko-hrvatskog jezika za II razred srednjih škola od Živka N. Stefanovića (S.N.Br. 21.080 od 25. jula 1927.);

Francuska čitanka, III deo, od Božidara Dinića (S.N.Br. 21.079 od 25. jula 1927.);

Geometrija za I razred srednjih škola od Jurja Božičevića (S.N.Br. 20.723 od 25. jula 1927.);

Psihologija za srednje i stručne škole od D-ra Borislava Lorenca (S.N.Br. 20.717 od 25. jula 1927.);

Opšta istorija za niže razrede srednjih škola — Stari Vek od St. Lovčevića (S.N.Br. 20.875 od 25. jula 1927.). — (S.N.Br. 22.272 od 28.-VII-1927. god.).

Gospodin Ministar Prosvete odobrio je, usvojivši mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta, kao privremene udžbenike privatnog izdanja do definitivne revizije svih udžbenika, ove knjige:

Opšta Istorija Srednjeg Veka od Danila Vulovića i Milorada Djerića (S.N.Br. 20.879 od 30. jula 1927. god.);

Pririodopis Rastlinstva za niže razrede srednjih škol, II izdanje, od Franca Kapusa (S.N.Br. 20.732 od 20. jula 1927. god.).

Gospodin Ministar Prosvete usvojio je mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta i odobrio da se ove knjige mogu, u sadašnjem izdanju, upotrebljavati kao privremeni udžbenici privatnog izdanja, s tim da se nova izdanja moraju ponovo podneti u rukopisu na pregled i ocenu Savetu, pošto pisci postupe po primedbama referenata:

Životinjstvo od D-ra Krunoslava Babića i D-ra Nikole Finka (S.N.Br. 20.714 od 30. jula 1927. god.);

Opšta Istorija za srednje i stručne škole, I Stari Vek, IV izdanje, od Milana Kostića (S.N.Br. 20.720 od 30. jula 1927. god.);

Prva Srbska ili Hrvatska Čitanka, II izdanje, od Iv. Lesica, P. Lokovšeka i D-ra R. Molea (S.N.Br. 20.721 od 30. jula 1927. god.);

Udžbenik Hrvatskog ili Srpskog jezika od Josipa Bačića (S.N.Br. 20.725 od 30. jula 1927. god.);

Druga Srbska ili Hrvatska Čitanka, II izdanje, od Tome Jedrličića (S.N.Br. 20.722 od 30. jula 1927. god.).

Gospodin Ministar Prosvete usvojio je mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta i odobrio da se knjiga *Teorija Književnosti* od Dragiše S. Lapčevića, u ovom izdanju, može preporučiti nastavnicima i učenicima viših razreda srednjih škola, kao i za školske knjižnice. U novom izdanju potrebno je da pisac postupi po primedbama referenata i podnese delo Savetu na pregled u rukopisu. — (S.N.Br. 20.719 od 30. jula 1927. god.)

Gospodin Ministar Prosvete usvojio je mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta i odobrio da se knjiga: Fink Fran, *Deutsches Lesebuch für die fortgeschrittene Stufe im Deutschunterrichte an Volks-, Bürger- und Mittelschulen*, može upotrebljavati kao pomoćna knjiga samo za učenike građanskih i srednjih škola s nastavnim nemačkim jezikom (S.N.Br. 20.969 od 30. jula 1927. god.).

Gospodin Ministar Prosvete usvojio je mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta i odobrio da se *Zbornik Srpskih Narodnih Pripovedaka*, u zbirci *Iz Starih Riznica*, od

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Tihomira R. Djordjevića i Veselina Čajkanovića može upotrebljavati kao pomoćna knjiga u srednjim školama (S.N.Br. 20.872 od 30. jula 1927. god.).

Gospodin Ministar Prosvete usvojio je mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta i odobrio da se knjige: *Pipo i Pipa*, *Božija Ovčica* od Jagode Truhelke; *Knjiga omladini* od Ivane Brlić-Mažuranić; *Petar Pan* od Džems Berija; *Kolja Krasotkin* i *Iljuša Snjegirov* od Fjodora Mihajlovića Dostojevskog, mogu preporučiti za školske knjižnice osnovnih, građanskih i srednjih škola, kao i za nagrade učenicima. — (S.N.Br. 22.970 od 4.-VIII-1927. god.).

PREPORUČENA KNJIGA ZA OTKUP

Odlukom P.Br. 9.494 od 25. jula 1927. godine Gospodin Ministar Prosvete usvojio je mišljenje Glavnog Prosvetnog Saveta da se knjiga: *Kako valja raditi* od T. G. Masarika, u prevodu prof. Josipa Nikšića, može preporučiti za otkup. — (P.Br. 9.494 od 30.-VII-1927. god.).

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ODABIRANJE DAROVITIH UČENIKA U HAMBURGU

Nemačka škola, sve do revolucije od 1918. god., bila je manje više staleška institucija. Deca krvne, novčane i činovničke aristokratije nisu često u školi nikako dolazila u dodir sa decom nižih staleža. Ona su iz t.z. pripravnih škola odlazila u gimnazije i druge srednje škole da bi završila studije na Univerzitetu i raznim specijalnim školama za više obrazovanje. Siromašnija deca svršavala su osnovnu školu, koja je obično imala 8 razreda, pa bi onda obično provela izvesno vreme u kakvoj nižoj stručnoj školi. Ovaj podvojen sistem školovanja znatno je, nema sumnje, doprineo da stalaške suprotnosti u Nemačkoj dobiju tako oštar, a često i opasan oblik. Posle rata, s promenom državnog sistema, osetila se u Nemačkoj potreba za školskom reformom. Jedinstvena osnovna nastava za svu nemačku decu počinje se posle rata postepeno privoditi u delo. Prva četiri razreda osnovne škole zajednička su za svu decu, a posle četiri godine zajedničkog školovanja ona mogu po volji ostati i dalje u osnovnoj školi ili preći u druge škole. Jedan član vajmarskog ustava izrično predviđa da ovo diferenciranje ne treba da zavisi od društvenog položaja i imovnog stanja roditelja učeničkih, već, pre svega, od dečijih sklonosti i sposobnosti. U više škole treba dozvoliti pristup samo darovitoj deci, pošto će ta deca jednog dana zauzeti vodeće položaje u državnoj upravi. Prirodno je da se posle ovoga nameće pitanje, kako pronaći tu darovitu decu? Osloniti se samo na školske svedodžbe bilo bi, u najmanju ruku, jednostrano, jer su one više izraz stečenog znanja i pamćenja nego naročitih umnih sposobnosti.

U psihijatriji i psihologiji se, međutim, s manje ili više uspeha, upotrebljavaju razne metode za ispitivanje inteligencije. U početku se išlo samo za tim da se odvoje normalni od nenormalnih, docnije se pokušalo da se utvrdi stepen darovitosti uopšte. Katkad se doduše ovo ispitivanje, u rukama nevestih i neozbiljnih ispitivača, pretvorilo u beskoristan sport, ali zato ne treba predvideti lepe rezultate koji su postignuti primenom psiholoških metoda pri odabiranju darovite dece. Možda se ovom poslu nigde nije pristupilo sa toliko naučne ozbiljnosti i opreznosti kao u Hamburgu. Dva osnovna pokušaja učinjena su 1918. i 1921. god. U prvom slučaju vršeno je odabiranje darovitih učenika koji su svršili četiri razreda osnovne škole, dok su u drugom slučaju odabirana darovita deca od 7 go-

WWW.UNILIBRARY

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

dana pri samom polasku u osnovnu školu. O metodama i rezultatima ovog odabiranja objavljeni su iscrpni referati u Šternovim „Hamburškim radovima“.¹ Mi ćemo ovde izložiti pre svega rezultate ovih ispitivanja, a o metodama će docnije biti više reči.

I ISPITIVANJE ŠKOLSKIH POČETNIKA

Godine 1921. zaveo je upravitelj Julijus Edert u jednoj osnovnoj školi u Altoni (predgradje Hamburga) „sistem paralelnih razreda“. Oko Vaskrsa te godine upisano je u prvi razred oko 120 dečaka i toliko isto devojčica. Pošto su učitelji s ovim „novacima“ radili izvesno vreme, podelili su ih, s obzirom na njihovu darovitost, u tri odeljenja: u odeljenje A došla su darovita deca, u odeljenje B deca srednjih sposobnosti, u odeljenje C malo darovita deca. Ova podela bila je izvršena na osnovu mišljenja koje su o deci stekli učitelji u toku školskog rada. Posle izvršene podele pojavila se želja da se ona prokontroliše metodama naučne psihologije. Zbog toga se upravitelj Edert obratio Viljemu Šternu, profesoru Univerziteta u Hamburgu, s molbom da izvrši ovu kontrolu.

Jednoj posebnoj radnoj grupi u hamburškom psihološkom laboratoriju stavljeno je za zadatak da nadje i izradi testove (zadatke) koji će biti najzgodniji za ispitivanje intelegencije sedmogodišnje dece. Zbog toga su razni testovi bili prethodno oprobani na deci osnovnih škola u Hamburgu (ispitano je oko 450 dece), pa su onda za glavni pokušaj u Altoni izabrani samo oni testovi čiji su se rezultati najbolje slagali sa mišljenjem koje je učitelj dao o intelegenciji dece. Tako su najzad za glavno ispitivanje bili izabrani ovi testovi:

I Uredjivanje:

1. Urediti 3 kutije po težini	} princip uredjivanja poznat
2. Urediti 5 kutija po težini	
3. Urediti 5 krugova po veličini	} princip uredjivanja nepoznat
4. Urediti 5 krugova po sjajnosti	

II. Poredjati slike da čine priču.

III. Srediti čivije po veličini.

IV. Prostorno predstavljanje.

1. Sastaviti crkvu iz 3 dela,
2. Sastaviti pravougaonik iz tri dela.

V. Raspoznati na slici razne položaje ruku i nogu.

VI. Tumačenje slika.

VII. Popunjavanje praznina u priči.

VIII. Poredjenje konkretnih pojmova.

IX. Ispitivanje pamćenja.

¹ Vidi: Hamburger Arbeiten zur Begabungsforschung № 1 u 6 i članak |Dr. Peter-a u Zeitschrift für die pädagogische Psychologie, Juni 1925.

Testovi od I—V su t.z. nemi testovi, što znači da njihovo rešenje deca ne formulišu rečima, već se od njih traži da izvrše čuteći izvesne radnje. Uvodjenje ovih testova je vrlo važno, jer bi inače govorljivoj deci rešavanje zadataka bilo lakše nego čutljivoj i onoj koja se uopšte teško izražavaju.

Pomoću svih 9 testova ispitano je svako dete za sebe, pošto se od dece od 7 godina nisu mogli zahtevati pismeni odgovori. Na ovaj način je ispitivanje bilo znatno produženo, ali su i rezultati ovakvog ispitivanja bili mnogo pouzdaniji i interesantniji nego da je vršeno kolektivno ispitivanje, koje se ovde kod male dece uopšte ne bi moglo sprovesti. Pošto je za jedan dan trebalo ispitati 252 deteta, a ispit svakog od njih trajao je 40 do 50 minuta, to je broj ispitivača morao biti veliki. Trideset ispitivača, većinom članovi psihološkog seminara u Hamburgu, izveli su ovaj posao. Ispitivanje je vršeno u 30 učionica. Svaki ispitivač je radio sa više testova, iako ne sa svima. Kad jedno dete prodje pored 5 ispitivača, njegov je ispit bio završen. Ispitano je 112 devojčica i 107 dečaka, a ispitivači nisu znali da li dete pripada odelenju A, B ili C. Ovo je bilo od naročite važnosti za donošenje objektivnog suda o dečijoj intelegenciji.

O načinu na koji su ova ispitivanja vršenja referisao je opširno Dr. Kliver u VI sv. „Hamburških radova“.¹ Mi ćemo ovde sasvim kratko opisati pojedine testove prema Kliverovim izlaganjima.

1. Uredjivanje kutija i krugova

1. Poredjati 3 kutije po težini. — Tri kutije različite težine ali istog izgleda i veličine dete treba da poredja tako da prvo dodje najteža pa onda malo lakša a naposletku najlakša.

2. Poredjati 5 kutija po težini. — Postupak kao i kod prethodnog zadatka.

3. Poredjati 5 krugova po veličini. — Pet krugova od kartona različite veličine dete treba da poredja tako da na prvo mesto dodje najveći a zatim ostali redom po veličini, najmanji naposletku.

4. Poredjati 5 krugova po sjajnosti. — Svih pet krugova su iste veličine ali različite boje, jedan je crn, jedan beo a ostali predstavljaju razne nianse izmedju crnog i belog. Treba ih poredjati tako da na prvo mesto dodje crn krug, za njim postepeno sve bledji i bledji, naposletku sasvim beo.

Kod prva dva zadatka detetu se kaže da kutije treba da redja po težini, kod druga dva zadatka detetu se samo dadu krugovi, pa mu se ostavi na volju da ih redja kako hoće. Princip uredjivanja je u prvom slučaju poznat, u drugom nepoznat.

¹ Hamburger Arbeiten zur Begabungsforschung № VI. Neue Beiträge zur Theorie und Praxis der Intelligenzprüfung, J. A. Barth, Leipzig 1925.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

2. Redjanje slika

Detetu se dadu najpre 4 slike koje predstavljaju prezanje konja. Ono treba da ih poredja tako da se vidi gde radnja počinje a gde se svršava. Za ovim se detetu dadu drugih 5 slika koje predstavljaju kradju jabuka. Dete treba slike da poredja tako da se vidi kako se ceo dogadjaj desio.

3. Sredjivanje čivija

Pedeset čivija razlite veličine (10 veličine I, 15 veličine II, 15 veličine III, 10 veličine IV) treba po veličini rasporediti u 4 kutije. Na svakoj kutiji pričvršćena je jedna čivija, kako bi dete znalo gde će koju vrstu čivija metnuti. Posmatra se koliko je vremena detetu potrebno da sve čivije rasporedi i koliko pogrešaka učini.

4. Ispitivanje prostornog predstavljanja

Najpre se detetu da jedan pravougaonik od kartona isečen u tri dela, pa se onda traži da dete iz tih delova sastavi pravougaonik. Zatim se traži da dete na sličan način sastavi crkvu od 3 dela. I u jednom i u drugom slučaju dete ima pred sobom pregled, prema kome redja, t. j. ceo pravougaonik i celu crkvu.

5. Raspoznati razne položaje ruku

Na jednom kartonu nacrtano je osmoro dece u 8 raznih položaja. Detetu se da jedna mala karta, na kojoj je nacrtano jedno dete u jednom od 8 položaja, pa se traži da njome poklopi identičnu sliku na velikom kartonu.

6. Tumačenje slika

Tri različite slike predstavljaju tri različite situacije. Dete treba da kaže šta je na svakoj slici predstavljeno.

7. Popunjavanje praznina u priči

Detetu se lagano čita jedna kratka priča. Pri tom se izvesne reči izostave. Dete treba da pogodi reč koja je izostavljena.

8. Poredjenje konkretnih pojmova

Dete treba da kaže da li su isto i po čemu se razlikuju muha i leptir, cipela i rukavica, crkva i kuća.

9. Ispitivanje pamćenja

1. Pamćenje rečenica. — Detetu se pročitaju rečenice od 12, 14, 16, 18, 20, 22 i 24. sloga, pa se traži da ih odmah verno ponovi. Zatim se pročitaju dve duže rečenice, koje dete ne može verno ponoviti, pa se traži da ih ono po smislu ponovi.

2. Izvršiti tri naredjenja. — detetu se kaže: „Donesi mi onaj veliki ključ sa prozora i metni ga na knjigu ovde; onda otvori vrata, samo ih

otvori, ništa više, pa onda uzmi onu kutiju sa stolice i donesi mi je ovde. Dakle prvo metni ključ na knjigu, onda otvori vrata pa onda donesi kutiju.“ Sve ovo dete treba tačno da izvrši.

Rezultate koji su postignuti ispitivanjem učenika pomoću pomenutih testova Kliver deli na pedagoške i psihološke.

a) Pedagoški rezultati

1. Kod dečaka. Kad bi se raspored učenika u odeljenja A, B, C vršio samo s obzirom na njihov psihološki rang¹, onda bi u A odeljenju bila dva deteta iz sadašnjeg C odeljenja, a ostala deca bila bi iz sadašnjeg A i B odeljenja. C odeljenje ne bi imalo nijedno dete iz sadašnjeg A odeljenja, već samo decu iz C i B odeljenja. B. odeljenje bi se sastojalo iz dece iz sva tri sadašnja odeljenja.

2. Kod devojčica. Ovde je saglasnost izmedju učiteljevog mišljenja i psihološkog ranga znatno veća. Prvih 5% po psihološkom rangju spadaju u najbolje učenice A odeljenja, poslednjih 5% su učenice C odeljenja. U prvih 25% po psihološkom rangju spadaju samo učenice A odeljenja i, sa jednim izuzetkom, učenice iz prve polovine B odeljenja. Poslednjih 25% sastoje se samo iz dece C odeljenja i, sem u 4 slučaja, dece iz druge polovine B odeljenja.

Da su učenice bile podeljene u tri odeljenja samo na osnovu psihološkog ispitivanja, onda bi ta podela izgledala ovako:

A odeljenje bi se sastojalo iz dece iz sadašnjeg A odeljenja i iz dece iz prve polovine B odeljenja, nijedno dete iz C odeljenja.

C odeljenje bi se sastojalo iz dece iz sadašnjeg C odeljenja i iz dece iz druge polovine B odeljenja, nijedno dete iz prve grupe B odeljenja, nijedno dete iz A odeljenja.

B odeljenje bi se sastojalo u svojoj drugoj polovini iz 8 učenica koje su sada u C odeljenju.

Kao što se iz ovoga vidi velikih razlika izmedju učiteljevog mišljenja i psihološkog ranga — naročito kod devojčica — nije bilo. Kliver misli da je saglasnost ovde u stvari mnogo veća. U slučajevima gde su deca prilikom psihološkog ispita bila slabije ocenjena nego od strane učitelja, pokazalo se, na osnovu naknadnih obaveštenja, da su takva deca vrlo vredna, da ih roditelji poučavaju i dr. Ovde su dakle marljivost i dobre domaće prilike nadoknadile nedostatke u darovitosti. Desi li se obrnuto, da deca na psihološkom ispitu pokazuju bolji uspeh nego u školi, onda su to obično bila deca koja neuredno dolaze u školu, žive u rdjavim domaćim prilikama i dr. Na osnovu svega ovoga Kliver zaključuje: „Diferenciranje sedmogodišnje školske dece po darovitosti, izvedeno pomoću psiholoških metoda,

¹ Psihološki rang zavisi od mesta koje dete zauzima s obzirom na uspeh koji je pokazalo prilikom ispitivanja pomoću opisanih testova.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ne razlikuje se znatno od diferenciranja koje izvedu nčitelji na osnovu bri-
žljivog i savesnog posmatranja“ (str. 11.).

b) Psihološki rezultati

1. Uspeh u rešavanju testova ocenjivan je tačkama. Kod dečaka on se kolebao izmedju 992 i 359, a kod devojčica izmedju 1179 i 49 tačaka. Ekstremni slučajeви su kod devojčica bili češći. Srednji uspeh dečaka iznosi 720 a devojčica 722 tačke.

2. Korelacija psihološkog ranga sa školskim rangom iznosi kod de-
čaka 0,56, kod devojčica 0,71.¹

3. Dečaci rešavaju neme testove bolje nego devojčice. Oni ih dakle nadmašuju kod zadataka pri čijem rešavanju govorne sposobnosti ne igraju veliku ulogu.

Altonski pokušaj pokazao je da je ne samo moguće stvoriti rang — listu sedmogodišnje dece na osnovu psihološkog ispitivanja, već je on dao i dragocen materijal za studiju dečijeg mišljenja. Posmatranje dečijeg po-
našanja zavreme rešavanja zadataka izvedeno je u Altoni sa više sistema i razumevanja nego ma gde na drugom mestu. O značaju ovih posmatranja za psihologiju dečijeg mišljenja mi ćemo na drugom mestu reći više. Ovde hoćemo samo da naglasimo da u tumačenju dobivenih rezultata s obzirom na celokupnu psihofizičku aktivnost deteta i u izbegavanju njihovog mehaničkog registrovanja i leži preimućstvo hamburške škole nad drugim sličnim pokušajima, jer dečije postupke možemo shvatiti samo kao izraz njihove celokupne duhovne strukture.

II ODABIRANJE DAROVITIH UČENIKA OD 10 GODINA

Godine 1918. u Hamburgu je osnovna nastava za decu, kojoj će u docnijem životu biti potrebno znanje stranih jezika, produžena od 8 na 9 godina. Posle prva četiri razreda osnovna škola je podeljena u dve vrste odelenja:

1. nemačka odelenja (N.O.), koja traju još četiri godine i

2. odelenje za strane jezike (S.O.), koja traju još pet godina. U odeljenjima za strane jezike deca pored ostalog uče dva živa strana jezika. Oko Vaskrsa 1918. god. trebalo je prvi put otvoriti 22 odelenja za strane jezike (14 odeljenja za dečake i 8 odelenja za devojčice). U svako odeljenje trebalo je primiti po 45 učenika koji su svršili 4 razreda osnovne škole, svega dakle 990 učenika od 20000, koliko ih je odtprilike u Hamburgu te godine svršilo 4 razreda osnovne škole. Sva ova deca bila su stara oko 10 godina.

Sad je nastalo pitanje kako od ovih 20000 učenika odabrati 990 darovitih učenika sa S.O. U sporazumu sa psihološkim laboratorijom u Hamburgu (direktor prof. V. Štern) utvrdjeni su ovi principi za odabiranje:

¹ O izračunavanju korelacija vidi moj članak: Postoji li specifična darovitost za matematiku. Glasnik Profesorskog Društva, sv. za maj, god. 1922.

1. Svaka osnovna škola u Hamburgu prijavljuje za S.O 6 dečaka i 3 devojčice.

2. S.O. primiće najviše 990 učenika.

3. Izbor učenika za S.O. izvršiće se:

a) na osnovu školske svedodžbe,

b) na osnovu posmatračkog lista koji za svakodete treba da ispuni njegov razredni učitelj.¹

v. na osnovu psihološkog ispita kome su podvrgnuta sva deca.

4. U prijavama su podvučena imena onih učenika koji po mišljenju učitelja zaslužuju naročitu preporuku.

Pri odabiranju učenika za S.O. vodilo se dakle računa o ocenama učenika, o mišljenju učitelja i o uspehu pokazanom na psihološkom ispitu. Time je izbegnuto jednostrano odabiranje na osnovu jednog kriterija (po potrebi uzimalo se u obzir i lekarsko mišljenje).

Osnovne škole prijavile su za S.O. 882 dečaka i 473 devojčice, trebalo je dakle ispitati svega 1355 dece. Stvar nimalo laka s obzirom na veliki broj učenika. Da bi se rezultati mogli porediti i učenici pravilno oceniti potrebno je da se sva deca ispituju pod istim okolnostima, zašto je najbolje ako svu decu ispituje isto lice. U Hamburgu je to bilo nemoguće zbog velikog broja dece. Njihovo ispitivanje je trajalo svega četiri sata, radilo se samo dva dana po dva sata dnevno. Ovako brz rad bio je potreban da bi se izbeg'o sporazumevanje medju decom. Idućih 14 dana upotrebljeni su za sredjivanje rezultata. Zavreme ispita učenici su bili podeljeni u 61 grupu (svaka grupa imala je oko 20 do 25 učenika). Ispitivanje se vršilo u 61 učionici a izveo ga je 61 ispitivač. U svakoj školi bio je jedan „nadzornik“, koji je organizovao rad, ali on sam nije prisustvovao ispitivanjima. Svaki ispitivač je imao jednog pomoćnika; ispitivači su bili učitelji i učiteljice koji su ranije slušali predavanja kod prof. Šterna i učestvovali u psihološkim vežbanjima. Za vreme ispitivanja niko nije smeo ulaziti u razred, pa ni nadzornik. Da bi bilo jednoobraznosti u radu za sve ispitivače je izradjen pismen uput, koga su se svi morali strogo pridržavati.

Pošto je trebalo izvršiti odabiranje darovite dece za odeljenja za strane jezike, to su testovi (zadaci), kojima su se ispitivači služili prilikom psihološkog ispitivanja, bili poglavito jezično-logičke prirode. Bilo je svega 8 testova, a svaki ispitivač ispitivao je svoju grupu pomoću svih testova. Oni su se delili u analitičke i sintetičke, te su tako obe strane mišljenja bile ispitane. Kod analitičkih testova trebalo je pronaći delove, oznake ili suštinu neke celine, kod sintetičnih testova trebalo je stvoriti misaonu vezu izmedju delova i srediti ih u celinu.

¹ Ovaj posmatrački list izradila je Marta Muhov a prevo ga je Dr. K. Bujas pod naslovom : Psihologijsko opažanje školskog djeteta, Zagreb 1924.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

I. ANALITIČKI TESTOVI

1. Definicija pojmov. — Od dece se traži da objasne šta je hrabrost, zavist, plen i ujak. Da im pitanje ne bi izgledalo čudnovato, objasni se da ima stranaca koji ne znaju dobro naš jezik, te im poneku reč treba objasniti. Reč koju treba objasniti napiše se na tabli. Svako dete dobije prethodno list hartije na kome će pisati odgovor. Prvo se da pola minuta na razmišljanje, za koje vreme deca ne smeju pisati. Posle toga na dati znak deca počinju da pišu. Tako se postupa sa svima rečima koje treba objasniti.

2. Basna. — Deci se pročita jedna basna pa se traži da na listu hartije napišu čemu se možemo poučiti iz pročitane basne. Prethodno se deci na nekoj drugoj basni objasni kako se iz nje može izvesti pouka. U Hamburgu su uzeli za prethodno objašnjenje basnu „Gavran i lisica“, pa su onda tražili od dece da sama objasne dve basne (Rübezahl und der Fuhrmann i der Holzfäller und die Waldfee).

Ispitivanje je trajalo svega 30 minuta.

3. Kritikovanje. — Ispitivač razdeli deci štampan tekst jedne priče koja sadrži više besmislica. Deca treba da pronadju te besmislice i da kažu u čemu se one sastoje. Tekst kojim su se ispitivači u Hamburgu služili glasilo je:

Jednoga lepog martovskog dana pošao je naš razred u izlet. Iako je celu noć padala kiša, putevi su bili sasvim mokri i prljavi; ipak to nama nije ništa smetalo. Mi smo išli kroz jednu šumu, koja se sastojala od samih jela. Ali je drveće zbog hladnog vremena bilo još sasvim golo; kako li će divno biti ovuda putovati kad drveće olista! Jednom smo opazili jednog zeca da trči. Ja sam potrčao za njim, ali pošto je on brže trčao od mene, mogao sam mu se samo postepeno prblblžavati dok ga najzad ne uhvatih i t. d.

Trajanje ispitivanja 40 minuta.

4. Pamćenje. — Na tabli se pokaže poveća rečenica. Deca je pročitaju u horu pa se tekst odmah izbriše a deca treba da zapišu ono što upamte. Čitane su tri rečenice od 37, 48 i 52 sloga. Deci se ostavi vreme od dva minuta za pisanje svake rečenice.

II. SINTETIČKI TESTOVI

5. Popunjavanje praznina u tekstu. — U štampanom tekstu su izostavljene izvesne reči (u ovom slučaju to su bile uvek sveze), dete treba da pronadje koje su reči izostavljene i da ih napiše u tekstu. Tekst je glasilo ovako:

Kad smo se u nedelju ujutru probudili, pitao sam odmah moga oca da li sunce sija.... kiša pada... je vreme bilo vrlo lepo i.... ni kiša.... sneg padali, rešili smo se da učinimo izlet. Ja skočim.... brzo iz postelje i obučem čarape.... cipele i t. d.

Trajanje ispitivanja 30 minuta.

6. Sastaviti rečenicu iz tri reči. — Deci se najpre objasni da se iz reči *mačka, drvo, iščupano perje* može sastaviti rečenica: *mačka skoči na*

drvo da uhvati pticu; ova odleti ali joj mačka u poslednjem trenutku iščupa nekoliko pera. Zatim se deci dadu sledeće reči da iz njih sama sastave rečenicu i da je napišu na svojim listovima:

- a. Put — verno pseto — radost.
- b. Vojnici u logoru — tamna noć — velika zabuna.
- c. Sat je stao — desila se nesreća na železnici — radost.

Trajanje ispitivanja 25 minuta.

7. Uredjivanje pojmova. — Na jednom primeru se deci objasni kako se mogu urediti pojmovi izmedju kojih postoji uzročna veza ali su bez reda pomešani kao: kositi — mleti — sejati — peći — vrći — orati.

Zatim se traži da deca sama uredе ove pojmove:

1. Primirje — bitka — objava rata — zaključenje mira — polazak vojske — pobeda.
2. Lekar — fusbал — ozdravljenje — zavoj — prelomljena noga — oporavljenje — pad.
3. Ladja tone — iskrčavanje — magla — čamci za spasavanje — rupa u ladji — sudar ladja.

Deca dobijaju oštampane zadatke a ispod svakog zadatka treba da ispišu reči pravilno uredjene.

Trajanje ispitivanja 20 minuta.

8. Opisivanje slika. — Dve slike predstavljaju dve faze jednog događaja. Deca treba da opišu taj događaj u vidu školskog zadatka. Na prvoj slici se vidi dečko koji se popeo na plot i dira štapom pseto. Na drugoj slici pseto je skočilo na njega i pocepalo mu odelo.

Trajanje ispitivanja 55 minuta.

Prema broju tačnih i pogrešnih odgovora dečija rešenja su ocenjivana ocenama 1. (najbolja) do 5 (najgora). Prosečan uspeh dečaka iznosio je 34,99 a devojčica 33,42. Prema ovome izgledalo bi da su devojčice pokazale nešto bolji uspeh. Medjutim kad se uzme u obzir da su učitelji iz svakog muškog odeljenja predlagali za S. O. 6 dečaka a iz svakog ženskog odeljenja samo 3 devojčice, onda se ova razlika da objasniti strožijim izborom kod devojčica nego kod dečaka. Učenici koje su učitelji podvlačenjem njihovih imena naročito preporučili, pokazali su bolji uspeh od ostalih učenika.

O prijemu učenika u S. O. rešavala je naročita komisija koju su sačinjavali školski savetnik, školski nadzornik, jedan učitelj, jedna učiteljica i direktor psihološkog instituta. Prijem nije zavisio samo od uspeha na psihološkom institutu već se uzimalo u obzir 1. mišljenje učiteljevo, 2. školske svedodžbe, 3. uspeh pokazan pri psihološkom ispitivanju inteligencije, 4. posmatrački list. Kao što se iz ovoga vidi pri izboru učenika za S. O. izbegavala se jednostranost, pri odabiranju su uzimani u obzir svi važniji faktori. Priličan broj dece bio bi nepravično odbijen da se oslanjalo samo na ocene u školskim svedodžbama i mišljenje učiteljevo; ali

WWW.UNIBELGRS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

bi isto tako bilo pogrešno osloniti se samo na uspeh pri ispitivanju intelegencije.

U većini slučajeva izbor učenika je bio lak. Deca koja su imala dobre svedodžbe, učitelji su ih preporučivali a na psihološkom ispitu su pokazala dobar uspeh, primana su odmah; dok su deca koja su vrlo rdjavo rešavala testove, učitelj ih nije naročito preporučivao a školske svedodžbe su im bile slabe, bila odmah odbijena. Teškoće su se javljale pri rešavanju o prijemu dece koja su na psihološkom ispitu pokazala sasvim osrednje rezultate. Dešavalo se da su deca slabijeg uspeha pri ispitivanju testovima bila primljena samo na preporuku učitelja ili s obzirom na odlične školske svedodžbe. Posmatrački list često je sadržao dragocene podatke. Ako bi u njemu stajalo da neko dete radi temeljno ali sporo, onda je bilo jasno zašto nije stiglo da reši ceo test za propisano vreme.

Godine 1919. vršeno je u Hamburgu ponovo odabiranje dece za S. O. Ovoga puta način odabiranja bio je nešto izmenjen. Vodilo se više računa o podacima iz posmatračkog lista, koji je sada na osnovu ranijeg stečenog iskustva bio popravljen, a učiteljima je dato sada više vremena za njegovo popunjavanje. Polovina predložene dece bila je primljena samo na osnovu posmatračkog lista, školske svedodžbe i učiteljeve preporuke; druga polovina bila je podvrgnuta ispitivanju intelegencije. To ispitivanje je sada trajalo samo pola dana (od 10—12 časova), a deca su bila podeljena u 33 grupe od 20—25 učenika.

Upotrebljeni su bili ovi testovi:

1. Analogije. — Date su tri reči, uz njih treba naći četvrtu koja se prema trećoj odnosi kao druga prema prvoj. Primeri:

lampa — svetlost —	peć (toplota)
prati — lice	čistiti (sobu)
kutija — poklopac	orman (vrata)

2. Popunjavanje glagola. — U jednoj maloj priči izostavljeno je 14 reči. Za svaku od ovih reči deca treba da nadju što više sinonimih glagola.

3. Opisivanje slika. — Radnja koja je na slici predstavljena treba da se opiše u vidu školskog zadatka.

4. Izbor reči. — U jednoj priči izostavljeni su, kao i kod 2. testa, neke reči, a u jednom spisku reči dete treba da podvuče onu reč kojom se najbolje može popuniti praznina.

5. Razumna pitanja. — Od dece se traži da donesu razuman sud o izvesnim situacijama.

REZULTATI ISPITIVANJA

Posle godinu i po dana već se moglo govoriti o rezultatima Hamburgskih ispitivanja. Na zahtev školskih vlasti referisao je Dr. Heper¹ 1920.

¹ W. Höper, Ergebnisse von Schulauslesen in Hamburg. Pädagogische Reform od 26. januara 1921.

1921. god. o uspehu učenika koji su primljeni u S. O. na osnovu odabiranja od 1918. god. Naročito je važan njegov izveštaj o otpuštenim učenicima zbog nemarljivosti i nedarovitosti, jer njihov broj pokazuje u koliko je odabiranje bilo pravilno izvršeno. Od 942 učenika bilo je otpušteno posle $1\frac{1}{2}$ godine dana 43 učenika. Prognoza se dakle pokazala netačna u $4\frac{1}{2}\%$. Još je značajnije da su od pomenutih 43 učenika 25 bili naročito preporučeni od njihovih učitelja (njihova su imena bila u prijavama podvučena). Ostalo je svega 16 učenika koji su pri ispitivanju intelegencije pokazali dovoljan uspeh, a iz S. O. su morali biti otpušteni, dakle $1\frac{1}{3}\%$. Nijedan učenik koji je dobro rešavao testove nije bio otpušten. Sve ovo jasno pokazuje da se pri izboru učenika ne možemo osloniti samo na mišljenje učitelja, već to mišljenje treba dopuniti sredstvima koja nam savremena psihologija stavlja na raspoloženje.

Posle odabiranja od 1919. god. bilo je od 1265 dece posle godinu dana otpušteno svega 47 učenika, svega $3\frac{3}{4}\%$. Medju tim učenicima bilo ih je 20 koji su primljeni u S. O. samo na osnovu učiteljevog mišljenja i školske svedodžbe a nisu podvrgavani ispitivanju intelegencije. Bolji dokaz za potrebu psihološkog odabiranja učenika teško se uopšte može očekivati.

Godine 1920. u Hamburgu nije vršeno psihološko odabiranje učenika. Novom školskom reformom nisu bila predviđena odeljenja za strane jezike. Mesto toga javlja se sad nov problem: odabiranje učenika pri prelazu iz osnovne u srednju školu (gimnazije i dr.). Ovo odabiranje nije više vršeno na psihološkoj podlozi već na osnovu uobičajenih prijemnih ispita. Rezultat ovakvog rada uskoro se pokazao. Više od 20% primljenih učenika moralo je ponavljati razred ili biti otpušteno. Zbog toga je psihološki laboratorijum u Hamburgu 1922. god., prilikom odabiranja učenika za prvi razred srednjih škola, bio ponova pozvan u pomoć.

S obzirom na ranije iskustvo, kada je ogroman broj dece trebalo ispitati za vrlo kratko vreme (3—4 sata), izvršene su sada znatne reforme u odabiranju učenika. U koliko je varoš veća (Hamburg ima oko 1,000.000 stanovnika), u toliko je teže izvršiti odabiranje učenika. Zbog toga se moralo pristupiti decentralizaciji ispitivanja i odabiranja. Pored svake srednje škole grupisano je 6—8 osnovnih škola, iz kojih su te srednje škole dobijale svoje učenike. Svaka srednja škola imala je svoj odbor za prijem učenika. U taj odbor su ulazili: 1. predstavnik svake osnovne škole u tom kraju, 2. predstavnika srednje škole, 3. predstavnika roditelja u tom kraju. Najviša školska vlast u Hamburgu postavila je, pored ovih reonskih odbora, glavni odbor za prijem učenika, koji se starao za jedinstvo postupka. Od 1925. god. on je postavio princip da prvi razred srednje škole služi takodje odabiranju učenika. Ta godina je u stvari probna godina. Prvi se razred ne može ponavljati, deca koja se u probnoj godini pokažu slaba, vraćaju se u 5. razred osnovne škole (koja u Hamburgu traje 8 godina). Završene ove probne godine deca su u vidu pismenih zadataka pod

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unibg

WWW.UNILIB.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

izgavana psihološkom ispitu a da to i ne osete. Na taj se način izbegavalo dejstvo straha, koje se kod izvesnih učenika javlja u većoj ili manjoj meri prilikom svakog ispita. U koliko su na ovaj način izabrana deca u toku daljeg školovanja opravdala nade koje su na njih polagane, o tome zasad nema objavljenih podataka. Da se o tome vodilo računa vidi se po tome, što su srednje škole o Vaskrsu svake godine slale osnovnim školama izveštaj o uspehu primljenih učenika.

Hamburški način prijema učenika u srednje škole doveo je nastavnike srednjih i osnovnih škola u mnogo tešnju vezu nego inače, te, pored ostalog, i u tome leži njegovo preimućstvo nad drugim načinima odabiranja. Praktične važnosti on bi mogao imati i za naše prilike, jer nam pokazuje način na koji treba rešavati pitanje o prijemu učenika u srednje škole, koje je i kod nas postalo aktuelno. Što se tiče ispitivanja školskih početnika u Altoni, taj rad za nas može imati mnogo veći značaj nego li za Nemačku. Sedma godina je u životu naše dece sudbonosnija nego u životu dece ma kog drugog prosvetnog naroda. Ogroman broj dece, dorasle za školu, škola ne može da primi. I sad nastaje sudbonosno pitanje, koju ćemo decu primiti a koju *zanavek* odbiti od škole, jer najveći broj odbivene dece ostaje stalno nepismen. Učitelj pri upisu obično najviše vodi računa o željama roditelja i njihovom imovnom stanju, on sam svojim savetom može malo pomoći, jer su mu prijavljena deca nepoznata. Kad bi se pre prijema izvršilo ispitivanje svih školskih rekruta na sličan način kao u Altoni, učitelj bi mogao uticati na roditelje da bar darovitu decu ne zadržavaju od škole. Ako se u školu ne mogu primiti sva deca, onda se mora nastati da od nje ne izostanu bar darovita deca, koja po svojim sposobnostima imaju najviše prava na školsko obrazovanje. Razume se da se učiteji još u učiteljskim školama moraju upoznati sa metodama za odabiranje darovitih učenika. Zasad taj posao kod nas vrši Udruženje Jugoslovenskih Učitelja na svojim ferijalnim kursovima u Beogradu.

D-r BRANISLAV KRSTIĆ.

KVANTITATIVNA ANALIZA POJMA INTELIGENCIJE

„I dok se nastavnik trudi da obrazuje inteligenciju, a psiholog pokušava da je meri, izgleda da niko još tačno ne zna šta je inteligencija“.¹ Trebalo je da prodje oko trideset godina psihološkog rada na merenju inteligencije, pa da se tek u poslednje vreme počne sistematski raditi na određivanju pojma njenog. Tako je američanski Časopis za Vaspitnu Psihologiju (The Journal of Educational Psychology) u martu, aprilu i maju

¹ P. B. Ballard, Mental Tests, London, 1920, str. 23.

www.unin1924 imao jednu anketu o tome šta je inteligencija. U anketi je učestvovalo četrnaest psihologa, specialista za merenje inteligencije. 1920. godine obrazovan je Savetodavni Odbor pri ministarstvu prosvete u Londonu koji je imao da da mišljenje u koliko se psihološki testovi mogu korisno upotrebiti u školama. Odbor je stupio u vezu sa velikim brojem (oko 100) psihologa i pedagoga, kako u zemlji tako i u celom svetu, i objavio je svoj izveštaj 1924 u zasebnoj knjizi *Psychological Tests of Educable Capacity*. Dakle interes za merenje inteligencije počeo je prelaziti iz akademskih krugova u zvanične. U Americi se zvanični ne samo interesuju za to pitanje, već je merenje inteligencije uvedeno skoro u sve škole.

Zauzeti tehničkim radom oko merenja inteligencije, mnogi psiholozi ne stignu da se dovoljno pozabave teoriskom stranom pitanja inteligencije. Neki čak izjavljuju da ih se to pitanje i ne tiče. „Presi (Pressey), u anketi pomenutog američkog časopisa, veli „iako veliki deo njegovog vremena ide na rad sa testovima inteligencije“, „ipak, otvoreno govoreći, on se ne interesuje mnogo pitanjem“ „kako da shvati inteligenciju“.¹ Medjutim nema sumnje da bi što bliža i što tačnija odredba pojma stvari koja se meri mogla biti samo od koristi po metodu merenja te iste stvari.

Reči inteligencija i intelekt, kao što se na prvi pogled vidi, imaju zajednički koren u latinskoj reči *intelligo*. Razlika je u tome što je prva reč postala od priloga vremena sadašnjeg, druga od prošastog prideva toga glagola. Etimološka razlika donekle odgovara i samom prvobitnom značenju obe reči u srednjem veku. Dok, po skolastičarima, intelekt znači naročitu moć za opšte pojmove, inteligencija znači radnju, aktivitet (*actus intellectus*), te iste moći. Docnije se i ta veza, kao i razlika između oba izraza, izgubila. Intelekt je pridavan čoveku a odrican životinjama. I dok se smatralo da čovek ima i intelekt i inteligenciju, životinjama se priznavala samo inteligencija. Danas je izraz intelekt potpuno ispaao iz psihologije. Što se tiče inteligencije, psiholozi upotrebljavaju ovaj izraz kad mere inteligenciju i pišu rasprave o njoj; ali nerado ga unose u svoje udžbenike iz opšte psihologije. I tako pojam inteligencije s jedne strane se otudjio od pojma intelekta, koji je ozloglašen kao ostatak iz psihologije duševnih moći, s druge strane još nije kod svih stekao pravo upotrebe.

Da bi se izbegla zabuna, predlaže se da se reč inteligencija upotrebljava pod znakom navoda² kao tehnički izraz. Spirman pored toga predlaže i slovo „g“ (generalni faktor) kao oznaku opšte duhovne sposobnosti kod čoveka. U vezi sa ovim je njegova teorija inteligencije, koja je poznata pod imenom „teorija opšte sposobnosti (general ability) ili drukčije i „teorija dva faktora“ (theory of two factors). Prvo ime naglašuje ono

¹ Navedeno po Spirmanu: C. Spearman, *The Nature of „Intelligence“ and the Principles of Cognition*, London, 1923, str. 13.

² Uporedi naslov navedene knjige *The Nature of „Intelligence“*.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

što je bitno u teoriji, naime da u svima ljudskim duhovnim radnjama učestvuje jedan središnji, opšti činilac. Drugo ime ističe da se u svakoj pojedinačnoj radnji pretpostavlja, pored opšteg, još i uloga jednog specijalnog faktora (specific factor). Na taj način oba faktora, i „g“ i „s“, sudeluju, kad više kad manje, u svakoj pojedinačnoj radnji. Spirman pretpostavlja, sa dovoljno rezerve (i pozajmljujući hipotezu iz fiziologije), da je opšti faktor kvantitativan po karakteru, i zamišlja ga u vidu „energije“ ili „sile“. I, ako se sve radnje snabdevaju energijom iz jednog izvora, onda je prirodno da svakoj pojedinačnoj radnji, uz to, služi još i jedan faktor specifičan njoj. Dok se za opšti faktor izvor nalazi u „energiji“ koja snabdeva celu koru velikog mozga, eventualno i ceo nervni sistem; pojedinačan specifičan faktor imao bi svoju fiziološku podlogu u naročitoj grupi neurona koji specialno služe odgovarajućoj pojedinačnoj vrsti radnje. Neuronske grupe bi na taj način vršile ulogu naizmeničnih „mašina“ u koje bi se „energija“ sprovodila po potrebi iz opšte rezerve. Tako bi uspešna radnja uvek zavisila delom od potencialne energije razvijene u celoj kori, delom od efikasnosti specifične grupe neurona (mogli bismo reći od „iskorišćenja“ odgovarajuće „mašine“).¹ Ova teorija je postavljena baš u doba (1904) kada je zavladała najveća kriza u oblasti merenja duhovnih sposobnosti. I složili se mi sa njom ili ne, moramo priznati da je, zajedno sa Bineovim radovima, podstakla čitav niz studija, i tako oživela rad na merenju inteligencije.

Ako ne uzmemo u obzir Lavaterova posmatranja na polju fiziognomije, Galove radove na polju frenologije i Lombrozovu školu kriminologije (sve sami pokušaji da se sposobnosti odrede pomoću fizičkih znakova), pokušaji da se ispituju duhovne sposobnosti pojedinaca sa čisto psihološkog stanovišta novijeg su datuma. Svi raniji radovi na odredjivanju talenta, karaktera i raznih sklonosti kod čoveka, iako često pokazuju oštroumna zapažanja i sadrže dosta istine u nenormalnim slučajevima, spadaju u pre-naučno doba. Prvi naučni radovi u pogledu merenja duhovnih sposobnosti pomoću psiholoških testova² javljaju se devedesetih godina XIX veka pod uticajem Galtona. Vreme 1890—1900 dalo je niz takvih radova u Evropi i Americi, sa mnogo materijala ali i sa dosta kontradiktornim rezultatima.

Mana svih ovih ispitivanja je da su ona bila vezana za laboratoriju i njene komplikovane sprave, koje se nisu mogle tako lako upotrebljavati

¹ Navedeno delo, str. 5 i dalje.

² Test znači u psihologiji i pedagogiji naučno utvrđenu meru po kojoj se određuje znanje, sposobnost ili uopšte ma kakva duhovna osobina pojedinca. Test, koji se nepreveden upotrebjava u svima jezicima, značio je u starom engleskom sud, lonac (testum), u kome su zlatari određivali finoću, odn. količinu zlata ili srebra bilo u sirovoj rudi ili leguri. Početkom XIX veka ulazi i u hemisku terminologiju i znači isto što i reagent. U običnoj upotrebi znači: strog, kritički ispit, merilo; glagol od iste reči znači: staviti na probu, kritički ispitati. Uporedi Chamber's Twentieth Century Dictionary.

www.unilj.bg ispitivanju dece po školama. Pod uticajem fiziološke psihologije koja je najviše pažnje obraćala ispitivanju osećaja raznih čula, složenije i stvarnije, mislene, radnje su bile zapostavljene. U početku se najviše ispitivalo čulo pipanja kod dece, i jedno vreme se verovalo da je razlikovanje dva dodira na koži merilo inteligencije. Docnije se uvidelo da u pogledu oštine nižih čula nema velike razlike između mladje i starije, tupe i bistre dece; divljaci su isto tako osetljivi kao i civilizovani. Nije bilo ni zgodnog tehničkog sredstva pomoću kog bi se rezultati upoređivali sa ocenama dobijenim o drugim procesima inteligencije. Pogrešno su se shvatili mentalni testovi. Misliilo se da je jedan test u stanju da meri celu jednu duhovnu oblast. Dovoljno je bilo da neko pokaže uspeha u precrtavanju slova u tekstu pa da se veruje da je njegova sposobnost za opažanje uopšte velika. Medjutim pokazalo se da su takvi zaključci bili netačni¹. Kraj XIX veka doneo je sasvim negativne rezultate. I u Americi i u Evropi počelo je da se veruje da je deset godina rada utrošeno uzalud.

Posle jedne pauze od nekoliko godina, pošto je nastupilo razočarenje u testove i njihovu naučnu vrednost, javljaju se intezivni radovi Spirmana i Binea. Prvi usredsređuje svu svoju pažnju praktičnim, matematičko-tehničkim metodama. Statističke metode su već bile dovoljno izradjene (Galton, Pirson). Pomoću njih već su bile utvrđene mnoge činjenice iz oblasti antropološkog merenja. Spirmanova zasluga je što je primenio metodu korelacije² i na psihološke činjenice. Pošto je uprostio Pirsonov (Pearson) obrazac za izračunavanje koeficienta³ korelacije i učinio ga pristupačnim i psiholozima nematematičarima, nije bilo više teškoće u proveravanju činjenica i upoređivanju ocena različitih pojedinačnih sposobnosti. Primenom metode korelacije na neke starije radove našlo se da je bilo više slaganja između raznih duhovnih sposobnosti nego što se u prvi mah verovalo na osnovu površnog upoređivanja od oka.

Spirman je došao do svoje teorije o opštoj sposobnosti na osnovu nadjenih korelacija između raznih sposobnosti. Kad se uporede sve različite sposobnosti po dve i dve međusobno, n. pr.: klasični jezici i matematika (upravo sposobnost za klasične jezike i sposobnost za matematiku), klasični jezici i muzika, klasični jezici i maternji jezik; maternji jezik i matematika i t. d.; matematika i muzika i t. d., pa se njihovi koeficienti

¹ Uporedi radi istoriskih pojedinosti ranije navedeno Psychological Tests of Educable Capacity.

² Korelacijom se naziva tendencija dveju ili više karakternih oznaka (ili sposobnosti) da variraju zajedno. Upor. G. M. Whipple, Manual of Mental and Physical Tests. Part I, p. 35.

³ Koeficient korelacije je onaj iznos (razlomak ili procent) koji pokazuje u koliko se dva niza merenja slažu među sobom. Potpuna korelacija bi iznosila + 1, potpuno obrnuta je - 1 (dve mere bi pokazivale suprotne rezultate); apsolutno odsustvo korelacije bi bilo ravno nuli. Sve vrednosti između + 1 i - 1 predstavljale bi više ili manje slaganja odn. odstupanja.

WWW.UNIL.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

korelacije poredjaju u nizove i stupce, onda ovi koeficijenti obrazuju jedan *hierarhiski* red (upravo mogu se postaviti u takav jedan red). Svaki od njih, sa vrlo malim izuzecima, je veći od ma kog desno od njega u istom nizu i veći od ma kog niže od njega u istom stupcu. (Radi objašnjenja

Hierarhiski red medju koeficijentima korelacije¹

	Klas. jez.	Franc.	Engleski	Matem.	Razl. ton.	Muzika
Klasični jezici	—	0·83	0·78	0·70	0·66	0·63
Francuski	0·83	—	0·67	0·67	0·65	0·57
Engleski (mat. jez.)	0·78	0·67	—	0·64	0·54	0·51
Matematika	0·70	0·67	0·64	—	0·45	0·51
Razlikovanje tonova	0·66	0·65	0·54	0·45	—	0·40
Muzika	0·63	0·57	0·51	0·51	0·40	—

tabele navodimo dva primera. Koeficijent korelacije izmedju klasičnih jezika i francuskog iznosi 0·83, što se vidi iz drugog reda prvog stupca i prvog reda drugog stupca; koef. kor. izmedju razlikovanja tonova i matematike 0·45, što se vidi iz četvrtog reda petog stupca i petog reda četvrtog stupca i t. d. Koeficijenti opadaju idući s leva na desno u svima redovima, i idući odozgo na niže u svima stupcima, sa malim izuzecima). Spirman je s pravom mislio da bi prisustvo jednog opšteg, zajedničkog faktora proizvelo ovakav jedan hierarhiski red medju koeficijentima korelacije; obrćući argument zaključio je da nalaženje hierarhiskog reda dokazuje postojanje takvog jednog opšteg faktora²). Primenjujući metodu korelacije i na brojne činjenice objavljene ranije od raznih istraživača, koji su dokazivali odsutnost ma čeg zajedničkog, ili vrlo malo zajedničkog, medju raznim sposobnostima, našao je da rezultati izvedeni ne odgovaraju činjenicama nadjenim od samih tih istraživača. U toku poslednjih dvadeset godina radovi su gomilani, medju kojima su se nizali i Spirmanovi sa novim i novim argumentima. Medju tim radovima bilo je i nekih protivničkih. Ne upuštajući se u istoriske pojedinosti ove naučne diskusije, moramo reći da je najveći broj radova ukazivao na nešto opšte, zajedničko, medju duhovnim sposobnostima. Diskusija se u poslednje vreme svela više na čisto matematičko tumačenje hierarhiskog reda nego li na pobijanje psiholoških činjenica. Tomson, istaknuti protivnik Spirmanove teorije, osporava teorisko-matematičku stranu argumenta, a miri se sa psihološko-praktičnom stranom

¹ Tabela koeficienata je uzeta iz Brown and Thomson, *The Essentials of Mental Measurement*, Cambridge, 1921, str. 165.

² Navedeno delo str. 164.

teorije.¹ Iako je ekstremni protivnik, njegova izjava glasi: on lično ne veruje da postoji neka naročita „moć“ nazvana opšta sposobnost. On, naravno, nema ništa protiv popularne upotrebe izraza da se njime označi prosečna sposobnost koju jedan čovek pokazuje. Njegovo mišljenje je da je čovekova sposobnost mnogo složenija stvar nego li ova opšta sposobnost, i uveren je da su nalažene i takve tipične razlike koje se ne mogu objasniti jednim opštim faktorom plus jednim specifičnim.²

Od psihologa koji možda zauzimaju neku sredinu izmedju dva krajnja gledišta, ipak naginjući, kako izgleda, više Spirmanovoj teoriji, navešćemo Sirila Berta (Burt). Njegovo gledište je: od urođenih psiholoških sposobnosti, „opšta inteligencija“ („general intelligence“) je najvažnija od svih ostalih; ona se ujedno najlakše i meri. „Opšta inteligencija“ obuhvata izvestan broj faktora, ali je on smatra više kao jediničnu kompleksnu osobinu nego li kao jednu grupu nezavisnih elemenata. Ona se najbolje meri pomoću zadataka koji traže voljnu pažnju, brzo i tačno učenje (u smislu adaptacije) i zaključivanje. Ovi se pak imaju smatrati pre kao modusi opšte inteligencije nego li kao elementi, koji bi ulazili u opštu sposobnost kao sastavni faktori...³

Od drugih odredaba inteligencije od strane engleskih psihologa i pedagoga, i to sa obzirom na tačku gledišta sa koje smo je do sada posmatrali (u smislu jediničnosti ili množine faktora koji igraju ulogu u inteligentnim radnjama) našu pažnju privlači Grinova (Green) odredba. Inteligencija je duhovna energija (mind energy), jedan centralan faktor, koji u različitim stepenima ulazi u celokupni kontrolisani aktivitet čoveka. Biološki se ona može shvatiti kao integrativna funkcija duha.⁴ Ova integrativna funkcija nalazi izraza u prilagodjavanju. I on ističe jedinstvo ove funkcije. Opšta sposobnost je jedinična funkcija, ali operiše „na zahtev“ sa nejednakim uspehom. I ovde vidimo teoriju dva faktora, opšteg i specialnog, samo posmatranu i sa biološke tačke gledišta. „Integrativna funkcija“ ukazuje naročito na jedinstvo ličnosti, ono što veliki broj psihologa ističe.

Za nauku o merenju duhovnih sposobnosti Bineovi testovi su od epohalne važnosti. Ono što ih čini epohalnim nije toliko teoriska podloga njihova, koliko njihova raspodela na uzrast dečji po stepenicama teškoće. Bine je imao više intuitivnog smisla u sebi pri sastavljanju svojih testova nego li jasnog uvidjanja šta će tačno meriti. Otuda i neslaganje kod njega izmedju onog što želi meriti i onog što stvarno meri. U izvesnim svojim

¹ Matematička i druga teorisko-statistička argumentacija njegova iznesena je u nav. delu Brown and Thomson, The Essent. of Ment. Measurement, 1921, naročito glava IX i X.

² Navedeno iz ankete Psychological Tests, str. 236, 237.

³ Izjava u navedenoj anketi, str. 226.

⁴ Navedena anketa, str. 229.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNIBS.BY

radovima¹ (sa Simonom) Bine zastupa teoriju opšteg faktora inteligencije. Za njega postoji jedan fundamentalan organ koji je od najvećeg značaja za praktičan život, a to je rasudjivanje. Nekoliko samo strana dalje u svojoj raspravi stoji izjava: „Testovi kojima ćemo pribеći izgleda da se mogu raspodeliti u tri odvojene kategorije: 1) testovi pamćenja; 2) testovi inteligencije koji se mogu vršiti pomoću jezika; 3) testovi čulne inteligencije.“² Dakle od jednom staje na gledište „nezavisnih faktora“ inteligencije po uzoru na staru psihologiju moći. Ali ni ove promene nisu bile dovoljne. Uskoro nalazimo novo gledište koje zamišlja istina opet tri sposobnosti, ali ovoga puta: 1) uvidjanje problema i potreban pravac svesti ka njegovom izvršenju; 2) sposobnost za prilagodjavanje sigurnom i odredjenom cilju; 3) moć samokritike.³ Ovoga puta Bine ne menja broj faktora, ali menja same faktore.

Na suprot Bineu u pogledu broja faktora koji igraju ulogu u inteligenciji, Ebinghaus, iako možda pod uticajem prvog Bineovog rada, na stanovištu je potpunog jedinstva duhovnog. Po njemu inteligencija se sastoji u vezi vanju množine odvojenih i neuredjenih fragmenata iskustva u jednu celinu koja je jednostavna, puna smisla, i, na neki način, celishodna.⁴

Da navedemo još i Torndajkovo (Thorndike) gledište množine urođenih sposobnosti koje su u vezi jedna s drugom u raznim stepenima. Najzad od poznatih psihologa, i Štern je za teoriju opšte sposobnosti. U isti mah njegova definicija zadovoljava i teoriju „dva faktora“ u koliko govori o talentu za razliku od opšte sposobnosti.⁵

Razlike svih navedenih gledišta (u odnosu na formalnu i kvantitativnu stranu inteligencije) samo su razlike stepena a nikako razlike vrste. Ali pored svih razlika u shvatanju inteligencije, postoji jedna njena osobina o kojoj se svi psiholozi slažu kad govore o merenju inteligencije. Inteligencija je nešto nasledjeno, ili bar urođeno. Ljudi sa rođenjem ne dolaze na svet jednaki. Ma kako se političko uverenje imalo o jednakosti ljudi u pogledu prava njihovih, psihološka je činjenica da su oni nejednakih sposobnosti. A ta nejednakost nije mala. U jednom ispitivanju, izvršenom na deci u jednom kraju Londona (jedna cela izborna jedinica) — census koji je obuhvatio više od 30.000 slučajeva — nadjeno je da se, u osnovnim ško-

¹ Année Psychologique, XI, 1905, str. 195-7, navedeno po Spirmanu u Nature of „Intelligence“, str. 8.

² Po navedenom delu str. 9.

³ Navod iz ankete Psychological Tests, str. 69.

⁴ Zeitschr. f. P'sych. u. Phys. d. Sinnesorg. XIII. (1897), navod po Psychol. Tests strana 25.

⁵ Vidi njegovu definiciju u Die Intelligenz der Kinder, 1920, str. 2, 3.

lana, duhovni razmer¹ kreće između donje granice ispod 50% i gornje preko 150%; to će reći, najbistrije dete od 10 godina uzrasta imalo je duhovni nivo jednog prosečnog deteta od petnaest godina, dok je najtupavije imalo duhovni nivo malog deteta od pet godina uzrasta. Raspodela inteligencije duž cele ove skale nije nepravilna, već se upravlja po jednom prostom matematičkom zakonu. Učestanost broja slučajeva raspoređena je po tako zvanoj „normalnoj krivoj liniji“, i nenormalno obdareni kao i nenormalno zaostali nisu usamljeni slučajevi, već predstavljaju okrajke takve jebne „slučajne“ podele.²

Ispitivanja su takodje pokazala (Terman i dr.) da rašćenje inteligencije ima svojih granica. Ta granica izgleda da je doba puberteta. Ako bismo, prema tome, obeležavali inteligenciju brojevima godinama, izišlo bi da ne postoji za nju veća ocena od 14—16. Ali pošto postoje razlike u inteligenciji, ima ljudi koji neće nikad dostići inteligenciju od 14 godina, pa ma kako bili stari. Tako se može desiti da, pri merenju sposobnosti oca i sina, nadjemo da očeva duhovna starost iznosi 12 a sinovljeva 14 godina, iako je otac stvarno star n. pr. 45 a sin samo 12 godina. I iz ovoga sleduje odredba pojma inteligencije, naime da ona ne zavisi od škole, socialne sredine ili stečenog iskustva, već da je prirodna obdarenost. Ima psihologa, koji iako priznaju da je inteligencija prirodna obdarenost, ne priznaju da se njeno rašćenje ne prostire preko doba 15 ili 16 godina. Grin veli da je moguće da se čovek od 40 godina starosti pokaže lošije pri kakvom psihološkom testu. Ali taj čovek ima svet za sebe, i da bismo ga uporedili sa dečakom od 16 godina, morali bismo mu dati test iz tog njegovog sveta. Inteligencija dela samo u skladu sa tim svetom. Upoređivanje odrasla čoveka sa detetom bilo bi slično upoređivanju deteta sa psom (?). I ovde bi se test, na osnovu koga vršimo upoređivanje, morao odnositi na svet u kome oboje mogu pokazati svoje sposobnosti. U takvom jednom testu možda bi se pas pokazao bolje.³

Inteligenciju zamišljamo kao jednu apstraktnu potencialnost, kao jednu prirodnu dispoziciju. Možemo joj pridati kakve bile oznake kao jednom apstraktnom pojmu. Ali te oznake moraju biti u skladu, s jedne strane, sa

¹ Duhovni razmer (ili količnik) je predložen od Šterna i drugih, i usvojen u mesto „duhovnog uzrasta“, koji je Bine upotrebljavao pri određivanju inteligencije. Razmer se dobija kad se detinji duhovni uzrast podeli njegovim kalendarskim uzrastom. Istraživanja su pokazala da ovaj razmer između duhovne starosti i stvarne starosti teži da bude prilično stalan kroz detinje rašćenje. Sa dosta se verovatnoće može prereći da će dete staro pet godina sa duhovnim uzrastom od dve godine dostići svoju duhovnu zrelost od šest godina tek u svojoj petnaestoj godini, t. j. njegov će razmer i onda iznositi samo 40% ($\frac{2}{5}$, $\frac{6}{15}$). Ali pošto se inteligencija posle toga doba više ne razvija, za takvo se dete unapred može reći da će celog života ostati duševni bogalj.

² Širil Bert (Cyril Burt) u predsedničkoj adresi Psihološkoj Sekciji Britanskog Društva 1923.

³ Iz odgovora na anketu, objavljenu u Psychological Tests 1924, str. 230.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Kvantitativnim činjenicama utvrđenim na osnovu korelacije (opšti, specijalni, grupni faktor); s druge strane one se moraju slagati sa činjenicama dobijenim kvalitativnom analizom onih radnja koje smemo, sa dovoljno razloga, nazvati inteligentnim. Tako dobijamo samo jedan apstraktan pojam kakvih imamo i u drugim oblastima stvarnosti (n. pr. apstraktan pojam energije u fizici). Ispoljavanje inteligencije pri rešavanju raznih problema, pokazane sposobnosti u duhovnom radu, jednom reči aktualna strana, jedino se mogu meriti. I ovde bismo imali jedan sličan postupak kao i pri merenju energije u fizici. I ovde ono što stvarno merimo to je „proizvedeni rad.“ Ova analogija je, naravno, samo analogija metode, ona nam ne kaže ništa o samoj suštini inteligencije; ali nam ona dopušta da sebi stvaramo pojmove na isti način na koji se dolazi do njih i u mnogo egzaktnijim naukama nego što je to psihologija.

Gledište da je inteligencija urodjena sposobnost i da se ne može preko izvesne granice razvijati slaže se i sa starijim učenjem o nasledju, naime da vaspitanje i okolina vrlo malo utiču na duh čovekov, pošto su većina njegovih osobina urodjene. Ali postoji danas jedan način ispitivanja duha koji, izgleda, ima tendenciju da ovakvo jedno gledište bar delimično izmeni. To je psihoanaliza. Bez obzira na to da li će se teoriske pretpostavke ove nauke priznati ili ne, jedan dobar deo psihoanalitičkih nalazaka se može primiti od svakoga koji je bez predrasuda. Psihoanalitička metoda možda bi bila jedina u stanju da rasvetli mnoge tendencije čovečjeg duha, kao i njihovo sprečavanje i razvijanje. Psihoanaliza smatra da je najvažnije doba razvitka takvih tendencija doba prvih godina detinjstva. U to doba mogu se stvoriti izvesne tendencije, a da mi docnije, kad se one ispolje, pomislimo kao da su donesene rođenjem na svet. I obrnuto, urodjene tendencije koje bi inače za ceo život ostale prikrivene, mogu se izgleda psihoanalitičkom metodom otkriti i razviti u talent. Ne znajući za pravi uzrok ugušivanja jedne takve tendencije, upravo ne znajući da ona uopšte postoji u takvom jednom prikrivenom stanju, smemo li pretpostaviti da je dete, koje ne pokazuje izvesne sposobnosti, došlo na ovaj svet bez dispozicija za njih? Tako bi psihoanaliza imala prava da sužava i proširuje pojam urođenog i stečenog prema slučaju koji je u pitanju.

Kako na pitanje opšte, tako i na pitanje specialnih sposobnosti, mnogo više svetlosti bilo bi bačeno od strane psihoanalize, no što je to sama psihologija u stanju da učini. Pitanje „sublimacije“ opšte energije instikata, pitanje „kanalizovanja“ instiktivnih tendencija i njihovog „prenošenja“ na različite sfere aktivnosti podseća nas na pitanje o opštem (zajednički izvor energije) i specialnom faktoru (grupe neurona) inteligencije. Pitanje interesa za izvesne stvari kao i iznenadnog pojavljivanja jedne sposobnosti takodje bi bilo rasvetljeno. Ovde se susrećemo sa važnim problemima iz vaspitne prakse. Kako ćemo objasniti na primer (jedan stvaran slučaj) da učenik koji je u petom razredu gimnazije ponavljao razred zbog matema-

Učitelj postaje docnije prvoklasni matematičar (u višem, naučnom smislu)? Hoćemo li reći da je tendencija za takvu jednu sposobnost postojala od rođenja, ali je bila u prikrivenom stanju? Ili ćemo pretpostaviti da je od rođenja bilo samo opšte sposobnosti ali ne i specialne sposobnosti? Ili se je interes za tu nauku javio kao snažan impuls u reakciji na jedno doživljeno uniženje (ponavljanje razreda)? Možda bismo mogli tako i objasniti jednu specialnu sposobnost: kao opštu sposobnost plus interes za jednu specialnu oblast. Ovakva jedna pretpostavka bila bi potpomognuta psihološkom činjenicom da se specialne sposobnosti, izuzev izvesnih umetničkih talenata (naročito za muziku), javljaju relativno kasno u razviću deteta. A zna se da se i interesi javljaju relativno kasno. Merenje inteligencije pomoću testova, na žalost, još nije u stanju da obrati veću pažnju ovoj dinamičkoj i emocionalnoj strani duha.

D-r BORISLAV P. STEVANOVIĆ

FILOZOFSKA NASTAVA U SREDNJOJ ŠKOLI

Prvi put je uvedena filozofija u naše srednje škole 1890. Ona je uvedena pod uticajem avstrijskih nastavnih planova, s istim disciplinama, kako su onde utvrđene čuvenim Organisationsentwurf-om od 1849. I dok je Austrija, i kroza sve političke mene, verno čuvala tu svoju tradiciju ne samo u filozofiji nego i u celini srednjoškolskoga uređenja, dotle je Nemačka, zemlja filozofa, napuštala ne samo nastavu u filozofiji nego je uopšte, dosta često, menjala i nastavne planove i razvijala različite tipove srednjoškolske. Pod uticaj nemačke pedagogije potpala je francuska posle ratova od 1870.—71., ali je očuvala filozofiju, koja se u njoj smatra kao kruna maternjega jezika i uči u svim svojim disciplinama s velikim brojem časova (do devet nedeljno). Pa i sada, kada se Francuska onoga uticaja oslobadja, ili hoće da oslobodi, filozofija zadržava svoje staro značenje u njenim nastavnim planovima. Najnoviji nemački nastavni planovi (i kada nemaju filozofiju među nastavnim predmetima) ističu jako filozofiju i za svaki predmet traže „filozofsko udublivanje“, a za filozofske radne zajednice,¹ da se podsticaji, zadobiveni u pojedinim predmetima, dalje udu-

¹ Radne zajednice učeničke su sasvim slobodne, njih sklapaju učenici koji imaju zainteresovanosti, ili prema svojoj darovitosti, za koji predmet ili za koje njegove odeljke; one služe udubljenju i dopunjavanju nastave. Kako je filozofska nastava za celokupni školski rad od velikoga značenja, pruski *Puokazi* (1925) traže za radne zajednice filozofske jedan čas nedeljno kroz čitavu godinu, — osim ako ne bi za to bilo kakvih školskotehničkih prepreka. U radnim zajednicama vodi se naročiti račun o željama učeničkim.

bljuju pogodnom lektirom. Ne ide se više samo za tim, da se shvate pojave duševnoga života i pregledno predju najvažniji oblici mišljenja (kao što to još traži i naš *Ljubomir Nedić*¹), nego da se udje u metod filozofiranja, u misaoni rad velikih mislilaca, u njihovu borbu s problemima. Filozofska nastava treba da ono, što se iz logike, psihologije i teorije saznanja zadobilo u drugim predmetima, učini plodnim za razumevanje prave filozofske lektire (i kasnije, kada učenici budu ostavljeni sami sebi) i da sve, na razne načine stečeno, znanje ujedini i udube. Tako vidimo u Pruskoj mesto nastave u filozofiji u vrlo velikoj meri zastupljenu filozofiju u nastavi,² ali u drugim zemljama nemačkim vraća se filozofija i kao zasebni nastavni predmet (n. pr. u Saksonskoj³).

Filozofiju u nastavi i nastavu u filozofiji tražio je već *Alois Hefler*.⁴ Ali se sadašnji razvoj filozofske nastave u srednjim školama znatno razlikuje od onoga, što su on i *Šmidkunc*, poznati propagator velikoškolske pedagogije, zamišljali. Oni su još na stajalištu, da filozofiju treba učiti propedevtički, a da su najbolja propedevtika za nju logika i psihologija (i to u tom redu, za koji je medju ostalima i *Jeruzalem*⁵), jer su u celokupnoj oblasti filozofijinoj one relativno najobjektivnije, najčvršće, od perspektive najmanje zavisne.⁶ Ali tu nastaje opasnost, da se umesto filo-

¹ V. njegov članak u *Nastavniku* za 1891.: *Filozofska nastava u našim srednjim školama*.

² V. *Richtlinien für die Lehrpläne der höheren Schulen Preussens*. I Teil, Berlin 1925, str. 62.—63. i passim. (Napred spomenuti *Putokazi*.)

³ V. *Zur Neuordnung des höheren Schulwesens in Sachsen*. Dresden 1926, str. 109. i dalje, 220. i dalje.

⁴ V. *Philosophische Propädeutik in neuester Literatur* von Dr. Hans Schmidkuncz. Mit einer Einführung von Dr. Alois Höfler, Halle a. d. S. 1917. Predgovor (*Filozofiju u nastavi* na svoj način već na najnižim stepenima, *propedevtičku nastavu u filozofiji* na najvišem stepenu srednje škole).

⁵ V. W. *Jerusalem*, Die Aufgaben des Lehrers an höheren Schulen, Wien n. Leipzig 1912, str. 151. i dalje. — Nedić nije odlučno za jedan red, ali ipak preporučuje red psihologija — logika.

⁶ V. H. *Schmidkuncz*, op. cit., str. 17. i napred. — Na str. 9. *Šmidkuncz* veli: „Nastava i učenje u svakoj oblasti najpodesnije otpočinje s onim, što se u njoj najbolje da poučavati i naučiti (lehr-und lernbar ist). Za to se u prvom redu traži dvoje: prvo, treba da je ono, što se najpre predaje, iznad subjektivnoga kolebanja različitih mnenja i, što je moguće više, objektivno i dohvatljivo i od „perspektive“ nezavisno; drugo, ne treba da pretpostavlja druge delove te oblasti, nego pre da bude pretpostavka za njih. O relativnoj shvatljivosti, preglednosti i t. d. da i ne govorimo!“ — Ali filozofska se nastava upravo u tome i razlikuje od nastave ostalih predmeta, što ona ne mora, a često i ne može ili i ne treba, da ide putovima, koji su za ove određeni. A do shvatanja i preglednosti dolazi se u noj postepeno, u mnogom čemu i na kraju puta. — Medjutim će teško biti ne složiti se s onom tražnjom, da se treba držati što je moguće više objektivnoga i sprečavati, da se filozofija u naučnom smislu ne omakne u filozofiju u beletrističnom smislu (str. 20.). — Vrlo je pak lepa i za nastavu vrlo opravdana, a za uticaj na učenike vrlo korisna reč: „Dok pojmovi još ništa ne potvrđuju ili ne poriču

www.uns.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА
 БИБЛИОТЕКА

zofije i filozofiranja unose u nastavu stručne nauke, i da umesto ujedinjavanja znanja, njegova vezivanja dolaze novi predmeti, koji samo umnožavaju broj dotadanih, a koje učenici osećaju kao jednu smetnju u njihovu spremanju za ispit zrelosti; od misaonoga rada velikih mislilaca i od njihove borbe za rešavanje problema ne oseća se ništa ili gotovo ništa, naročito kada se sve svodi na definicije reči, kao što često biva, i na njihovo kazivanje naizust. I kada se i u Nemačkoj, kao što kazuje *Vunt*, koji se jednom kao gost desio prilikom ispitivanja iz psihologije u jednoj srednjoj školi, dešava, da učenici odgovaraju s najvećom pouzdanošću i preciznošću na pitanja, na koja ni on sam (jedan od najvećih psihologa svetskih!) ne bi znao odgovoriti, onda možemo misliti šta biva od jadne psihologije u drugim zemljama.¹ Tu nema ni pomena od onoga, što veli *Kant*, da se filozofija ne da učiti već samo fiilozofirati.²

I drugi su, školski ljudi, došli do uverenja, da je sistematsko učenje filozofije u srednjoj školi bez ikakve koristi. Na taj se način može postići *znanje*, koje se kasnije da ispitati, ali se stim neće, osim ako je učitelj neobično umešan [a koliko je takvih!] zapaliti u učenika unutarnji život, jer se znanje u njega više udocira nego li iz njega izaziva. Znanja takva mogu biti veoma obimna, ali nemaju ničega zajedničkog s filozofijskim obrazovanjem.

Tako veli u predgovoru svoje knjige *G. Lambek*, koji je sa više stručnih i školskih ljudi sastavio udžbenik za filozofiju, koji ostavlja tradicionalne putove, i udara novim, da bi učenika doveo do unutarnje veze između pojedinih predmeta, a ne da „jezici, istorija, matematika stoje jedno pored drugoga bez dodira, sasvim ravnodušno, često kao i neprijatelji“.

Lambek traži, da filozofska raspravljanja treba nadovezati na pojedine predmete, jer će samo tako moći uhvatiti korena u učenikâ. Ali da taj metod ne bi bio samo *okazionalistični* [kao što ga je nazvao tvorac filozofije *Kao da (Als Ob), Hans Fajhinger*]³, Lambek ne želi da se taj posao vrši bez plana i bez jednoga završnog kursa, koji bi sveo sve ujedno i une-

o predmetima, čine to sudovi. Njima dolazimo do saznanja, kada su istiniti, ali „šta je istina?“ pitamo se mi, već s one strane logike. S ove strane granice, koja je deli od ostale filozofije, u pitanju je ne samo potvrđivanje sudova, koji pokazuju istinu, nego i njihova opravdanost, njihova evidencija. Poredimo li mi jedan narasudan sud, koji smo nekad izrekli, s jednim — bar gradualno — evidencinim sudom, koji sada izričemo, to ćemo razumeti, šta je napredak u saznanju ili i napredak uopšte, i tako možemo doći do filozofskoga optimizma“ (str. 21. i 22.).

¹ *Philosophy in Germany* u časopisu *Mind-u* za 1877. Navodi *Lj. Nedić* u svom pomenutom članku.

² V. i predgovor *d-ra Svetomira Ristića* u njegovoj *Logici za školsku i privatnu upotrebu*, Beograd 1923 (drugo izdanje).

³ Nasuprot napred spomenutom *sistematskom*.

koliko zaokružio ono, što se njim postiglo.¹ Na taj bi način oba metoda, bar donekle, mogla biti zadovoljena.

Lambekova je knjiga prva, koja je primenila okazionalistični princip, ali tako, da izbegne prekor, da je kod toga principa ostavljeno slučaju, da li će najvažnija filozofska pitanja doći na red, ili neće, i da li će uopšte biti kakva reda, ili ne. Polazeći od pojedinih predmeta i pokušavajući da učenike vaspita za filozofsko mišljenje, ona ide za tim, da ih uzdigne od pojedinoga do celine, od posebnoga do opšteg, od činjenica do njihova osnova. Tako ona prelazi predmete redom, matematiku, fiziku, biologiju, istoriju, nemačku književnost i klasičku starinu, i završava s pregledom filozofije u kojem sasvim ukratko iznosi glavna pitanja psihologije; logike; teorije saznanja i metafizike; filozofije vrednosti, etike i religijske filozofije. Izostavljene su geografija i moderne književnosti i u prvom i u drugom izdanju.

U vezi s napred pomenutim spisima i s metodikom filozofske propedeutike od *Franca Šnasa*² mogli bismo sada odrediti cilj, predmet (gradivo) i metod ovome predmetu imajući u vidu ne samo naše *može* nego i naše *treba*, koje valja da postane postepeno i naše *mora*.³

C I L J

Cilj je filozofskoj propedeutici uvodjenje u filozofsko mišljenje,⁴ koje ide za daljom sintezom no što je mogu dati pojedine nauke, — za ujednačavanjem našega znanja i iskustva do opšte slike vasionoga sveta i do shvatanja najvećih vrednosti našega života (istinino, dobro, lepo, sveto). Pojedine (stručne) nauke daju pojedinačne ili odvojene slike, koje sada treba shvatiti kao delove za sastavljanje celine: učenici treba da se upo-

¹ *Philosophische Propädeutik im Anschluss an Probleme der Einzelwissenschaften*, herausgegeben von G. Lambeck, Leipzig u. Berlin 1919.

² V. *Methodik des Unterrichts an höheren Schulen*, I Teil, von Franz Schnass, August Messer u. Albert Streuber, Bres'au 1925. — Pored ove, savremenije, metodike mnogo se može pomoći svaki nastavnik filozofije i, opširnijom, Zigelovom (*Dr. Carl Sigel, Methodik des Unterrichts in der philosophischen Propädeutik*, Wien 1913).

³ U 6. svesci *Glasnika Profesorskoga Društva* od ove godine izišao je članak *Dr. Marcela Šnajdera, Filozofija u srednjoj školi*, u kome je isneseno nekoliko savremenih pogleda na filozofsku nastavu.

⁴ „*Filozofski misliti, filozofirati* znači imati primajući i reagirajući organ za celinu bića. O kojim specijalnim pitanjima logike ili morala, estetike ili religije ko raspravlja kao „filozof“, čini to samo tada, ako u tome živi kako bilo onaj odnos prema totalnosti“ (*Zimel*). — Isto tako „opštu sliku sveta“ i „shvatanje sveta“ ne treba shvatiti tako, kao da se stim odmah traži Platonov ili Hegelov sistem. Tu treba imati na umu reč jednoga praktičnog pedagoga (*B. Otto*): „Ko je na pojmovima stvari s njezinim osobinama, stvari s njezinim delovima, pojedinoga predmeta i vrstâ, gradiva i oblika, uzroka i učina zaista razmislio i razradio u sebi i krug opažaja, koji mu je pristupačan — pristupačan može biti i u najužem krugu njegova sela — taj ima shvatanje sveta.“ Naveo *E. Hierl, Die Entstehung der neuen Schule*, Leipzig 1914, str. 196., koji tom prilikom ukazuje i na *Pestalociju*. V. *Schmidkunz*, op. cit., str. 25.

zavaju s opštim pitanjima naučnim, s pretpostavkama i granicama našega saznanja, s metodima naučnoga rada, zatim, kako se rezultati pojedinih nauka svode u jedinstvo i kako se određuje cilj našem životu.

P R E D M E T

Prirodno je polazište od već poznatih nauka, da bi se pokazala razlika između pojedinih, stručnih (specijalnih) nauka i opšte nauke, filozofije. Već poznate nauke (matematika, prirodne nauke, s jedne strane, istorija i literatura, s druge, i geografija, kao kopča jednih i drugih) daju prilike da se upozna i razlika između telesnih i duševnih pojava i izvede najprostija podela nauka na materijalne i na duhovne (ili prirodne i kulturne, ili nomotetske i idiografske). Svaka nauka može biti zatim podsticaj za raspravljanje o logičkim pitanjima, o pitanjima opštim za svaku nauku [šta su saznanje, pojam, sud, zaključak, opšti zakoni mišljenja, dokaz, pogreške u mišljenju, metod, — za pojmove daju zgodne primere naročito vrste reči, za vrste sudova vrste rečenica, za klasifikaciju biologija, za definiciju geografija, za aksiome matematika, za indukciju i dedukciju ne samo fizika i matematika nego se i u najprostijim operacijama gramatičkim (šta je imenica, glagol, četvrti padež, vreme predjašnje svršeno) jasno može pokazati, kako se meša indukcija s dedukcijom]. Isto je tako lak prelaz od pojedinih nauka na psihološka pitanja, a naročito od istorije i literature [svest, osećaji i opažaji, psihofizički zakon, predstave, reprodukcija i asocijacija — ne samo predstava — pamćenje, fantazija, razum; mišljenje i govor (jezik); čustva (osećanja) i volja, afekti i strasti, instinkti i nagoni, navika, temperamenat, karakter, determinizam i indeterminizam]. Istorija i literatura naročito, ali u obilnoj meri i svakodnevni život, koga se promatranje ne sme nikako zanemariti (a u taj život ulazi i život školski sa svim svojim doživljajima, i ličnim, i sa svim svojim odnosima između učenika i učenika, i učenika i učitelja) daju neprestane prilike, da se dodirnu i mnoga estetička i etička pitanja [stilovi, prikazivanje pojačanoga rada čustva i fantazije u čulno opažajnim delima (umetnost), šta je lepo, uzvišeno, šta komično, tragično; zatim savladjivanje samoživosti, razvoj od animalnosti do humanosti, savest, shvatanje dužnosti, predanost društvu, moralni zakon — „moralni zakon u meni i zvezdano nebo nada mnom“, hipotetski i kategorijski imperativ —, utilitarizam Bentamov, evoluciona i socijalna etika Spenserova i Vuntova]. Završiti se može s opštim pogledom na filozofiju i s pregledom filozofskih disciplina.

M E T O D

Filozofska propedeutika ne treba da bude stručna nastava, gomilanje pozitivnoga znanja, učenje jednoga udžbenika: stim bi se učenici samo opteretili, i cilj se nastave ne bi postigao. Promatranjem s višega stajališta učenicima treba da se otvori širi vidik, i oni da se oseće unapredjeni

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

rođenjem u nov način mišljenja; nikako pak filozofiju ne treba da shvate kao jedno novo srestvo, da samo uče i pamte i, prema tome koliko su naučili i zapamtili, budu ocenjeni. Filozofija u srednjoj školi ne znači jedan (ili čak i dva, tri...) predmeta više, koji će samo razvejati i rasejati snage učeničke, koji bi oni mogli osećati kao neki namet sa strane upravo onda, kada najviše treba da saberu svoje snage i da se priberu (pred ispit zrelosti), nego naprotiv nauka, koja će im najviše pomoći u tom sabiranju i pribiranju (naročito za najvišu pismenu radnju na onom ispitu). Stoga ona mora ići za tim, da ukaže pojedinim naukama svaku pomoć, i da svaku pomoć primi od njih. Bez toga stalnog vezivanja, pa bilo to i samo s jedne strane (ako se predstavnik koje stručne nauke nije vežbao u filozofskom mišljenju ili ne pokazuje volje za to), nastava u filozofiji ne može doći do svoga cilja, — put će pak do njega biti utrven, ako ne bude — kao što je već više puta isticano — nastave u filozofiji nego i filozofije u nastavi. Sabiranje ne sme biti mehaničko, mora biti pravo pribiranje, ujedinjavanje, koje ima i moralno značenje i služi obrazovanju karaktera. U doba, kada se odabiraju vrednosti, koje često ostaju za čitav život, filozofija treba da bude jedan faktor, koji će potpomoći stvaranju uverenja, a ne puka stvar pamćenja, koju treba održati od danas do sutra.

Filozofiju treba da predaje nastavnik, koji već ima u svojim rukama koji predmet u razredu, — koji bilo, jer u filozofiji se, kao što je napred napomenuto, može polaziti (i treba da se polazi) od svakoga predmeta: svaki predmet može biti polazište za shvatanje naučnoga rada, i od svakoga se predmeta može početi u stvaranju jedne celine.

Kako učenje udžbenika nema vrednosti, težište je filozofskoj nastavi u slobodnom raspravljanju i pretresanju opštih pitanja, za koja je već zadobivena potka u ostalim predmetima ili na prethodnim časovima. Od ne manje je važnosti i zajedničko čitanje i udubljanje u kraće filozofske spise velikih mislilaca (ili samostalnih delova iz većih spisa, ili zgodno povezanih odlomaka iz njih, koji bi se mogli prikazati kao jedna celina, — odlomci, koji ne daju jednu potpunu sliku, od male su vrednosti, ili mogu čak i diametralno protivno uticati). Prema vrsti škole treba odabirati pisce služeći se, pored naših pisaca, dobrim prevodima i, ukoliko je to moguće, i prema vrsti škole, originalnim delima na stranim jezicima [dialozi Platonovi, koji Ciceronov ili Senekin spis, Dekartova rasprava o metodu, odeljci iz Bakonova Novoga Organa, Kantova knjižica o moći duše i odeljci iz njegovih Kritika, ponešto iz Heršela mladjega (Preliminary discourse), Mila (iz avtobiografije, iz logike, o utilitarizmu),¹ iz Spensera (iz

¹ Šmidkunc daje zapravo Vermanu (*K. Wehrmann, John Stuart Mill, Oberschul-Programm Bochum 1913*), kad veli: „da je malo filozofskih pisaca koji su za mladičke duhove u razvoju tako pogodni za studiju kao Dž. St. Mil“. *Schmidkuncz*, op. cit., str. 46.

autobiografije,¹ o vaspitanju) i t. d.]. Učenike valja uvoditi u literaturu i dopustiti im i da slobodno biraju štivo. Svi učenici (ili jedna manja radna zajednica između njih) neka pročitaju čitavo delo (nikada suviše veliko, — opsežna dela mogu se ostaviti naročito zainteresovanim učenicima kao privatni rad njihov), a neka svaki referuje samo o jednom odeljku, ili o jednom ili drugom nizu misli, koji se provlači kroz nj.

Pretraganje neka je slobodno, nastavnik treba samo da spremi osnovna pitanja i da pazi na to, da se u raspravljanju ne zaluta i ne ode na stranputice. Nastavnik neka nikako nije određen jednim ili svojim stajalištem, ni religijskim, ni filozofskim, ni društveno-političkim, i neka ga nikako ne nameće učenicima, — treba da im ostavi slobodno samoodređivanje, navikava ih na bespristrasno sudjenje, na poštovanje stvarnosti i tuđega mišljenja, na priznavanje svojih pogrešaka u sudjenju, na hrabro odbacivanje svoga mišljenja, kada se dokaže kao pogrešno, — s jednom reči na intelektualnu čestitost.

Raspored gradiva iznesen je samo kao primer; on ne vezuje nastavnika ni svojim redom ni svojim sadržinom. Raspored uopšte ne treba da je u svemu stalan i nepromenljiv iz godine u godinu. Nastavnik filozofije, ili profesorska kolegija, imaju određene ruke u određivanju i raspoređivanju gradiva s obzirom i na date potrebe pojedinih zavoda, jer se sa svakom generacijom ne daje na jedan isti način raspravljati o filozofskim pitanjima, niti je zainteresovanost za izvesne probleme uvek ista. Ne treba bežati ni od pitanja, o kojima se najviše raspravlja, koja se smatraju kao „moderna“; i tu treba da se pokaže uska veza između škole i života, i da škola priprema za život.

MILAN ŠEVIĆ

TREZNJEVAČKE DRUŽINE U OSNOVNIM ŠKOLAMA

Državno-gradjansko vaspitanje mora otpočeti još u osnovnoj školi. Kola Savêza Trezvene Mladeži su najpogodnija za pripremanje dece za budući gradjanski život. Da bi se ugušile rdjave sklonosti koje izbijaju u doba puberteta, kao što je sklonost upotrebi alkoholnih pića, potrebno je pre toga obrazovati suprotne dobre tendencije, što biva u osnovnoj školi, i to pomoću apstinentnih družina. Ne razvija se samo pozitivna funkcija volje kod dece koja učestvuju u njima, već se vežba i njihova moć samosavladi-

¹ Na pr. ono mesto, u kom kazuje, kako su mu mnoge vlastite misli došle jasnije, i da im je zapravo onda uhvatio značenje, kada ih je drugima saopštio i video, kako ih oni shvataju.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

anija U kolima koja su organizovana tako da u njima postoje odnosi pravičnosti, učenici razvijaju sposobnost samonadzora; disciplinovana akcija u trezvenjačkim društinama je važna dopuna sistematskog školskog rada. U njima mladež dobija državno-gradjansko vašpitanje, koje se sastoji u stvaranju moralnog karaktera, odn. formiranju čoveka. To je etička funkcija trezvenjačkih družina u osnovnim školama.

Ali ona se ne može ispuniti ako deca nemaju svakog dana pred očima stvarni uzor onoga što treba da postanu, ako njihov učitelj nije etički razvijena ličnost. On mora biti pošten gradjanin, koji im daje najelemenarnija gradjanska znanja i nadahnut nacionalnim idealima, potstiče ih da se žrtvuju za dobro svoga naroda. Jer trezvenjačka akcija je značajan deo rada na opštem dobru društva, te spada u državno-gradjansko vaspitanje.

S toga se u apstinentnim družinama u učiteljskim školama moraju povezivati gradjanska znanja sa nastavom protiv alkohola i duvana: da se budući učitelji nauče da misle nacionalno, odn. društveno, da budu svesni nacionalne, odn. socijalne važnosti svoga poziva, to je jedna od najglavnijih zadaća učiteljskih škola. To važi i za ostale srednje škole koje spremaju lokalne vodje ili za više universitetske studije. Otuda potreba da učenje u učiteljskoj školi traje šest godina, i da se u višim razredima posveti najmanje dva časa nedeljno vežbanju kandidata u osnivanju kola i radu u njima u okolnim osnovnim školama. Da bi mladi učitelji sa uspehom razvijali kod svojih djaka socijalno uživljavanje i socijalnu simpatiju, pripremali ih za budući gradjancki život, moraju sami imati čvrst karakter. To je najglavnija pogodba uspeha u organizovanju kola.

Kada se imaju u vidu sugestibilnost dece i njihov nagon za podražavanjem, onda učitelj koji nije pravi apstinent, ne može s uspehom stvarati kola u osnovnim školama. U vrlo velikom broju domaćih sastava za praktični učiteljski ispit našli smo tvrdjenje da učitelj ne može postići uspeh u vaspitanju svojih učenika ako im u svemu ne služi kao stvarni primer, ali je medju onima koji su to napisali bilo vrlo malo čiji je stvarni život takav da može služiti kao uzor deci. Oprečnost izmedju reči i dela opaža se inače kod tolikih naših učitelja. Ima dosta nastavnika koji se predstavljaju kao trezvenjaci, a nisu to u istini; obmanjuju i sebe i druge. Svi njihovi napori da organizuju kolo u svojoj školi i uspešno rade s njim moraju biti neplodni.

Drugi uslov za uspeh u stvaranju kola po elementarnim školama jeste poznavanje dečjeg duševnog života. Učitelju koji proniče u duševni život svojih učenika, znatno je olakšano upravljanje njima u družini, koja ne sme biti lišena njegovog nadzora. Mnogo duhovnog poleta i interesovanja za rad izražava se u onom kolu u kome deca čitaju svoje samostalne pismene sastave, kao što su pesmice i priče u kojima se opisuju sve štetne posledice alkoholizma i dobre strane apstinencije. Učitelj, čiji je duh živ, gibak, stvaralački, unosi promene u aktivnost kola, materijal sa moralnom tenden-

Učiteljom koji sistematski predaje, primenjuje u družini na nove slučajeve, te kod dece pobudjuje jači teorijski i praktični interes. Mnogobrojne lepe slike i ostala očigledna sredstva koja pokazuju svu bedu života alkoholičara i pušača, a lepotu trezvenog života, utiču vrlo sugestivno na decu, vezuju njihovu pažnju za te momente i tako daju odredjen povoljan pravac njihovoj volji.

Nu, učitelj koji želi da stvori od svojih učenika jake apstinate, koji će docnije intensivno širiti ideju trezvenosti, ne sme smatrati vaspitanje dece pomoću trezvenjačke družine kao isključivi princip, već valja da ih navikava i na samostalno stremljenje. I sama kola će u toliko brže napredovati u koliko su jače individualnosti koje u njima delaju. A vlastita ličnost se uzdiže istrajnim, nezavisnim radom u samoći. Stalno živo učešće u dječkim organizacijama, bez vodjenja unutrašnjeg života, stvara jedan naročiti tip mladića, odn. devojke, koji često vidjamo: to je tip koji juri za čisto spoljašnjim promenama i manifestacijama, gledajući u njima srž antialkoholnog pokreta. Zbog toga toliki mladići i devojke, po završetku školovanja, bez kolebanja napuštaju trezvenjačke redove i primaju ono što su dotle najoštrije napadali. Osnovna škola mora postati škola rada, to znači škola života, koja ima zadatak da razvija stvaralačke snage kod učenika. Do tog stupnja se ona može podići najviše pomoću onog tipa trezvenjačke družine koji neguje i duh kooperacije kod članova i daje im podstreke na samostalnu aktivnost.

Učitelj sa upornom etičkom voljom i inteligencijom koja prodire u psihički život dece, jača duh zajedničkog rada i daje maha poštenoj utakmici u trezvenjačkoj družini u svojoj školi. Težnje za odvajanjem zapažaju se medju članovima kola, naročito pri izboru nove uprave. Izbijaju kadkad sukobi na samim sednicama izmedju dece bogatih i siromašnih roditelja. Oseća se i medju djacima u osnovnoj školi suparništvo, koje ima poreklo u domu i koje često održava i sama škola. Ne čini li učitelj razliku izmedju bogatih i siromašnih učenika, upravljati se po principu pravičnosti, koji se izražava i u potpomaganju sposobnih, onda se u kolu stvara povoljna atmosfera za zajedničko moralno stremljenje; otklanjaju se suprotnosti izmedju dece raznih staleža i vera, i razvija osećanje solidarnosti.¹⁾

SLOBODAN POPOVIĆ

¹ Odelak iz predavanja *Psihologija trezvenjačkih družina po školama i njihova organizacija*, koje je pisac održao na Drugom Jugoslovenskom Kongresu Trezvenosti u Ljubljani 4. jula 1927.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

OCENE I PRIKAZI

Dr. Vladimir J. Spasitsch, *Die Lehrer frage in der Neuen Schule* (Učitelj i nova škola), Weimar 1927.

„Novo vreme zahteva novo vaspitanje i novu školu“, to je osnovna misao g. Spasićeve knjige. Nova škola, međutim, zahteva nove učitelje među kojima g. Spasić razlikuje uglavnom ova tri tipa:

1. *Razredni učitelj* (Klassenlehrer), koji predaje u jednom razredu preko cele godine sve nastavne predmete; 2. *stručni učitelj* (Fachlehrer), koji predaje samo svoju struku u jednom ili više razreda; 3. *učitelj grupe* (Gruppenlehrer), to je po g. Spasiću pravi učitelj nove škole, „koji u *novoj školi* iz dece raznih godina i raznih razreda obrazuje oko sebe „*grupu*“ kao životnu i radnu zajednicu i radi kao vođa ove grupe“. (str. 4.). Raznim tipovima učitelja odgovaraju i razni tipovi škola: 1. *razredni sistem* vlada u školama koje su podeljene, kao što je to danas uglavnom svuda slučaj, u više razreda sa posebnim nastavnim planom i programom; 2. *stručni sistem* predstavlja takvu školsku organizaciju „u kojoj svaki nastavni predmet čini tako reći naročitu malu stručnu školu, u kojoj dalje postoje pojedini razredi. U ovom sistemu mogu učenici u *isto vreme*... pripadati *raznim* razredima“; 3. *sistem grupa* „postoji u onim organizacijama nove škole, gde se učenici ne dele veštački u strogo odvojene razrede, već se skupljaju u pojedine *grupe*, po mogućstvu oko učitelja koji njima najbolje odgovara (učitelj grupe), i tako obrazuju *životnu i radnu zajednicu*“. (str. 5.).

U daljim izlaganjima g. Spasić obraća glavnu pažnju raznim pravcima u *novoj školi*, a to su po njemu: 1. *radna škola*, 2. *produkciona škola* i 3. *škola životnih zajednica*. Mi ćemo ovde ukratko, po g. Spasiću, prikazati sva tri ova pravca, jer nalazimo da njegova pregledna izlaganja mogu znatno doprineti prečišćavanju pojmova o novim pravcima u savremenoj pedagogiji.

1. *Radna škola*. — „Ona je više ditaktično-metodička reforma školskog rada i obuhvata više nastavnu stranu škole“, zato ne može, po g. Spasiću, predstavljati potpun tip nove škole. U samoj radnoj školi razlikuje dalje g. Spasić ove pravce.

a) *Radna škola s pretežnim naglašivanjem ručnog rada* (predstavnic: G. Keršenštajner, R. Sajdel i dr.). Konstruktivno-tehnički rad je po Keršenštajneru najbolji put koji vodi upoznavanju stvarnosti i sopstvenoj kontroli. Ručni rad ne sme postojati samo kao nastavni princip, već i kao nastavni predmet. „Radna nastava kao princip i radna nastava kao predmet čine celinu kao korice i sečivo noža“.

b) *Radna škola s pretežnim naglašivanjem duhovnog rada* (predstavnic: H. Gaudig, O. Šajbner, R. Sajfert i dr.). Pristalice ovog pravca naročito naglašuju *princip slobodnog duhovnog rada*, dok ručnom radu ne pridaju veliki značaj.

v) *Radna škola sa ravnomernim naglašivanjem ručnog i duhovnog rada* (predstavnic: E. Burger i dr.). Rad može biti duhovni kao i telesni, a i jednu i drugu vrstu rada treba obuhvatiti pod zajedničkim imenom *pedagoški rad*. Po Burgeru je pedagoški rad svaki ljudski rad „pomoću koga se stvaraju vaspitne a posredno i ekonomske vrednosti“.

g) *Radna škola u vezi sa najnovijim težnjama za reformu škole* (L. Klarman O. Karštet, A. Fišer). Pristalice ovog pravca nalaze da princip rada ne može biti jedini princip školskog vaspitanja, zato pored principa rada naglašuju u jačoj ili slabijoj meri princip životnih zajednica.

2. *Produkciona škola*. — Osnivač i glavni predstavnik ovog pravca je ruski pedagog P. Blonskij. On posmatra rad s *ekonomske* tačke gradišta. Cilj vaspitanja je po njemu „da u detetu razvije sposobnost pomoću kojih će iz predmeta i prirodnih snaga stva-

WWW.UNILIBRARIJA za čovečanstvo korisne predmete. „Keršenštajnerova škola rada je po njemu zanatska škola rada (Handwerksarbeitsschule), i kao takva ne slaže se sa sadašnjim, već sa zastarelim načinom rada, pošto je naša epoha epoha mašinske industrije a ne epoha ručnog rada. U industrijskom radu vidi Blonskij najviši oblik rada, vaspitanje treba decu da pripremi za tu vrstu rada. To još ne znači da ručni rad treba izbaciti iz škole, ali je on po Blonskiju samo priprema za industrijski rad, i zato mu ima mesta pre svega u prvim stadijama školskog života. Slično gledište zastupaju u Nemačkoj pristalice t. z. „radikalne školske reforme“ (entschiedene Schulreformer), čiji je glavni predstavnik P. Estrajh.

3. Škola životne zajednice. — (Predstavnicima: H. Dajters, P. Petersen, i dr.). Zajednica je organizam a ne samo agregat iz ljudskih ličnosti, pa prema tome i škola treba da bude životna i radna zajednica između učitelja, učenika i roditelja. Ona ne sme biti samo mesto gde se učenici vaspitavaju i nastavljaju, u njoj se oni moraju učiti životu. Škola kao životna zajednica ne teži za tim da uvede nove metode u nastavu, već da pokaže *nov način života* s učenicima. U njoj ne postoje strogo odvojeni razredi, već učenici obrazuju grupe pod vodjstvom učitelja. U takvoj jepnoj grupi mogu se naći deca vrlo različitih godina, katkad od 7—14. Kao što nema strogo odvojenih pazreda, tako u ovom tipu škole nema ni strogo odvojenih nastavnih predmeta, već u njoj uglavnom postoji sistem t.z. *ukupne nastave*. Na višim stupnjevima se iz ukupne nastave postepeno izdvajaju pojedini stručni predmeti. Sada se nastava deli na *glavnu nastavu* i *specijalne kurseve*. Glavna nastava obuhvata ono gradivo koje je potrebno za svu decu, dok kursevi služe razvijanju specijalnih sposobnosti, te zato nisu obavezni za svu decu, već se deci ostavlja da slobodno učestvuju na kursovima koji najbolje odgovaraju njihovim sklonostima.

Poslednja glava g. Spasićeve knjige posvećena je *organizaciji* nove škole. On misli da se škola životne zajednice može tako urediti „da predstavlja povoljnu sredinu i slobodnu zajednicu, u kojoj deca mogu, pod vodjstvom i potporom učitelja i roditelja, slobodno rasti i sazrevati“ (str. 84.). Život u ovim zajednicama ima dva oblika: 1. *Život u samoj grupi*; 2. *život u školi*.

Život u grupi razvija se oko učitelja. Roditelji mogu biti od koristi kao vođe specijalnih kurseva ili kao pomoćnici pri izgradnji zajedničkih prostorija, nastavnih sredstava ili pripremanju zajedničkih svečanosti. Zajedničkim životom stiče grupa poseban duh i karakter, kojim se ona razlikuje od drugih grupa. Učitelj je organizator i vođa svoje grupe, zato se drugi u njegov rad ne smeju mešati. U starijim stupnjevima, kada nastane jače diferenciranje rada, njemu je potrebna pomoć i drugih učitelja, ali on ostaje uvek *duhovni vođa* svoje grupe.

Život u školi ogleda se u pripravljanju i izvođenju raznih školskih svečanosti, u zajedničkim putovanjima, ferijalnim kolonijama, uzajamnim posetama jedne grupe drugoj, hospitanju učenika u raznim grupama, u uzajamnoj pomoći i saradnji u raznim zajedničkim preduzećima. Da bi bilo saglasnosti u radu neophodno je potrebno da i učitelji među sobom obrazuju *kolegijalnu zajednicu*. Upravitelj škole to mesto zauzima na osnovu poverenja učitelja i roditelja.

G. Spasićeve simpatije su za ovaj poslednji tip nove škole. Radna škola po njemu „u suštini ne predstavlja novu školsku organizaciju, te prema tome nema mogućnosti da s pravom predstavlja potpuno novu školu. Tek u vezi.... sa školom životne zajednice dobija radna škola veću vrednost u oblasti nove škole. Inače radna škola izgleda na kraju krajeva samo kao metoda reforme nastavnog rada u okviru tradicionalne škole.“ (str. 80). Dovede li se radna nastava u vezu sa školom životne zajednice, onda ona može znatno doprineti izgradnji jednog novog i savremenog tipa škole. „U metodskom pogledu, principijelno uzevši, stoji škola životne zajednice u tesnoj vezi sa radnom školom.... Svaka škola kao životna zajednica jeste neophodno radna škola.“ (str. 78).

Što se tiče produkcione škole, g. Spasić nalazi da ona sadrži novih i značajnih ideja, ali bi bilo pogrešno novu školu osnovati potpuno na ekonomskom radu i ekonomskim principima.

Ovo je ukratko iznesen sadržaj g. Spasićeve knjige. Ona je pisana jasno i pregledno, te predstavlja uspeo pokušaj orijentacije o savremenim težnjama u nemačkoj pedagogici. Pošto mi nemamo na našem jeziku ni jednu knjigu ove vrste, to bi njen prevod dobro došao našem školskom svetu.

D-r Branislav Krstić